

ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
ของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ

สหชาติ บัวเที่ยง

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2548

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อเรื่อง

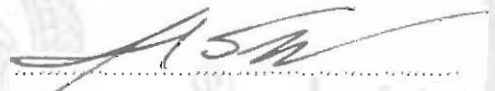
ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจสู่สนทนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
ของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ

โดย

สหชาติ บัวเที่ยง

พิจารณาเห็นชอบโดย

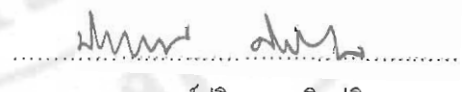
ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งควัต)
วันที่ 13 เดือน มค. พ.ศ. 2548

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา คำแรงเกียรติศักดิ์)
วันที่ 14 เดือน พค. พ.ศ. 2548

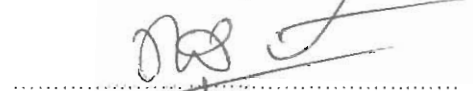
กรรมการที่ปรึกษา

(นายแพทย์ปริทรรศ ศิลปกิจ)
วันที่ เดือน พ.ศ.

หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมการเกษตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระพล ทองมา)
วันที่ 16 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2548

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)
รองประธานกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 16 เดือน พค. พ.ศ. 48

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ
ชื่อผู้เขียน	นายสหชาติ บัวเที่ยง
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์นครศ รังควัด

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนากับคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วัยรุ่นหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 17–21 ปี จำนวน 20 คน ตามวิธีการเลือกแบบ snowball sampling technique กล่าวคือ ให้ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีประสบการณ์โดยตรงจากการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเคยนัดพบคู่สนทนาที่ตนได้รู้จักผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดเชียงใหม่ และแนะนำรายชื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาและกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 65.0 รองลงมาร้อยละ 20.0 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท และมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับให้เป็นเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 50.0 จึงเห็นได้ว่าอายุเฉลี่ย (18.75 ปี) นั้นอยู่ในเกณฑ์ของผู้ที่กำลังศึกษาอยู่และเป็นนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นส่วนใหญ่

วัยรุ่นหญิงที่เข้ามาแสดงพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาแล้ว 3 ปี ส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตใช้อินเทอร์เน็ตจากสถานที่ศึกษาในวันธรรมดา (วันจันทร์ – วันศุกร์) ช่วงเวลา 12.01 – 18.00 น. โดยในหนึ่งสัปดาห์จะสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 6 วัน และในแต่ละวันจะสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4

ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งจะใช้ระยะเวลาประมาณ 1 – 6 ชั่วโมง ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการคุยหรือสนทนากับเพื่อน

พฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ จะใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของกันและกัน โดยจะสร้างความน่าสนใจในตนเองแก่คู่สนทนา เช่น ใช้ชื่อที่ดูแปลก น่าสนใจ เป็นที่ดึงดูดของเพศตรงข้าม ในการสนทนาจะมีประโยคในการโน้มน้าวคู่สนทนาและใช้คำพูดที่อ่อนน้อมสุภาพในการแสดงตน เช่น คำพูดหวาน ๆ ซึ่ง ๆ ถ้าเป็นวัยรุ่นหญิงมักจะลงท้ายด้วย จ๊ะจ๋า มีค่ะ มีขา เพื่อสร้างภาพให้ตัวเองดูดีที่สุด เพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจต่อคู่สนทนา

วัตถุประสงค์ของวัยรุ่นหญิงในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตคือ การแสวงหาเพศตรงข้าม และให้เพศตรงข้ามสนใจ เพราะฉะนั้นวัยรุ่นหญิงจึงต้องสรรหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ตัวเองเด่นน่าประทับใจ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่ตรงกับบุคลิกที่เป็นจริงแต่วัยรุ่นหญิงก็มีความพอใจที่จะสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะว่าสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหนึ่งที่ย่อยต่อการพูดคุยและปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ หรือนำเรื่องที่ไม่สามารถพูดคุยได้ในชีวิตประจำวันมาสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ถูกจำกัดความคิด คำพูด หรือการกระทำต่างๆ เหมือนที่อยู่บ้านหรือในโรงเรียน

หลักการประเมินความไว้วางใจต่อคู่สนทนาของวัยรุ่นหญิงในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือ การที่ฝ่ายตรงกันข้ามให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือสูง รองลงมาคือ รู้สึกมีความมั่นใจว่าไม่ถูกหลอกลวง และพึงพาได้ โดยมีความจริงใจในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อคู่สนทนามีอยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อคู่สนทนา คือ ความสม่ำเสมอ ความจริงใจ เป็นเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจไว้วางใจในคู่สนทนา พัฒนาการของความไว้วางใจคู่สนทนา เริ่มต้นจากการที่คู่สนทนามีปฏิบัติที่ดี มีการสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการสนทนาก่อให้เกิดความมั่นใจและเชื่อมั่น เมื่อการสนทนาพัฒนาไประดับหนึ่งจะเกิดความรู้สึกที่เชื่อว่าคู่สนทนาของตนสามารถพึ่งพาได้ ความชอบพอที่พัฒนาไปสู่ความผูกพัน ในท้ายที่สุดความสม่ำเสมอและจริงใจระหว่างคู่สนทนาจะก่อให้เกิดความไว้วางใจในที่สุด

Title	Factors Affecting Female Teenage Internet Users in Chiang Mai to Trust Their Internet -- Chat Partners on Dating
Author	Mr. Sahachard Buathiang
Degree of	Master of Arts in Communications
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Nakarate Rungkawat

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the chat behavior of female teenagers in Chiang Mai via the internet system, 2) trust in chat-partners in disclosing themselves via the internet, and 3) factors affecting their use of the internet for dating. The data was collected from 20 samples of female teenagers of 17-21 years of age who had experience in chatting via the internet and were selected by the snowball sampling technique.

The results of this research revealed that 65.00 % of female teenagers were 19 years old, studying in a school or a university, and had an income less than 5,000 baht per month, 20% had an income of 5,001 - 10,000 baht and 50.00% could only use the computer for internet. So, it can be said that most teenagers (at the average age of 18.75 years) were students using computers.

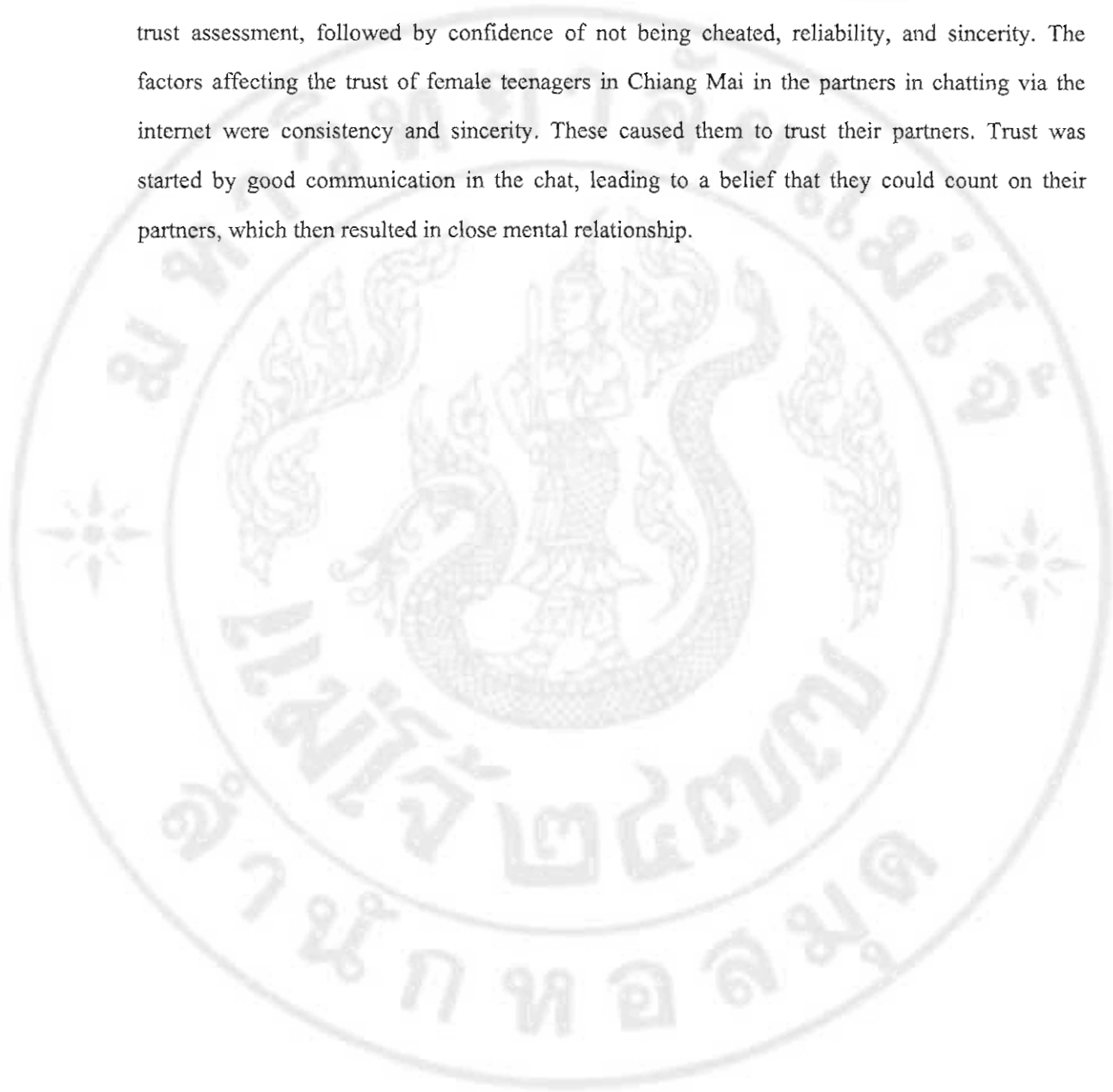
Most female teenagers have used the internet for chatting for 3 years at school on weekdays from 12.01 to 6.00 p.m. They used the internet for chatting 6 days a week and 4 times a day, 1-6 hours at a time, with the purpose of talking to friends.

For their chatting behavior, they used languages as a media of communication to express their opinions and feelings to each other. They made their chat interesting by using strange, interesting names to attract those of the opposite sex. In their chat, they used polite and sentimental words to present themselves. They often ended their sentences with "Jah, Ja, Kha, Ka" to create their best images and to attract their partners.

The objective of the chat via the internet of female teenagers was to get boyfriends and to attract the opposite sex. Therefore, they tried to find different ways to make themselves more outstanding and attractive although they were not so in reality. They preferred to chat via

the internet because it is easy to talk and adjust themselves or they could talk about some topics which they could not talk in their daily life, and they could talk freely without being limited in thoughts, words or acting as they were at home or school.

Chat-partners' support and cooperation was the criterion used at a highest level for trust assessment, followed by confidence of not being cheated, reliability, and sincerity. The factors affecting the trust of female teenagers in Chiang Mai in the partners in chatting via the internet were consistency and sincerity. These caused them to trust their partners. Trust was started by good communication in the chat, leading to a belief that they could count on their partners, which then resulted in close mental relationship.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือจากคณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วยรองศาสตราจารย์นครเรศ รังควัต ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา คำรงเกียรติศักดิ์ และนายแพทย์ปริทรรศ ศิลปกิจ กรรมการที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะช่วยเหลือให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษายังได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างดี รวมถึงเพื่อนร่วมงานที่เข้าใจและช่วยเหลือกระผมในทุกๆ ด้าน คณาจารย์ทุกท่านที่คอยสั่งสอนและให้ความรู้กระผมมาโดยตลอด เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ชาวนิเทศศาสตร์ บุคคลท่านอื่นๆ อีกมากมายที่ไม่ได้กล่าวนาม และที่ขาดไม่ได้เลย คุณพ่อ คุณแม่ ภรรยา ลูกๆ ที่น่ารักทั้งสอง น้องไทรตรง น้องเติมเต็ม และครอบครัวที่แสนจะอบอุ่นของกระผม ที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งแรงบันดาลใจและพลังในการกระทำในทุกๆ เรื่อง จึงขอขอบคุณทุกท่านในโอกาสนี้ด้วย

สหชาติ บัวเที่ยง

พฤษภาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ความสำคัญของปัญหา	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อจำกัดการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	8
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	11
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต	12
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต	16
แนวคิดเรื่องความไว้วางใจ	18
แนวคิดเรื่องการเปิดเผยตนเอง	22
ทฤษฎีทางการสื่อสาร	32
ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อ	32
ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ	33
แนวคิดเรื่องจิตวิทยา	35
แนวคิดเรื่องเจตคติ	35
แนวคิดทางจิตวิทยาวัยรุ่น	37
แนวคิดความเป็นตัวตน	39
แนวคิดเรื่องกลุ่มและการรวมกลุ่ม	42

	หน้า
แนวความคิดรูปแบบการใช้ชีวิต	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
ภาคสรุป	52
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	53
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	54
สถานที่ดำเนินการวิจัย	54
ประชากร	54
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	56
วิธีการรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	60
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	60
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตในการนัดพบ	71
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อคู่สนทนาผ่านระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบ	91
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการ นัดพบ	96
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	102
สรุปผลการวิจัย	103
ข้อเสนอแนะ	107
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	108
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	113
ภาคผนวก ข ตัวอย่างภาพประกอบเกี่ยวกับการสนทนาผ่านระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต	118
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	128

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางแสดงจำนวนคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ	3
2	การใช้อินเทอร์เน็ตจำแนกตามเพศ ข้อมูลจาก NECTEC	3
3	กรอบแนวความคิดในการศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตแบบ AIO	49
4	จำนวนและร้อยละลักษณะส่วนบุคคล	63
5	จำนวนและร้อยละของระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต	72
6	จำนวนและร้อยละของการใช้อินเทอร์เน็ตในหนึ่งสัปดาห์	73
7	จำนวนและร้อยละของความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน	74
8	จำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อครั้ง	75
9	จำนวนและร้อยละของการใช้อินเทอร์เน็ตจำแนกตามวัน	76
10	จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต	77
11	จำนวนและร้อยละของสถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต	78
12	จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต	78
13	จำนวนและร้อยละของการประเมินความไว้วางใจต่อผู้สนทนา	98
14	จำนวนและร้อยละของระดับความจริงใจในการสนทนาต่อผู้สนทนา	99
15	จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจผู้สนทนาผ่านระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต	100
16	จำนวนและร้อยละของสาเหตุที่ทำให้ความไว้วางใจผู้สนทนาผ่านระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต	101

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	การแสดงผลวัดของความไว้วางใจระหว่างบุคคล	20
2	แบบจำลองกระบวนการของความไว้วางใจ	21
3	หน้าต่างโจฮารี (Johari window)	24
4	รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองและความชอบพอ	31
5	แสดงแบบจำลองทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ตามแนวคิดของ McQuail และ Gurevitch (1974)	33
6	แบบจำลองทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ตามแนวคิดของ Rayburn และ Palmgreen (1984)	34
7	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	53
8	แสดงตัวอย่างหน้าจอในการเข้า chatroom ของ Pantip	84
9	แสดงตัวอย่างหน้าจอ login เรียบร้อยแล้ว	86
10	แสดงตัวอย่างหน้าจอในการ chatroom	87
11	แสดงแบบจำลองพัฒนาการของความไว้วางใจคู่สนทนา	94
12	ระยะของการพัฒนาความไว้วางใจคู่สนทนา	97
13	แบบจำลองพัฒนาการของความไว้วางใจ	103

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

จากความก้าวหน้าของการพัฒนาเทคโนโลยีในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ และการสื่อสารโทรคมนาคมที่มีส่วนในการผลักดันให้สังคมโลกระหว่างร้อยต่อศตวรรษที่ 20 – 21 กลายเป็นโลกยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน ซึ่งดูเป็นรูปธรรมจับต้องได้มากขึ้น ข้อมูลข่าวสารเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินการทุกรูปแบบเพื่อสร้างความได้เปรียบทั้งในเชิงเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่ง “อินเทอร์เน็ต” ก็คือช่องทางหรือปัจจัยอย่างหนึ่งที่นำคนทั่วโลกไปสัมผัสกับแหล่งข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ ในภาวะของคำว่า “ไร้พรมแดน” ได้อย่างง่ายดาย (อรพิน จิรวัดนศิริ, 2541: 1) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) ซึ่งในปัจจุบันวิทยาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้รับการพัฒนาไปมาก ทำให้เกิดสังคมใหม่ของมนุษย์โลกที่เรียกว่า สังคมสารสนเทศ (information society) โลกได้ถูกหลอมเป็นหนึ่งเดียวกลายเป็นหมู่บ้านโลก (global village) (ไพรัช รัชชพยงค์, 2540: 3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือข่าวสารก็สามารถทำได้อย่างรวดเร็วด้วย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งการสื่อสารโทรคมนาคมที่ได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญมากมาย ทั้งความรู้และความบันเทิงหลายรูปแบบเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ สำหรับคนทั่วโลก ต่างเพศ ต่างวัย ต่างเชื้อชาติ ศาสนา สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้ อินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นสังคมขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นในโลกคอมพิวเตอร์ โดยถูกเรียกว่า ไซเบอร์สเปซ (cyberspace) (พันจันทร์ ธนวัฒน์เสถียร, 2540: 4) และคาดกันว่าในขณะนี้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ประมาณ 100 ล้านคนขึ้นไป และสัดส่วนของอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตอยู่ในช่วงประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ต่อเดือน (ยีน ภู่วรรณ, 2537: 206) จึงทำให้ระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญ ซึ่งทำให้นวนัยอนาคตของโทรสารได้ถูกลดความสำคัญลงมา เพราะอินเทอร์เน็ตทำอะไรมากมายหลายอย่าง (ธนรัตน์ ตูลาธร, 2540: 53 – 57)

อินเทอร์เน็ตมีประโยชน์มากมาย เช่น เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และไร้พรมแดน ทำให้คนซึ่งอยู่ห่างไกลกันคนละซีกโลก สามารถติดต่อถึงกันได้ได้อย่างง่ายดาย และที่สำคัญคือเป็นแหล่งข้อมูลความรู้อันประมาณค่ามิได้ บ้านใดมีอินเทอร์เน็ตจึงเปรียบเสมือนมีห้องสมุดขนาดใหญ่อยู่ในบ้านนั้น

อย่างไรก็ตามพิรุมา พันธุ์ทวี และคณะ (2544: 3) ได้กล่าวว่า สังคมอินเทอร์เน็ตก็ไม่ได้ต่างจากสังคมปกติทั่วไปที่ย่อมต้องมีทั้งคนดีและคนไม่ดี และมีทั้งด้านที่เป็นประโยชน์และด้านที่เป็นโทษ ซึ่งปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ มีเว็บไซต์จำนวนมากที่เผยแพร่เนื้อหาหรือภาพที่ไม่เหมาะสม หรือขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม ยิ่งกว่านั้นภาพลามกที่พบบางภาพยังเป็นภาพตัดต่อที่ใช้ใบหน้าของดารานักแสดง เป็นการหมิ่นประมาทและทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของบุคคลเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังพบปัญหาการล่วงละเมิดโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อหรือว่าช่องทาง โดยรูปแบบของการล่วงละเมิดมักอาศัยการขมวดคุดผ่านห้องสนทนาต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไปตามเว็บไซต์ต่าง ๆ และมักเป็นที่นิยมกันมากในหมู่วัยรุ่น ผู้ล่วงละเมิดจะพยายามตีสนิทหลอกลวงเพื่อให้คู่สนทนาเกิดความไว้วางใจ จนยอมให้พบปะซึ่งนำไปสู่การล่วงละเมิดในที่สุด ตัวอย่างกรณีที่เด็กอายุ 13 ปี ถูกล่วงละเมิดโดยชายวัยพ่อที่พบกันผ่านการสนทนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผลก็คือเด็กโดนละเมิดทางเพศโดยใช้ห้องสนทนาเป็นที่ฉ้อกรอเหยื่อ อย่างรายหนึ่งที่สาววัยรุ่นนัดพบกับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ตเธอกลายเป็นศพในเช้าวันต่อมา (ไทยพาเร้นท์, 2544.)

สำหรับในประเทศไทยกรณีการล่วงละเมิดโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อเท่าที่มีการรายงานให้ตำรวจทราบเคยเกิดขึ้นแล้วหลายต่อหลายครั้ง ทั้งนี้ยังไม่นับกรณีที่ไม่มีใครรายงาน กรณีหนึ่งที่พบคือ ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นชายได้หลอกลวงข้อมูลส่วนตัววันละเล็กละน้อยของผู้ที่ตนคิดจะล่วงละเมิดระหว่างการพูดคุยในห้องสนทนา หรือ Chatroom และนำข้อมูลที่ได้นี้ไปประติดประต่อจนสามารถเดาที่อยู่ของเหยื่อได้ วันหนึ่งบุคคลนั้นพร้อมทั้งเพื่อนซึ่งมีทั้งหญิงและชายได้เดินทางไปพบเหยื่อซึ่งเป็นหญิงที่บ้านโดยไม่บอกให้รู้ล่วงหน้าและนำอาหารและเครื่องดื่มไปด้วย เหยื่อได้หมดสติไประหว่างการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม เมื่อได้สติก็พบว่า ตนได้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจึงได้เข้าแจ้งความกับตำรวจ (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2544)

ภัยจากการล่วงละเมิดทางเพศกำลังเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มมากยิ่งขึ้น ข้อมูลจากตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ โดยการรวบรวมของสำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับจำนวนคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ เฉพาะที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เท่าที่ได้รับการแจ้งเหตุในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2541-2543) ย้อนหลัง พบว่า จำนวนคดีที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 1 ตารางแสดงจำนวนคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ

ประเภทคดี	2541 (1998)			2542 (1999)			2543 (2000)		
	จำนวนคดี ที่เกิด	จำนวนคดี ที่จับกุมได้	จำนวน ผู้ต้องหา	จำนวนคดี ที่เกิด	จำนวนคดี ที่จับกุมได้	จำนวน ผู้ต้องหา	จำนวนคดี ที่เกิด	จำนวนคดี ที่จับกุมได้	จำนวน ผู้ต้องหา
คดีประทุษร้ายต่อ ชีวิตร่างกายและเพศ	582	423	482	613	482	593	661	508	602

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ (2544.)

อินเทอร์เน็ตเป็นระบบที่ได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปีแล้ว แต่ไม่ได้ถูกออกแบบมาสำหรับบุคคลทั่วไปจะใช้งานได้ง่าย ๆ (สายัณห์ เลี้ยงบุญเลิศชัย และคณะ, 2539: 19) และส่วนใหญ่เพศชายให้ความสนใจเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ปัจจุบันแนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตจากรายงานผลการสำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2545 ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) พบว่า เพศหญิงได้ให้ความสนใจในการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ตาราง 2 การใช้อินเทอร์เน็ตจำแนกตามเพศ ข้อมูลจาก NECTEC

เพศ (Gender)	หญิง (Female)	ชาย (Male)	รวม (Total)
ปี 2545 (ร้อยละ)	53.4	46.6	100
ปี 2544 (ร้อยละ)	51.2	48.8	100

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2545.

ในขณะที่สำนักข่าวเอพีรายงานจากนิวยอร์กว่าจากการสำรวจล่าสุดของบริษัทวิจัยมีเดียเมตริก เมื่อเดือนพฤษภาคม 2544 ที่ผ่านมา ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในสหรัฐอเมริกานั้นก็เกินหญิงมากกว่าจำนวนผู้ชาย คือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 51.2 ทั้งนี้บริษัทวิจัยมีเดียเมตริก ระบุว่าได้มีการสำรวจผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในสหรัฐอเมริกา จำนวน 55,000 คน ซึ่งเป็นผู้ใช้ทั้งจากที่บ้านและที่ทำงานพบว่า กลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชายแล้ว โดยพบ ข้อมูลด้วยว่ากลุ่มวัยรุ่นหญิงมีอัตราการขยายตัวบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยพบว่าในเดือนพฤษภาคมนั้นมีเด็กวัยรุ่นหญิงใช้อินเทอร์เน็ตอยู่มากกว่า 4.4 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากประมาณ 2 ล้านคน เมื่อปีที่แล้ว (เอ็มวีเอ็น, 2544.)

ทางกฎหมายแล้วฐานความผิดของกรณีการล่อลวงเพื่อล่วงละเมิดทางเพศนี้ไม่ว่าผ่านอินเทอร์เน็ตหรือเป็นการล่อลวงจากการพบปะตามปกติก็ตามเป็นฐานความผิดเดียวกันใช้บทลงโทษทางกฎหมายเหมือนกัน และในสังคมทุกวันนี้การล่อลวงดังกล่าวก็พบได้โดยทั่วไปอยู่

แล้ว อย่างไรก็ตามการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตอาจเอื้อให้เกิดการกระทำความผิดเช่นนี้ได้ง่ายขึ้น เพราะการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตคู่สนทนาไม่ต้องพบหน้ากันทำให้ผู้มีเจตนาไม่บริสุทธิ์สามารถจะแอบอ้างตัวอย่างไรก็ได้ ไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ อาชีพ ฯลฯ และเมื่อบุคคลได้สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต ก็จะรู้สึกว่าได้ “รู้จัก” กับคู่สนทนา และเกิดความรู้สึกไว้วางใจเชื่อมั่น ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วบุคคลนั้นก็ยังคงเป็น “คนแปลกหน้า” ของตนอยู่ อ้างในพิรุมา พันธุ์ทวีและคณะ (2543: 40-41)

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เพราะอินเทอร์เน็ตสามารถอำนวยความสะดวกและมีคุณสมบัติมากมาย และผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตยังสามารถหาใช้บริการได้ง่ายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ติดตั้งใช้เองที่บ้าน หรือแม้กระทั่งมีการจัดตั้งร้านให้บริการอินเทอร์เน็ตกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ ในระยะเริ่มแรกมีร้านให้บริการอินเทอร์เน็ตกระจายอยู่ตามจุดที่เป็นแหล่งรวมของนักเรียนและนักศึกษา โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา และบริเวณหอพัก โดยเริ่มแรกผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักคือ การรับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โดยมีการคิดค่าใช้บริการเป็นชั่วโมงในอัตราค่อนข้างสูง แต่ในปัจจุบันการแข่งขันของธุรกิจเพิ่มขึ้น แม้กระทั่ง ธุรกิจอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ (Internet café) ก็เกิดขึ้นรวดเร็วและมากมายเช่นกัน โดยเฉพาะในย่านชุมชนวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นสามารถสร้างโลกส่วนตัว สร้างเพื่อน และสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน (พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์, 2543: 1) อัตราค่าใช้บริการลดลง และวัตถุประสงค์ของการใช้บริการเปลี่ยนแปลงไปด้วย คือ ต้องการใช้บริการเพื่อติดต่อสื่อสารหาเพื่อนใหม่ผ่านห้องสนทนา หรือ chat room แทน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าพฤติกรรมของวัยรุ่นหญิงเกี่ยวกับการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์หลักเป็นอย่างไร ส่วนใหญ่ช่วงเวลาที่สนทนาอินเทอร์เน็ตเป็นเวลาใด รวมถึงสถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต

ในขณะเดียวกันภัยที่แอบแฝงมากับเทคโนโลยีดังกล่าวก็เป็นปัญหาสังคมที่น่าจับตามองมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการก่อคดีอาญาต่าง ๆ เช่น การล่อลวงข่มขืน ไปจนถึงการฆ่า ไม่ว่าจะเป็นการกระทำไปเพื่อมุ่งหวังทรัพย์สินเงินทอง หรือ ต้องการระบายความใคร่ ดันหา ราคะทางอารมณ์ของตน ถือว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่งผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตดังกล่าวสามารถปกปิดเพศ บุคลิกภาพ รสนิยมทางเพศ และลักษณะของการ

แสดงตัวตนที่แท้จริง อินเทอร์เน็ตจึงจัดว่า เป็นสื่อที่สามารถสร้างผลกระทบในแง่บวกและแง่ลบ ต่อคนหมู่มากเช่นเดียวกับสื่อมวลชนเสมือนเป็นดาบสองคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำมาใช้ในทาง ที่ผิดก็เกิดโทษมหันต์ โดยที่เราคาดไม่ถึง ดังนั้นผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตจึงควรใช้ด้วยความ ระมัดระวัง ปัจจุบันสื่อดังกล่าวกลายเป็นที่นิยมกันทั่วโลก จำนวนของผู้ใช้บริการและจำนวนของ เว็บไซต์เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ซึ่งนิยมใช้บริการกันทุกเพศทุกวัย จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยจึง ต้องการศึกษว่า ผู้ที่พูดคุยในห้องสนทนา หรือ Chatroom นั้นมีความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการ เปิดเผยตนเองในการนัดพบเป็นอย่างไร มีข้อสังเกตอย่างไรในการประเมินคู่สนทนาว่าเป็นบุคคลที่ น่าไว้วางใจ และสาเหตุใดที่ทำให้ผู้ที่พูดคุยในห้องสนทนาจึงเลือกเปิดเผยตนเองให้คู่สนทนาแต่ละ คนมีความไว้วางใจมากน้อยต่างกันอย่างไรบ้าง

อินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนโลกที่เกิดขึ้นใหม่ โลกไร้พรมแดน โลกที่มีทั้งความจริง และภาพลวงตา ผู้หญิงที่ซ่อนความอยุ่ไว้ในโลกจริงและเมื่อเธอก้าวเข้าสู่โลกแห่งอินเทอร์เน็ต เธอก็จะกลายเป็นอีกคน อินเทอร์เน็ตจึงเป็นทั้งแหล่งความรู้อันประมาณค่ามิได้ เป็นช่องทาง การติดต่อที่รวดเร็วและไร้พรมแดน เป็นช่องทางทางการค้าซึ่งเปิดโอกาสให้กับทุกคน แต่ก็แฝงไว้ด้วย ข้อมูลที่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรมอันดีงามของสังคม ถูกใช้เป็นช่องทางการสื่อสารของผู้ดำเนิน กิจกรรมที่ขัดต่อกฎหมาย และก่อให้เกิดการล่อลวงโดยผ่านการสนทนาผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต (ศิวเมธ มหะพร, 2543: 240)

ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตมานานพอสมควร และแม้จะทราบว่า คุณประโยชน์จากการใช้อินเทอร์เน็ตมีมากมาย เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง หรือการ ค้นหาข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งการสนทนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็สามารถช่วยให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และคุณประโยชน์หลายต่อหลายครั้งทั้งจากการทำงานและชีวิตส่วนตัว แต่ภัยร้ายที่แฝง ต่าง ๆ ซึ่งคอยโอกาสจากผู้ที่ขาดการระวังป้องกันและรู้เท่าไม่ถึงการณ์จากกลุ่มที่มุ่งประสงค์ร้ายใน โลกยุคข้อมูลข่าวสารนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นและตระหนักในปัญหาดังกล่าวและต้องการที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิง เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการถูกล่อลวง และเป็นวัยที่อยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงวุฒิภาวะในตัว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางแก้ไขป้องกันและขจัด ปัญหาดังกล่าวให้หมดไปจากสังคมไทย ตามนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545 – 2549) ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ด้านการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม ชุดที่ 4 เรื่องผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ต่อสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษา

1. พฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ
2. ความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ
3. ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ” ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะ

1. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ถึงเดือน พฤษภาคม 2548

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการศึกษาดังนี้

- 2.1 พฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ
- 2.2 ความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ
- 2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ

3. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะวัยรุ่นหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 17–21 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2525–2529) เพราะวัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่มีสัดส่วนการใช้งานอินเทอร์เน็ต เพื่อสนทนามากที่สุด (วิริยญา หาญวิชัย, 2543: 26) นอกจากนี้เนื่องจากช่วงวัยของกลุ่มดังกล่าวเป็นช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่เข้าสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่งช่วงนี้เป็นวัยที่เริ่มมีอิสระในการมีปฏิสัมพันธ์

กับผู้อื่น ทั้งอิสระในด้านความคิดและเจตคติ มีอิสระในการครองตนมากกว่าวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนต้นและเป็นช่วงวัยที่กำลังจะมีบทบาททางเพศแบบผู้ใหญ่เกิดขึ้นด้วย

4. ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษากำหนดพื้นที่ศึกษาเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ที่มีกลุ่มเป้าหมายที่มีพฤติกรรมสารสนเทศผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและมีประสบการณ์ในการนัดพบคู่สนทนาที่ตนได้รู้จักผ่านการสนทนาทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

ข้อจำกัดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ” ครั้งนี้มีข้อจำกัดกล่าวคือ การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงแค่แนวทางในการศึกษาเฉพาะกรณีเท่านั้นจึงไม่สามารถใช้อ้างอิงในการศึกษาอื่นได้ เพราะการเลือกกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านวิชาการ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะแก่นักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านการสนทนาบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. ด้านสังคม สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในโลกยุคข้อมูลข่าวสารไว้พรหมแดนเพื่อป้องกันภัยจากการล่อลวงโดยใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนาและการนัดพบเพื่อนใหม่
3. ด้านสื่อสารมวลชน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการศึกษาผลจากการใช้อินเทอร์เน็ตในฐานะของสื่อเพื่อเผยแพร่ข้อมูลสะท้อนปัญหาและแนวทางแก้ไขสู่ประชาชน
4. ด้านตัวผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และป้องกันอีกทั้งยังสามารถที่จะบอกกล่าวเตือนญาติพี่น้อง เพื่อน และคนทั่วไปให้มีความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและให้ตระหนักถึงผลร้ายที่อาจคาดไม่ถึงจากการไว้วางใจคู่สนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ค่านิยมของสังคมวัยรุ่น หมายถึง ความสนใจหรือความตื่นตัวของสังคมขณะนั้น ๆ ที่คนในกลุ่มหนึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี น่าสนใจ ตัวอย่างเช่น การหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตในกลุ่มวัยรุ่น อาจจะมองว่าเป็นสิ่งดี ใครไม่ทำถือว่าไม่ทันสมัย ตกยุค เป็นต้น

อารมณ์ส่วนตัวของกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง สภาพจิตใจในขณะใดขณะหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งมีผลต่อจิตใจ เพื่อนำไปสู่การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การที่ตนกำลังอกหักเลยเหงาจึงเข้าอินเทอร์เน็ตเพื่อหาคนที่สามารถระบายและเป็นที่พักทางใจ หรือทำตามเพื่อนเพื่อให้ตนได้รับการยอมรับจากกลุ่มว่าทันสมัยด้วยการหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

เจตคติ หมายถึง การที่กลุ่มเป้าหมายมีความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล โดยเกิดขึ้นจากการประเมินสิ่งนั้นผ่านสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

แรงงูใจ หมายถึง สิ่งที่งูใจให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความไว้วางใจคู่สนทนาที่จะนำมาสู่การนัดพบภายหลังจากการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ความรู้ หมายถึง ความชำนาญในด้านการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ความชำนาญในการส่งรูปภาพหรือเสียงผ่านทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ความไว้วางใจ หมายถึง ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น ความพึงพอใจการยอมรับต่อตัวคู่สนทนาทางอินเทอร์เน็ตในการแสดงตนหรือเปิดเผยตัวเอง สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกเชื่อถือที่มีต่อคู่สนทนาที่ตนกำลังติดต่อยู่ด้วย โดยตนเองประเมินเอาจากความรู้สึกเชื่อถือที่มีต่อคู่สนทนาในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ทั้งนี้ความน่าเชื่อถือดังกล่าวขึ้นอยู่กับความรู้สึกยอมรับในตัวคู่สนทนาและการเปิดเผยตนเองของทั้งสองฝ่าย ในที่นี้ความไว้วางใจคือการที่กลุ่มเป้าหมายยอมออกไปนัดพบกับคู่สนทนาที่ตนรู้จักผ่านการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

คู่สนทนาทางอินเทอร์เน็ต หมายถึงบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างติดต่อสื่อสารผ่านการสนทนาทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในที่นี้หมายถึงเฉพาะเพศชายเท่านั้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความชอบ ความเต็มใจ ความยินดี ความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลที่ตนสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การเปิดเผยตนเองของคู่สนทนา หมายถึง การบอกข้อมูลเกี่ยวกับตนเองต่อผู้อื่นในการใช้โปรแกรมสนทนาทางอินเทอร์เน็ต (chat program)

การสนทนาทางอินเทอร์เน็ต คือ การพูดคุยกับบุคคลทั่วไปผ่านทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ที่ให้บริการการสนทนาออนไลน์มีมากมายเช่น pantip hunsu sanook เป็นต้น โดยมีวิธีการพูดคุยหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นคุยกันโดยตรงผ่านโปรแกรมเฉพาะเช่น icq pirch msn เป็นต้น (พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์, 2543: 7)

การนัดพบคู่สนทนา หมายถึง การที่กลุ่มเป้าหมายนัดพบกับคู่สนทนาเพศชายที่ตนได้ติดต่อและรู้จักผ่านทางอินเทอร์เน็ต ยังสถานที่ใด ๆ ที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายนัดพบกัน และทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ทานข้าว พูดคุย ดูหนัง ไปเที่ยว เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้การนัดพบกันถือว่าเป็นตัวแปรที่แสดงว่ากลุ่มเป้าหมายมีความไว้วางใจต่อคู่สนทนาของตน

ปัจจัยภายใน หมายถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางด้านจิตใจภายในส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย (วัยรุ่นหญิง) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจตคติส่วนตัวที่มีต่อค่านิยม แรงูงใจ สภาพทางจิตใจ อารมณ์ สถานะทางเศรษฐกิจ ทักษะหรือความรู้ทางการใช้คอมพิวเตอร์

ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางด้านสังคม ครอบครัว สถานที่พักอาศัย และกลุ่มที่มีอิทธิพลของกลุ่มเป้าหมาย คือ เพื่อน คนรัก

ปัจจัยอื่น หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ

1. ลักษณะเฉพาะของสื่อ
2. รูปแบบของสารที่ใช้ในการสนทนา ได้แก่ ตัวหนังสือ รูปภาพ และเสียง
3. พฤติกรรมการใช้สื่อ ได้แก่ ความถี่ ระยะเวลา เนื้อหาสาระ และวิธีและ

รูปแบบการเสนอ

วัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นเพศหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 21 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2525 – 2529) เท่านั้น และกลุ่มเป้าหมายใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทุกพื้นที่(ทุกอำเภอ) ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ และไม่ว่าจะเล่นที่ร้าน Internet café หรือที่บ้านและมีประสบการณ์ในการนัดพบคู่สนทนาของตน

พฤติกรรมการสนทนา หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของวัยรุ่นหญิงในการที่จะติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยผ่านการพูดคุยผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ ความถี่ในการสนทนา ระยะเวลาในการสนทนา เนื้อหาสาระที่ใช้ วิธีและรูปแบบการนำเสนอสาร

ความถี่ในการสนทนา หมายถึง จำนวนครั้งที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนาต่อสัปดาห์

ระยะเวลาในการสนทนา หมายถึง เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนาแต่ละครั้งไม่นับรวมถึงการเข้าค้นหา (search) ข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คิดเป็น ชั่วโมง : นาที

เนื้อหาสาระ หมายถึง บทสนทนา เนื้อหา หรือข้อความที่เป็นเรื่องราวในลักษณะของข้อความทั้งที่เป็นตัวหนังสือ ภาพ หรือเสียง ผ่านโปรแกรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งอาจมีความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ความรัก มิตรภาพ ความเกลียด ความกลัว ความเชื่อมั่น เป็นต้น

วิธีและรูปแบบการนำเสนอข้อความหรือสาร (ผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต) หมายถึง การพิมพ์ ข้อความที่เป็นตัวหนังสือ (text) หรือ การส่งรูปภาพ หรือ การส่งการ์ดอิเล็กทรอนิกส์ (e-card) หรือการส่งข้อความเสียง (voice mail)

ลักษณะของอินเทอร์เน็ต หมายถึง ลักษณะเฉพาะของอินเทอร์เน็ตที่ใช้สำหรับการสนทนา ได้แก่ Interactive คือ สามารถโต้ตอบในทันที นิรนาม คือ ไม่มีตัวตน ไม่เป็นที่เปิดเผย มีความทันสมัย คือ เป็นสื่อที่ถือว่าใหม่สำหรับคนส่วนใหญ่ รูปแบบของสารที่ใช้ในการสนทนา ได้แก่ ตัวหนังสือ รูปภาพ และเสียง

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยเรื่อง“ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎีและแนวความคิดหลัก ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบพิจารณาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต
 - 1.1 ความหมายของอินเทอร์เน็ต
 - 1.2 ความเป็นมาของอินเทอร์เน็ต
 - 1.3 บริการในอินเทอร์เน็ต
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต
3. แนวคิดเรื่องความไว้วางใจ
4. ทฤษฎีทางการสื่อสาร
 - 4.1 ทฤษฎีการพึงพาสื่อ
 - 4.2 ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ
5. แนวคิดทางจิตวิทยา
 - 5.1 แนวคิดเรื่องเจตคติ
 - 5.2 แนวคิดทางจิตวิทยาวัยรุ่น
 - 5.3 แนวคิดความเป็นตัวตน
 - 5.4 แนวคิดเรื่องกลุ่มและการรวมกลุ่ม
6. แนวความคิดรูปแบบการใช้ชีวิต
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต

ระบบอินเทอร์เน็ต

พรทิพย์ โล่ห์เลขา (2538: 3) กล่าวว่า อินเทอร์เน็ต คือ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (computer network) ที่ใหญ่ที่สุดของโลกที่เป็นกระบวนการสื่อสารข้อมูลทางสาย (online) ระหว่างคอมพิวเตอร์ต่างระบบและต่างชนิดร่วมกับสายเคเบิลและผู้ใช้จำนวนมาก โดยอาศัยซอฟต์แวร์ (Software) และเครื่องช่วยสื่อสารต่าง ๆ เครือข่ายคอมพิวเตอร์นี้สื่อสารกันโดยใช้ ทีซีพี/ไอพี ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่คอยควบคุมกระบวนการส่งข่าวสารระหว่างคอมพิวเตอร์หลายชนิดที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต การมีทีซีพี/ไอพีใช้ร่วมกัน ผู้ใช้จึงสามารถเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ของตนกับเครือข่ายใดก็ได้ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตเพื่อติดต่อกับผู้อื่น หรือเพื่อสื่อสารกับซอฟต์แวร์ของแต่ละเครือข่ายบน อินเทอร์เน็ต

สุกานดา ดีโพธิ์กลาง (2540: 39) กล่าวว่า อินเทอร์เน็ต เป็นข่ายงานคอมพิวเตอร์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกประกอบด้วยเครือข่ายย่อยจำนวนมากกว่า 30,000 เครือข่าย ซึ่งกระจายอยู่ในประเทศต่าง ๆ มากกว่า 90 ประเทศทั่วโลก แต่ละเครือข่ายย่อยของอินเทอร์เน็ตประกอบด้วยคอมพิวเตอร์ที่เป็นแหล่งข้อมูลที่ให้ข้อมูลทุกประเภททั้งข้อมูลทางการศึกษา เช่น หลักสูตรของมหาวิทยาลัย ปฏิทินการศึกษา ข้อมูลทางบรรณานุกรม สารสนเทศบทความงานวิจัย ข้อมูลทางธุรกิจการค้า ข่าวสาร การกีฬา สารคดี และบันเทิง เป็นต้น

ระบบอินเทอร์เน็ต จึงเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่สุดในโลกที่เชื่อมโยงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์นานาชาติจากทั่วโลกเข้ามามีกัน โดยใช้โปรโตคอล ทีซีพี/ไอพี ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งในปัจจุบันได้รับความนิยมมาก และถือเป็นแหล่งข้อสนเทศที่สำคัญ

การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันการสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านทางอินเทอร์เน็ตมีหลากหลายรูปแบบมากขึ้น เช่น การสนทนาผ่านทางโปรแกรมการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต (chat program) การลงประกาศต่าง ๆ ในกระดานข่าวสาร (online bulletin board) หรือการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มที่สนใจในเรื่องหรือประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน (discussion group หรือ newsgroup) เป็นต้น แม้จะมีผู้นิยมใช้การสื่อสารเหล่านี้มากขึ้นทุกวันแต่ก็ยังมีผู้วิพากษ์วิจารณ์มากมายที่กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ว่าแท้จริงแล้วนั้นการสื่อสารรูปแบบนี้มีข้อดีหรือข้อเสียมากกว่ากัน ในที่นี้ผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยบางเรื่องที่ได้ศึกษาเรื่องการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ดังนี้ (วิริญญา ขาญวิชัย, 2543: 3)

Parks และ Floyd อ้างใน วิจารณ์ ชาญวิทย์ (2543: 4) ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผ่านการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตโดยเริ่มทำการศึกษาถึงข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียในการสื่อสารระหว่างบุคคลทางอินเทอร์เน็ตซึ่งได้ยกตัวอย่างงานวิจัยในช่วงแรก ๆ ที่ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มคนที่ใช้การสื่อสารแบบเผชิญหน้า กับกลุ่มคนที่ใช้การสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้การทดลองในห้องปฏิบัติการผลการวิจัยในรูปแบบนี้โดยมากจะพบข้อดีของการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ว่าการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะเกิดขึ้นได้น้อยมาก และพบว่าในกลุ่มคนที่ใช้การสื่อสารแบบนี้จะมีความก้าวร้าวทางวาจาและมีการเปิดเผยตรงๆ แบบขวานผ่าซากมากกว่ากลุ่มคนที่ใช้การสื่อสารแบบเผชิญหน้า นอกจากนี้ Culnan และ Markus ยังได้อธิบายว่าการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์นี้มีการกรองเอาตัวแฉออกไป (cues-filtered-out) ตัวแฉในที่นี้ คือ ภาษาท่าทางที่ใช้ในการสื่อสารแบบเผชิญหน้า เช่น คุณภาพของเสียง การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงออกทางสีหน้าและการได้เห็นท่าทีของแต่ละฝ่าย เป็นต้น จึงทำให้การสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์มีความเป็นนิรนาม (Anonymous) มากกว่ามีการยับยั้งไตร่ตรอง (Inhibited) น้อยกว่าและมีการปรับรูปแบบในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้น้อยกว่าการสื่อสารแบบเผชิญหน้า

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อ Parks และ Floyd ได้ศึกษางานวิจัยในระยะต่อมาที่รูปแบบของการวิจัยเปลี่ยนจากการทดลองในห้องปฏิบัติการมาเป็นการศึกษาภาคสนามกลับพบว่าในการพัฒนาความสัมพันธ์ด้วยการใช้คอมพิวเตอร์นี้ ตัวแปรเกี่ยวกับบุคลิกภาพและข้อมูลทางกายภาพอื่น ๆ (เช่น รูปร่างหน้าตา ภาษาท่าทาง เป็นต้น) จะไม่มีบทบาทมากนัก Parks และ Floyd เสนอว่าแม้ว่าจะการศึกษาต่างๆ จะพบว่าการปรากฏกายและความดึงดูดทางกายภาพนั้น ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า แต่ไม่มีทฤษฎีใดที่ระบุว่าตัวแปรดังกล่าวนี้จำเป็นในการพัฒนาสัมพันธภาพ ผลจากการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากกว่าปัจจัยทางกายภาพในความสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตนั้นคือ ประสบการณ์ในการมีความสัมพันธ์ โดยการสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ซึ่งหมายถึง ระยะเวลาและความถี่ในการปฏิสัมพันธ์ โดยผู้ร่วมการวิจัยที่รายงานว่าตนมีการพัฒนาความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคู่สนทนาทางอินเทอร์เน็ตนั้น มักจะเป็นผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตมานานกว่าพวกที่รายงานว่าตนยังไม่มีการพัฒนาความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้อื่น

นอกจากนี้ในการศึกษาของ Parks และ Floyd ยังได้เสนอข้อดีของการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้วยว่าบุคคลสามารถใช้เป็นที่เรียนรู้และทดสอบทักษะทางสังคมของตนเองดังเช่นผู้ร่วมการวิจัยบางคนที่รายงานว่าการร่วมใช้การสื่อสารอินเทอร์เน็ตทำให้ตนสามารถเอาชนะความอายที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าของตนได้ และการติดต่อสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต

นี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ที่ชอบแยกตัว (isolated) และทุพพลภาพ (disables) สามารถพัฒนาสัมพันธภาพทางสังคมได้

Parks และ Floyd อ้างใน วิริญญา ชาญวิชัย (2543: 5) ได้เสนอ การเอาชนะข้อจำกัดของการติดต่อสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้วย เช่น ข้อจำกัดในเรื่องของการแสดงอารมณ์และความรู้สึกที่สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยการพิมพ์ตัวอักษร หรือ ตัวแทนต่าง ๆ เช่น การพิมพ์เป็นรหัสใน ชุมชนอินเทอร์เน็ต เช่น :-) แปลว่า สวัสดี หรือเพื่อแสดงการขี้ม หรืออาจใช้การพิมพ์ คำหรือวลี ต่าง ๆ เพื่อแสดงอารมณ์ เช่น grin หรือ just kidding นอกจากนี้ยังสามารถใช้รูปแบบการสื่อสารอื่น ๆ หรือสารแบบอื่น ๆ เพื่อลดข้อจำกัดในเรื่องปัจจัยทางกายภาพได้ด้วย เช่น การพูดคุยทางโทรศัพท์เพื่อลดข้อจำกัดในเรื่องเสียงและการส่งรูปภาพของแต่ละฝ่ายผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เพื่อลดข้อจำกัดในเรื่องรูปร่างหน้าตา เป็นต้น ทั้งนี้ในการวิจัยของพวกเขาพบว่าความสัมพันธ์ที่เริ่มจากการ สื่อสารทางอินเทอร์เน็ตนี้มักจะขยายกว้างออกไปยังการติดต่อสื่อสารรูปแบบอื่นด้วย โดยที่สองในสามของ ผู้ร่วมการวิจัย (63.7%) รายงานว่าได้ใช้การติดต่อสื่อสารรูปแบบอื่น ที่นอกเหนือจากการใช้คอมพิวเตอร์ด้วย โดย 35.3% ของผู้ร่วมการวิจัยรายงานว่ามีการใช้โทรศัพท์เพื่อติดต่อกัน และ 28.4% รายงานว่ามีการติดต่อทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ 33.3% ของผู้ร่วมการวิจัยยังรายงานว่ามีการปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าด้วย

Walther Anderson และ Park อ้างใน วิริญญา ชาญวิชัย (2543: 7-8) ได้ทำการอภิปรายงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบของการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face-to-face หรือ FTF) และการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ (computer-mediated communication หรือ CMC) โดยที่มีการเปรียบเทียบลักษณะ และความแตกต่างของรูปแบบการสื่อสารทั้งสองแบบแล้วพบเช่นเดียวกัน Parks และ Floyd กล่าวว่า ในช่วงแรก ๆ ที่ได้มีการศึกษาวิจัยโดยใช้การทดลองในห้องปฏิบัติการ นั้นพบว่าการสื่อสารทั้งสองแบบมีลักษณะแตกต่างกัน โดยพบข้อเสียของการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ว่ามีการกรองตัวนะหรือภาษาท่าทางต่าง ๆ ออกไป ทำให้การสื่อสารในรูปแบบนี้ถูกมองว่าเป็นการสื่อสารที่เป็นนิรนามและขาดการยับยั้งไตร่ตรองด้วย แต่เมื่อได้ศึกษางานวิจัยเปรียบเทียบการสื่อสารทั้งสองแบบระยะหลัง โดยใช้การศึกษาภาคสนามแล้วพบว่าตัวนะหรือภาษาท่าทางในการสื่อสารไม่ได้มีบทบาทมากอย่างที่การศึกษาในช่วงแรกได้บอกไว้ และพบว่าจะสามารถลดข้อจำกัดทางการแสดงภาษาท่าทางในการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ได้ หากใช้เวลาในการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น Walther และคณะ เสนอว่า ระยะเวลาในการปฏิสัมพันธ์เป็นสาเหตุที่ทำให้การศึกษาแบบทดลองในห้องปฏิบัติการและการศึกษาภาคสนามมีความแตกต่างกัน เนื่องจากการศึกษาในห้องปฏิบัติการนั้น โดยมากจะมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิสัมพันธ์เอาไว้อยู่ในช่วงเวลาจากประมาณ 20 ถึง 90 นาทีเท่านั้น ในขณะที่การศึกษาภาคสนามไม่มีการจำกัดเวลาใน

การปฏิสัมพันธ์ จึงทำให้ผู้สื่อสารสามารถลดข้อจำกัดเรื่องการแสดงภาษาท่าทางได้ เช่น ใช้การพิมพ์คำพูดแสดงอารมณ์ต่าง ๆ

นอกจาก Walther และคณะ เปรียบเทียบรูปแบบการสื่อสารแบบเผชิญหน้ากับแบบผ่านทางคอมพิวเตอร์แล้ว พวกเขายังได้แยกเปรียบเทียบในเรื่องของการจำกัดกับการไม่จำกัดเวลาในการปฏิสัมพันธ์ และยังแยกรูปแบบการสื่อสารเป็นในทางบวกกับทางลบด้วยซึ่งรูปแบบการสื่อสารในทางบวก ได้แก่ การแสดงความเป็นมิตร การสนทนาแบบเป็นกันเองหรือการใช้ข้อความที่แสดงถึงความต้องการสานต่อสัมพันธภาพ เป็นต้น ส่วนรูปแบบการสื่อสารในทางลบ ได้แก่ การใช้ข้อความหยาบคาย การสบประมาท การใช้ข้อความส่อไปในเรื่องเพศแบบไม่สุภาพหรือการล้อลงเพื่อการนับพบ เป็นต้น ซึ่งผลการเปรียบเทียบในประเด็นดังกล่าวพบว่า ในการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ พบว่า ระดับของรูปแบบการสื่อสารในทางบวกจะเกิดเพิ่มขึ้นหากไม่มีการจำกัดเวลาในการปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ พบว่า ระดับของรูปแบบการสื่อสารในทางลบ จะไม่ลดลงแม้ว่าจะไม่มีการจำกัดเวลาในการปฏิสัมพันธ์ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการสื่อสารแบบเผชิญหน้ากับแบบผ่านทางคอมพิวเตอร์พบว่าระดับของการสื่อสารทางบวกที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทั้งสองแบบจะแตกต่างกันมาก หากมีการกำหนดเวลาในการปฏิสัมพันธ์ แต่ความแตกต่างจะลดลงเมื่อไม่มีการจำกัดเวลาในการปฏิสัมพันธ์ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการสื่อสารแบบเผชิญหน้ากับแบบผ่านทางคอมพิวเตอร์ พบว่า ระดับของการสื่อสารทางลบของการสื่อสารทั้งสองแบบไม่แตกต่างกันเลย ไม่ว่าจะมีการจำกัดหรือไม่จำกัดเวลาในการปฏิสัมพันธ์ก็ตาม

McKenna และ Bargh (1998) อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 8) ได้ศึกษาถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในอินเทอร์เน็ต โดยเน้นไปที่ลักษณะของการสื่อสารในรูปแบบนี้ทำให้เอกัตบุคคลสามารถที่ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างนิรนาม (anonymous) ได้ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ลักษณะเฉพาะนี้มีประโยชน์และเกิดผลดีในผู้ที่ปกปิดลักษณะไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้ที่ถูกกีดกันจากสังคม (marginalization) เช่น ผู้ที่ปิดบังว่าตนเป็นพวกรักร่วมเพศ หรือผู้ที่ปกปิดว่าตนมีความเชื่อในลัทธิการเมืองที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคมนั้น โดยการที่บุคคลเหล่านี้ได้สื่อสารกับผู้อื่นผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งจะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถสื่อสารและเปิดเผยกับผู้อื่น โดยไม่ต้องกังวลกับการถูกปฏิเสธและทำให้พวกเขารู้สึกว่าคนกลุ่มไหนเป็นพวกกับเขาบ้าง เมื่อมีการเข้าร่วมกลุ่ม เขารู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและจะรู้สึกว่าคุณค่าตนมีความสำคัญมากขึ้น และการที่รู้สึกว่าคุณค่าตนมีความสำคัญเพิ่มขึ้นนี้เองที่นำไปสู่การยอมรับตัวเอง (self-acceptance) มากขึ้นและนำไปสู่การค่อย ๆ เปิดเผยลักษณะที่ตนปิดบังไว้ให้สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนได้ทราบอีกด้วย ซึ่งนับได้ว่าเป็นข้อดีอีกประการหนึ่งของการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตที่เปิดโอกาสให้สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นในภาวะนิรนามได้

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543) อ้างใน พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์ (2543: 23) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการสื่อสารแบบใหม่ในรูปแบบอินเทอร์เน็ตไว้ดังนี้

1. การไหลของข่าวสารจากผู้ส่งหลายคนสู่ผู้รับหลายคน และเป็นการสื่อสารข้อมูลของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งที่ส่งไปยังศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการเครือข่ายผู้ใช้ข่าวสารหรือระบบกระดานข่าวคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังลดข้อจำกัดด้านของเวลา และระยะทางการสื่อสารออกไป เพราะไม่ว่าผู้ส่งสารจะอยู่บริเวณซีกโลกใด ๆ ของโลกของสามารถสื่อสารกันได้

2. ผู้ส่งสารมีความรู้อย่างมากต่อผู้รับสารเนื่องจากระบบ interactive

3. การแบ่งประเภทของผู้รับสารสูงมากเป็นรายบุคคล

4. ระดับการตอบโต้สูง

5. ปฏิบัติการป้อนกลับมีบ้างแต่ก็ยังมีข้อจำกัดอาจจะฉับพลันหรือต้องรอ

6. ศักยภาพในการเก็บรักษาข่าวสารสูงมาก

7. ลักษณะอวัจนภาษาค่อนข้างมาก

8. ผู้สื่อสารทั้งสองฝ่ายสามารถควบคุมการไหลของสารได้เท่าเทียมกัน

9. การสื่อสารจากจุดศูนย์กลางคอมพิวเตอร์ให้บริการเฉพาะกลุ่มนั่นก็คือการสื่อสารจากบุคคลหนึ่งไปยังศูนย์บริการโดยที่ผู้รับต้องเป็นสมาชิกหรือลงทะเบียนไว้ และการเข้าถึงข้อมูลนี้จะต้องการใช้ชื่อและรหัสผ่านด้วย

กาญจนา แก้วเทพ อ้างใน พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์ (2543: 24) ได้กล่าวถึงผลกระทบของการสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ต่อปัจเจกชนและสังคมไว้ว่า คอมพิวเตอร์จะสร้างผลกระทบต่อชีวิตและวิถีคิดของปัจเจกบุคคลและสร้างผลกระทบต่อสังคมไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การสื่อสารใหม่ด้วยคอมพิวเตอร์จะทำให้การทำหน้าที่ของสื่อในการรายงานเรื่องราวในสังคมให้แก่ประชาชนมีการพัฒนามากขึ้น โดยมีการโต้ตอบแบบสองทางมากกว่า นอกจากนี้ยังสามารถเก็บบันทึก เรียกใช้ หรือปรับปรุงข้อมูล ตีความเหตุการณ์ได้ นอกจากนี้ยังลดการผูกขาดเป็นแหล่งข่าวสารของผู้มีอำนาจมากกว่า รวมทั้งช่วยเอื้อต่อการไหลของข่าวสารไปอย่างเสรี และสมดุล เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมทางการสื่อสาร ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเป็นผู้สื่อสารและเข้าถึงข่าวสารได้อย่างเสรี

ชัชรินทร์ ไชยวัฒน์ อ้างใน พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์ (2543: 25) กล่าวว่าวัยรุ่นไทยเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยอันสืบสาน วัยที่สามารถขัดเขี่ยด อะไรต่อมิอะไรรับได้ง่ายที่สุด ซึ่งประสิทธิภาพของเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือการไหลบ่าของวัฒนธรรมหนึ่งไปยังอีกวัฒนธรรมหนึ่งทั้งระยะทาง

และระยะเวลาไม่ได้เป็นอุปสรรคอีกต่อไป ดังนั้นวัยรุ่นสามารถเลือก รับข้อมูลตามที่ตนเองต้องการ เราพยายามจะค้นหา กลไก ป้องกันอิทธิพลการสื่อสารด้านเลวร้ายที่แพร่กระจายอย่างไร้พรมแดน ในเครือข่าย “อินเทอร์เน็ต” นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายจำนวนมากมหาศาลเอามาก ๆ ด้วย เช่นการจัดตั้ง เครือข่ายการเซ็นเซอร์ที่ใช้ทุนมหาศาล กรองเอาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการอุดหนุนอื่น ๆ ที่สามารถ สอดแทรกผ่านชาติข้ามชาติหรือข้ามพรมแดนมาได้สมบูรณ์ ภาพหรือข้อความหรือเสียงที่เราได้รับ ในความเป็นจริงที่ระบบการสื่อสารได้ถูกนำมาเสนอคือ การย่นระยะเวลาและสถานที่และความเร็ว ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในธุรกิจข่าวสารที่มีอายุสั้นและแข่งขันสูงด้านการนำเสนอภาพจะมีการตัดต่อ ภาพ ซ้อนภาพสร้างภาพด้วยเครื่องมือเครื่องมือของการสื่อสารในปัจจุบัน

ศรีศักดิ์ จามรมาน และคณะ อังโน พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์ (2543: 26) ได้กล่าวถึง อินเทอร์เน็ตกับเรื่องเพศไว้ว่า อินเทอร์เน็ตทำงานตลอด 24 ชั่วโมง แม้จะเชื่อมการสื่อสารจาก ชักโลกหนึ่งถึงอีกชักโลกหนึ่งก็ตาม อินเทอร์เน็ตให้ประโยชน์แก่การทำงาน การศึกษา การพัฒนา ตนเอง พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และจะเป็นพลังในการเปลี่ยนแปลงสังคมในหลาย ๆ ด้าน โดยทั่วไปเรามักไม่พูดถึงเรื่องเพศอย่างเปิดเผย ผู้คนต่างเพศ ต่างวัย ต่างฐานะ ทางเศรษฐกิจ หรือต่างเชื้อชาติก็มีวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตเสริมชีวิตรักและชีวิตทางเพศต่าง ๆ กันไป ผู้ชายมักโชค ดีเพราะมีอิสระด้านเพศ และถ้าเรามีเงินสักหน่อยก็จะเห็นเรื่องเพศเป็นทางพักผ่อนหย่อนใจอยู่แล้ว คนเหล่านี้อาจจะใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งเสริมความบันเทิงในด้านนี้มากขึ้น ส่วน ผู้หญิงซึ่งมักจะไม่ค่อยมีโอกาสในเรื่องเพศมากนัก อาจเริ่มใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจ เรื่องเพศของตนให้มากยิ่งขึ้น คนช้อยใช้อินเทอร์เน็ตช่วยฝึกความกล้าเพราะไม่ต้องกลัวจะพบคน รู้จักคนชอบแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ อาจลองสวมบทบาทที่ไม่กล้าทำให้ชีวิตจริง คนโสดใช้อินเทอร์เน็ต หาคู่ผู้ที่สมรสแล้วบางรายใช้อินเทอร์เน็ตเสริมชีวิตรักให้ชุ่มชื่นกระชุ่มกระชวย บางครอบครัวใช้งาน เกิดเหตุการณ์บ้านแตก ส่วนเด็กและวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ใช้อินเทอร์เน็ตแอบเปิดดูสิ่งที่ ผู้ใหญ่ไม่ยอมสอนจนในบางครั้งอาจใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่เป็นโทษกับตัวเองได้

ภัยแฝงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ต

ศรีศักดิ์ จามรมานและคณะ อังโน พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์ (2543: 27-28) กล่าวถึง การหาทางออกในการป้องกันอันตรายจากอินเทอร์เน็ตทั้งด้านกฎหมายและเทคโนโลยี คงจะได้มี การพัฒนาต่อไปได้อีกมากในอนาคต โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ทุกคนควรจะช่วยกันทุกทาง ที่จะป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิด และการเอาใจใส่เด็กได้ทั่วถึงมาก การหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ตอาจจะมี ประโยชน์สำหรับคนช้อยแต่เมื่อมีประโยชน์ ย่อมมีโทษเช่นกันเพราะไม่มีทางรู้ได้เลยว่าคนที่เรา กำลังสนใจอยู่นั้นแท้จริงเป็นคนเช่นไร ส่วนใหญ่จะบอกข้อความที่เป็นเท็จ ส่วนมากมักจะบอกว่า

เป็นคนสวย หล่อ และดีพร้อมไปทุกอย่าง ดังนั้นผู้เล่นอินเทอร์เน็ตจะต้องไม่หวั่นไหวต่อคำพูดจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลที่เราไม่รู้จักร้อย่างถ่องแท้ เพราะคนประเภทนี้เป็นคนจี้เหงา จี้อาย ปกปิดตัวเอง หรือหาเพื่อนใหม่ ๆ หรือหาคู่รัก อาจจะมีบุคลิกต่างจากในโลกความเป็นจริงอย่างสิ้นเชิง จนทำให้เกิดอาการติดเว็บแล้วไม่อยากจะออกไปไหนทั้งวัน ภัยแฝงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ตมีดังนี้

1. อันตรายจากการคุยในห้องสนทนา chatting

คนที่ติดอินเทอร์เน็ตใหม่ ๆ ส่วนมากมักจะติดในเรื่องของการสนทนาหรือที่วัยรุ่นเรียกกันว่า “แชท (chat)” มีหลายรูปแบบมาก เช่น การสนทนาผ่านเว็บ การสนทนาโดยผ่านโปรแกรมสนทนาเอ็มเอสเอ็ม (msn messenger) ไอซีคิว (icq) อย่างไรก็ตามโปรแกรมการสนทนาอื่น ๆ อย่างเช่น “เพิร์ช (pirc)” ก็ยังได้รับความนิยมในหมู่วัยรุ่นเช่นกัน

ผู้ที่ยังไม่เคยใช้อินเทอร์เน็ตมาก่อน และเห็นว่าการสนทนาในอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องใหม่และสนุก เพราะบุคคลกลุ่มนี้อาจจะไม่รู้เท่าทันคนที่แอบแฝงมาในกรรม ซึ่งก็อาจจะตกเป็นเหยื่อของบุคคลเหล่านี้ได้

2. อันตรายจาก cybersex

ในอินเทอร์เน็ตนั้นจะมีอาชญากรเหล่านี้อยู่มากมาย ซึ่งถูกเรียกว่า “ไซเบอร์สตอล์ค (cyberstalk)” หมายถึง อาชญากรไซเบอร์ซึ่งใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการคุกคามทำร้ายเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบนำข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อไป ทำให้เกิดความอับอายและเสียหาย การข่มขู่ และการคุกคามในชีวิตประจำวันรวมถึงการเอาชีวิตของเหยื่อ เป็นต้น

อันตรายที่เกิดจากบุคคลที่ชอบหลอกล่อเด็กหรือชอบมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก (pedophile) ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะแอบเข้ามาคุยในห้องสนทนาที่มีเด็กเยอะๆ และจะชวนคุยหลอกล่อจนเด็กตายใจ และนัดหมายให้ออกมาพบปะกันข้างนอก เด็กบางคนหลงเชื่อออกมาพบปะคนแปลกหน้า จนในที่สุดบุคคลที่นัดหมายก็ลวนลามทางเพศ บางคนรุนแรงกว่ามีการทำร้ายร่างกายด้วย

แนวคิดเรื่องความไว้วางใจ

ความไว้วางใจ (trust) หมายถึง ความเชื่อมั่นว่าคู่สนทนาที่ตนพูดคุยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นไปตามที่ตนได้ความหวังเอาไว้

Rempel และคณะ อ้างใน นันทกานต์ วงษ์ปัญญา (2542: 26) ได้แสดงองค์ประกอบของการไว้วางใจ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การคาดการณ์ได้ (predictability) หมายถึง ความสามารถของเราที่ได้คาดการณ์พฤติกรรมของกลุ่มสนทนาได้

2. การไว้วางใจได้ (dependability) หมายถึง คุณสมบัติของกลุ่มสนทนาที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความมั่นใจซึ่งมีพื้นฐานมาจากพฤติกรรมในอดีต โดยขึ้นอยู่กับ การเปิดเผยตัวเองและระยะเวลาในการมีปฏิสัมพันธ์

3. ความเชื่อมั่น (faith) หมายถึง ความเชื่อมั่นในสัมพันธภาพกลุ่มสนทนาโดยไม่มีข้อสงสัย ซึ่งไม่ขึ้นกับพฤติกรรมในอดีตของบุคคลนั้น

นอกจากนี้ Rempel และคณะ ยังได้ทบทวนและปรับปรุงคำนิยามขึ้นใหม่ โดยสรุปไว้ว่าความไว้วางใจเกี่ยวข้องกับ

1. การประเมินค่าของกลุ่มสนทนาในฐานะที่เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้และคาดการณ์ได้
2. ความเชื่อว่ากลุ่มสนทนาเอาใจใส่ในความต้องการของตนเองและสามารถไว้วางใจได้ตลอดเวลา
3. ความรู้สึกมั่นใจในความสัมพันธ์แบบแน่นแฟ้น

การสร้างความไว้วางใจระหว่างบุคคล

ความไว้วางใจระหว่างบุคคลถูกสร้างขึ้นโดยความไว้วางใจที่เกิดขึ้นตามลำดับ และการกระทำที่น่าไว้วางใจ (ดูจากภาพที่ 1) คือถ้า นาย ก. เสี่ยงที่จะเปิดเผยตนเองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนางสาว ข. ผลที่นาย ก. ได้รับคือเขาอาจจะได้รับการตอบรับหรือไม่ได้รับการตอบรับก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับนางสาว ข. ว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธนาย ก. และถ้านางสาว ข. เสี่ยงที่จะยอมรับสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับนาย ก. ผลที่นางสาว ข. ได้รับคือเขาอาจจะได้รับการตอบรับหรือไม่ได้รับการตอบรับก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่านาย ก. ว่าจะเปิดเผยตนเองกับนางสาว ข. หรือไม่ ดังนั้นสรุปได้ว่า ความไว้วางใจระหว่างบุคคลสร้างขึ้นได้โดยการเสี่ยงและตอบรับและถูกทำลายลงได้ด้วย การเสี่ยงและการไม่ตอบรับ นั่นคือ หากไม่มีการเสี่ยงความไว้วางใจก็ไม่เกิดขึ้นและความสัมพันธ์ก็ไม่สามารถเดินหน้าต่อไปได้

ขั้นตอนการสร้างความไว้วางใจ

1. นาย ก. เสี่ยงที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล ความเห็น ความรู้สึกและปฏิกิริยาของตนเองที่มีต่อสถานการณ์ปัจจุบันและต่อนางสาว ข.

2. นางสาว ข ตอบสนองด้วยการยอมรับ สนับสนุน และให้ความร่วมมือกับ นาย ก โดยแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูล ความเห็น ความรู้สึกและปฏิกิริยาของตนเองที่มีต่อสถานการณ์ปัจจุบันและต่อนาย ก หรือ

ก) นางสาว ข ยอมรับ สนับสนุน และให้ความร่วมมือกับนาย ก

ข) นาย ก แลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูล ความเห็น ความรู้สึกและปฏิกิริยาที่มีต่อสถานการณ์ปัจจุบันและต่อนางสาว ข

		นางสาว ข	
		ยอมรับ สนับสนุน และร่วมมือสูง	ยอมรับ สนับสนุน และร่วมมือต่ำ
นาย ก	เปิดเผยและแลกเปลี่ยนสูง	นาย ก มีความไว้วางใจ มีการตอบรับ นางสาว ข รู้สึกน่าไว้วางใจ มีการตอบรับ	นาย ก มีความไว้วางใจ ไม่มีการตอบรับ นางสาว ข รู้สึกไม่น่าไว้วางใจ ไม่เสี่ยง
	เปิดเผยและแลกเปลี่ยนต่ำ	นาย ก ไม่มีความไว้วางใจ มีการตอบรับ นางสาว ข รู้สึกน่าไว้วางใจ ไม่มีการตอบรับ	นาย ก ไม่มีความไว้วางใจ ไม่เสี่ยง นางสาว ข รู้สึกไม่น่าไว้วางใจ ไม่เสี่ยง

ภาพ 1 การแสดงพลวัตของความไว้วางใจระหว่างบุคคล

ความไว้วางใจ หรือ ความไว้นื้อเชื่อใจ (trust) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุด (most important elements) ในการสื่อสารทุกสถานการณ์ trust คือ การที่บุคคลหนึ่งคาดหวัง (expects) หรือทำนาย (predicts) ว่า อีกบุคคลหนึ่งจะทำ (act) สิ่งใดในเชิงบวก (positive way) ถ้าบุคคลดังกล่าวกระทำดังคาด การไว้วางใจก็เกิดขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนความไว้วางใจ ได้แก่

ก. ความสม่ำเสมอ(consistency)/ ความคงเส้นคงวา/ ความคงที่(reliability) ของพฤติกรรมของบุคคลนั้นในอดีต (past behavior)

ข. ความเชื่อ (belief) ว่า บุคคลนั้นมีความเชี่ยวชาญ (expertise) ในเรื่องนั้น ๆ

ค. ระดับของอำนาจ (degree of power) ถ้าท่านต้องการพึ่งพาเขา แสดงว่าท่าน trust ในอำนาจของเขา (เช่น เจ้านาย ตำรวจ ผู้พิพากษา ฯลฯ)

ง. ธรรมชาติและคุณภาพของการสื่อสาร (nature and quality of communication) ถ้าท่านรู้สึกว่า การสื่อสารนั้นมีบรรยากาศที่เปิดเผย สบายใจต่อการพูดคุยถึงเป้าหมาย/สิ่งที่คาดหวัง ความไว้วางใจก็จะพัฒนา

จ. การยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม (integrity) รักษาเกียรติ

ฉ. ความจริงใจ (sincerity)

ช. กระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความยุติธรรม (acting justly)

ซ. จริงแท้ไม่หลอกลวง ไม่แปลกลปอลม (genuineness)

ณ. ซื่อตรง (uprightness)

ญ. พึ่งพาได้ (dependable) มีความรับผิดชอบ (responsibility)

ฎ. มีมาตรฐานสูง (high standard)

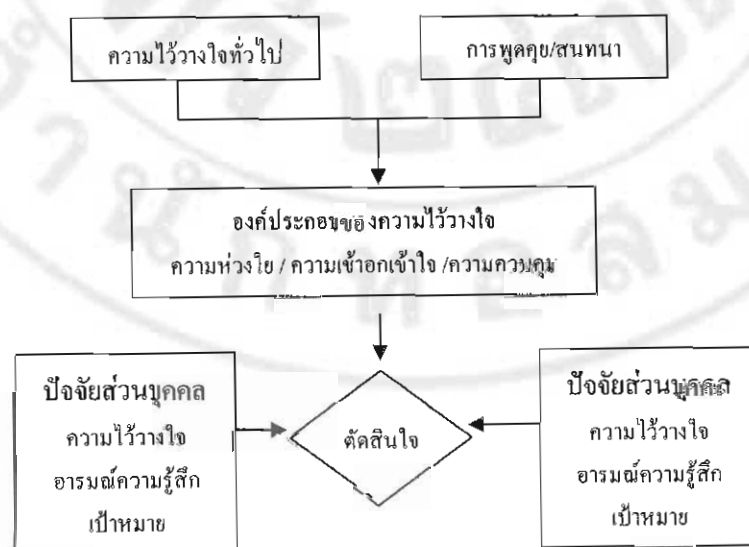
ฏ. มีความเมตตา(kindness) ใส่ใจ/สนใจ/เอื้ออาทรผู้อื่น(caring) ความเป็นพี่น้อง (brotherhood) ใจบุญ เห็นใจผู้อื่น รู้ใจเขาใจเรา (empathy)

ฐ. มีความสง่างาม (graciousness)

ฑ. มีระเบียบวินัยในตนเอง (self-discipline) มีวิริยะอุตสาหะ (persistence)

ประเมินตนเองอยู่เสมอ (self-evaluation) (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2545: 4)

ความไว้วางใจคือการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งโดยอาศัยปัจจัยทางสังคมที่จะนำไปสู่การ ยอมรับและปฏิเสธโดยขึ้นอยู่กับภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งทำให้เกิดแบบจำลองขึ้นมา

ภาพ 2: แบบจำลองกระบวนการของความไว้วางใจ

แนวคิดเรื่องการเปิดเผยตนเอง

วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 6-8) กล่าวว่า แนวความคิดเรื่องการเปิดเผยตัวเอง ประกอบด้วย ความหมายและลักษณะของการเปิดเผยตนเอง ในเรื่องความหมายและลักษณะของการเปิดเผยตนเองนี้ ได้มีผู้เสนอไว้มากมาย แต่โดยมากแล้วจะให้ความหมายที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่

Derlega และ Chaikin อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 6) ให้คำจำกัดความว่า การเปิดเผยตนเอง หมายถึง กระบวนการซึ่งคน ๆ หนึ่งยอมให้ตนเป็นที่รู้จักของอีกคนหนึ่ง

Ellenson (1981) อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 6-7) ให้ความหมายว่า การเปิดเผยตนเอง หมายถึง การกระทำที่ทำให้ตนเป็นที่รู้จักของผู้อื่น เป็นการแบ่งปันผู้อื่นรู้ข้อมูลส่วนตัว เช่น ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และความฝันสำหรับอนาคต

Baron Graziano และ Stangor (1992) อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 7) ได้ให้ความหมายว่า การเปิดเผยตนเองหมายถึง การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตนเองต่อผู้อื่น

Hendrick และ Hendrick (1992) อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 8) ได้ให้ความหมายของการเปิดเผยตนเองว่าเป็นการบอกผู้อื่นเกี่ยวกับตัวของเราเอง เป็นการเสนอความคิดและความรู้สึกต่อการพิจารณาของผู้อื่นอย่างจริงใจ โดยหวังว่าจะมีการสื่อสารที่เปิดเผยอย่างแท้จริงตามมา

Philipchalk (1995) อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 8-9) ให้ความหมายว่า การเปิดเผยตนเองหมายถึงการแสดงออกถึงความคิดหรือความรู้สึกส่วนตัวของคน ๆ หนึ่ง

Taylor Peplau และ Sears (1997) อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 9) เสนอว่า การเปิดเผยตนเองเป็นรูปแบบพิเศษของบทสนทนาซึ่งเราแบ่งปันข้อมูลส่วนตัว และมีความรู้สึกต่าง ๆ ให้กับคนอื่นหนึ่งได้ทราบ

การศึกษาการเปิดเผยตนเองของผู้หญิงและผู้ชายในองค์กรไทยเอาไว้โดยได้นิยามคำว่า การเปิดเผยตนเอง หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึก ความคิด ทัศนคติ ความเชื่อและประสบการณ์ต่าง ๆ โดยวิธีการสื่อสารเชิงวัจนภาษา ไปยังคู่สื่อสาร เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์และพัฒนาความสัมพันธ์ทางการสื่อสาร

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าการเปิดเผยตนเองเป็นการแสดงให้ผู้อื่นรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเรา และให้ผู้อื่นรู้ถึงความรู้สึกที่เรามีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้วัจนภาษาในการเปิดเผยตนเอง

ประโยชน์และผลเสียในการเปิดเผยตนเอง

Wood อ้างในวิริยญา ชาญวิชัย (2543: 9) ได้กล่าวไว้ว่าการเปิดเผยตนเองนั้นมีประโยชน์มากมาย แต่หากการเปิดเผยนั้นเป็นการเปิดที่ไม่เหมาะสมก็อาจเกิดความเสี่ยงได้ การทำให้ความเสี่ยงเหล่านั้นลดลงก็สามารถที่จะทำได้โดยเปิดเผยตนเองอย่างช้า ๆ ไม่รีบร้อนจนเกินไป และต้องเป็นการเปิดเผยตนเองที่เกิดในบรรยากาศที่มีความไว้วางใจเกิดขึ้นมาบ้างแล้ว โดยเริ่มจากการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นส่วนตัวแต่ไม่ลึกซึ่งจนเกินไป และก่อนที่จะเปิดเผยไปมากกว่านั้นก็ให้สังเกตดูการตอบสนองของฝ่ายตรงข้ามว่าเขาตอบสนองต่อการเปิดเผยของเราอย่างไร และอาจจะต้องคิดว่าข้อมูลส่วนตัวของเขาที่เขาเปิดเผยตอบกลับมานั้นเป็นอย่างไร ซึ่ง Wood ได้สรุปประโยชน์และความเสี่ยงในการเปิดเผยตนเองออกเป็นข้อ ๆ ดังนี้

ส่วนที่เป็นประโยชน์ของการเปิดเผยตนเอง

1. ช่วยเพิ่มความไว้วางใจ
2. ช่วยเพิ่มความใกล้ชิด
3. ช่วยส่งเสริมความนับถือตน (self-esteem)
4. ช่วยเพิ่มความปลอดภัย
5. ช่วยส่งเสริมความเจริญของงานของตน

ส่วนที่เป็นความเสี่ยงของการเปิดเผยตนเอง

1. ถูกผู้อื่นปฏิเสธ
2. ถูกผู้อื่นดูถูก
3. ถูกผู้อื่นทำลายความเชื่อมั่นของเรา

Smith และ Mackie (1995) อ้างในวิริยญา ชาญวิชัย(2543: 10) กล่าวว่า การที่คู่สนทนาเปิดเผยข้อมูลที่ลึกซึ้งของตนเองแก่กันและกันถือเป็นการแลกเปลี่ยนรางวัลซึ่งกันและกัน ทำให้คู่สนทนามีความเข้าใจซึ่งกันและกันเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้การสนับสนุนและได้รับการสนับสนุนจากคู่สนทนาด้วย โดยสรุปแล้วการเปิดเผยตนเองจะมีประโยชน์มากมายต่อผู้ที่เปิดเผยตนเองหากผู้เปิดเผยตนเองรู้จักกาลเทศะและความเหมาะสมในการเปิดเผยตนเองซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่เจริญขึ้นมากกว่าแต่ก่อน ทำให้การดำรงชีวิตสลับซับซ้อนยุ่งยากมากขึ้น คนเราต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมายในชีวิต เป็นสาเหตุให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้นแต่สามารถหาทางแก้ไขได้ เช่น การหาที่ปรึกษาไม่พยายามเก็บเอาไว้มากเกินไป (สุชา จันทร์อม, 2535: 36) การเปิดเผยตนเองที่เป็นการระบายอารมณ์และความรู้สึกที่เรามีให้กับผู้อื่นได้นั้นจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยลดความตึงเครียดและความกดดันหรือสามารถเรียกง่าย ๆ ว่า

เป็นการ “ยกภูเขาออกจากอก” จะทำให้เรารู้สึกสบายใจขึ้นมากกว่าที่จะเก็บเอาเรื่องราวต่าง ๆ ไว้คนเดียว และจะทำให้เราเป็นคนมีสุขภาพจิตที่ดี

2. การเปิดเผยตนเองสามารถนำมาใช้ในการให้คำแนะนำปรึกษากับผู้อื่นได้ โดยการเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีต (Duck อ้างในวิริยญา หาญวิชัย, 2543: 11) เช่น การเปิดเผยตนเองของพ่อแม่ต่อลูก ๆ โดยการเล่าถึงประสบการณ์ในอดีตของตน

3. การเปิดเผยตนเองช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตน (self-awareness) ให้แก่ผู้ที่เปิดเผยตนเอง ทำให้รู้จักและมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น การเปิดเผยตนเองสามารถเพิ่มความตระหนักรู้ในตนได้ในหลาย ๆ วิธี เช่น การที่เราได้พูดหรืออธิบายความรู้สึกออกไปให้ผู้อื่นได้ทราบนั้น จะทำให้เราเข้าใจสิ่งที่เราได้พูดออกไปอย่างกระฉ่างแจ่มมากขึ้น ว่าตัวเราเองรู้สึกกับเรื่องนั้น ๆ อย่างไร นอกจากนี้ ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) จากผู้อื่นที่มีต่อการเปิดเผยตนเองของเรา จะทำให้เรารู้ว่าผู้อื่นมีความรู้สึกหรือมีความคิดเห็นต่อตัวเราอย่างไร โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับการตอบกลับจากผู้อื่นนี้ สามารถศึกษาได้จากแนวคิดของ Joseph Luft และ Harrington Ingham (1995) อ้างในวิริยญา หาญวิชัย (2543: 12) ซึ่งเสนอการศึกษาพฤติกรรมเปิดเผยตนเอง ในขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยใช้รูปตารางสี่เหลี่ยมซึ่งบรรจุรูปสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ภายในอีก 4 รูป เราเรียกภาพนี้ว่า หน้าต่างโจฮารี หรือ Johari Window (ซึ่งมาจากคำนำหน้าชื่อของเขาทั้งสองคน)

	ตนเองรู้	ตนเองไม่รู้
ผู้อื่นรู้	1. ส่วนเปิด: ส่วนที่ ตนเองรู้และผู้อื่นก็รู้ ด้วย	2. ส่วนบอด: ส่วนที่ ตนไม่รู้แต่ผู้อื่นรู้
ผู้อื่นไม่รู้	3. ส่วนซ่อนเร้น: ส่วนที่ ตนปิดบังไม่ให้ผู้อื่น รู้	4. ส่วนที่ไม่มีใครรู้: ส่วนที่ ตนและผู้อื่นไม่รู้

ภาพ 3 หน้าต่างโจฮารี (Johari window)

ช่องที่ 1 เรียกว่า ส่วนเปิด หรือ Open area ช่องนี้ประกอบด้วยเรื่องของเราที่เรารู้ และ ผู้อื่นรู้ด้วย

ช่องที่ 2 เรียกว่า ส่วนบอด หรือ Blind area แสดงถึง เรื่องทั้งหลายที่เกี่ยวกับตัวเราที่ ผู้อื่นรู้แต่ตัวเราไม่รู้

ช่องที่ 3 เรียกว่า ส่วนซ่อนเร้น หรือ Hidden area เป็นเรื่องที่คนอื่นไม่รู้เกี่ยวกับตัวเรามีเพียงเราคนเดียวเท่านั้นที่รู้

ช่องที่ 4 เรียกว่า ส่วนที่ไม่รู้ หรือ Unknown area เป็นเรื่องของเราที่ทั้งเราและผู้อื่นต่างก็ไม่รู้เช่นกัน

ช่องทั้งสี่ข้างต้นนี้ไม่ได้เป็นอิสระต่อกันคือการเปลี่ยนแปลงขนาดของช่องหนึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขนาดของอีก 3 ช่องที่เหลือด้วย Weaver (1984) อ้างใน วิริยญา ขาญวิชัย (2543: 12)

Luft และ Ingham (1955) อ้างในวิริยญา ขาญวิชัย (2543: 12) เสนอว่า 1) คนทุกคนนั้นรู้เรื่องบางเรื่องเกี่ยวกับตนเอง และมีบางเรื่องที่เขาไม่รู้เกี่ยวกับตนเอง และ 2) มีบางเรื่องที่ผู้อื่นรู้เกี่ยวกับตัวเรา และมีบางเรื่องที่ผู้อื่นไม่รู้เกี่ยวกับตัวเรา เมื่อความสัมพันธ์ของเราและผู้อื่นพัฒนาขึ้นและได้มีการเปิดเผยตนเองต่อผู้อื่นมากขึ้นตามความสนิทสนมแล้ว เราจะเปิดเผยตนเองเพิ่มขึ้นจึงเป็นการลดส่วนที่เราปิดบังเอาไว้ให้น้อยลง และเมื่อเราเปิดโอกาสให้ผู้อื่นให้ข้อมูลป้อนกลับหลังจากที่เราเปิดเผยตนเองจะมีผลให้ส่วนที่เราไม่รู้เกี่ยวกับตนเองลดลง และทำให้สิ่งที่เราไม่รู้เกี่ยวกับตนเองจะลดลงด้วย และจะทำให้เรามีความตระหนักในตนมากขึ้น ขนาดของแต่ละช่องจะเปลี่ยนไปตามระดับความตระหนักในตนที่แตกต่างกันออกไป และนอกจากนี้ในแต่ละบุคคลก็จะมีขนาดของช่องเหล่านี้แตกต่างกันไปด้วยเนื่องจากพฤติกรรม ความรู้สึก และแรงจูงใจในการเปิดเผยของแต่ละคนนั้นแตกต่างกันออกไป

4. การเปิดเผยตนเองช่วยในการเปรียบเทียบตัวเราเองกับมาตรฐานของสังคมว่าสิ่งที่เรารู้สึก หรือสิ่งที่เราปฏิบัตินั้นเหมือนกับที่ผู้อื่นคิด รู้สึกและปฏิบัติหรือไม่ โดยเราสามารถพิจารณาได้จากสิ่งที่ผู้อื่นมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการเปิดเผยตนเองของเรา การพูดคุยจึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่จะทำให้เราได้รับข้อมูลป้อนกลับและช่วยลดความไม่แน่ใจไม่แน่ใจว่าควร ปฏิบัติตนในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร (Derlega & Chaikin อ้างในวิริยญา ขาญวิชัย, 2543: 13)

5. การเปิดเผยตนเองช่วยในเรื่องของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหากมีการเปิดเผยตนเองอย่างเหมาะสม โดยมีหลักฐานยืนยันประโยชน์ในข้อนี้คือ งานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ผลการทดลองมาว่าบทบาทของการเปิดเผยตนเองมีผลต่อการพัฒนา และรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งจะกล่าวถึงงานวิจัยเหล่านี้ต่อไป

Berg และ Derlega อ้างในวิริยญา ชาญวิชัย (2543: 14) ได้ประมวลงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการเปิดเผยตนเอง พบว่างานวิจัยเหล่านี้สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองในแง่ของบุคลิกภาพ
2. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของการเปิดเผยตนเองในการพัฒนา

สัมพันธภาพและการสิ้นสุดสัมพันธภาพ

3. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองที่มีผลต่อความเครียดทางจิต

ทั้งนี้พบว่า นักจิตวิทยาสังคมได้ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับการพัฒนา และการสิ้นสุดสัมพันธภาพมากที่สุด โดยมุ่งศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการเปิดเผยตนเองของบุคคลในสังคม ซึ่งจะได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

ความแตกต่างระหว่างเพศของการเปิดเผยตนเอง

ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการศึกษาความสัมพันธ์ที่สำคัญมากตัวแปรหนึ่ง คือ ความแตกต่างระหว่างเพศ มีผู้ให้ความสนใจศึกษาผลกระทบของตัวแปรนี้มากมาย ได้แก่

Dindia และ Allen อ้างในวิริยญา ชาญวิชัย (2543: 14-15) ได้ทำการอภิวิเคราะห์งานวิจัย 205 เรื่อง เพื่อการศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศในการเปิดเผยตนเอง พบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศในการเปิดเผยตนเองนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ เพศของเป้าหมาย สัมพันธภาพต่อเป้าหมาย (ว่าเป็นคนแปลกหน้าหรือเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ด้วย) และรูปแบบที่ใช้ในการวัดการเปิดเผยตนเอง (ว่าใช้การรายงานตนหรือใช้การสังเกตในการวัด) ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษานั้นก็แตกต่างกันออกไปแต่พอจะสรุปได้ดังนี้

- ผู้หญิงจะมีการเปิดเผยตนเองมากกว่าผู้ชาย
- ผู้หญิงมักจะเปิดเผยตนเองกับผู้ที่เป็นเพศเดียวกันมากกว่าต่างเพศและมากกว่าการเปิดเผยตนเองของผู้ชายด้วยกันเอง
- ผู้หญิงจะเปิดเผยมากกว่าผู้ชาย หากคู่สนทนาเป็นคนที่มีความสัมพันธ์ด้วย (เพื่อน พ่อแม่ หรือ คู่สมรส) ไม่ว่าจะวัดด้วยวิธีการรายงานตนหรือการสังเกต
- เมื่อคู่สนทนาเป็นคนแปลกหน้า หากวัดด้วยการสังเกตแล้วผู้หญิงจะเปิดเผยตนเองมากกว่าผู้ชาย แต่ถ้าใช้วิธีการรายงานตนในการวัดนั้นผู้ชายรายงานตนว่าเปิดเผยตนเอง พอ ๆ กับผู้หญิง

การศึกษาของ West , Zingle และ Reis อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 16) พบว่า ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับผลการอภิวิเคราะห์ของ Dindia และ Allen อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย

(2543: 16) ที่ว่าในการเปิดเผยตนเองต่อเพศเดียวกันนั้นผู้หญิงจะเปิดเผยมากกว่าผู้ชายซึ่งงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียดต่อไปนี้

West และ Zingle อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 17) พัฒนามาตรวัดการเปิดเผยตนเองของวัยรุ่น โดยวัดการเปิดเผยตนเองของวัยรุ่นในหัวข้อเรื่องต่าง ๆ จำนวน 6 เรื่อง ต่อบุคคลเป้าหมายจำนวน 6 กลุ่ม คือ พ่อ แม่ เพื่อนเพศชาย เพื่อนเพศหญิง ครู และนักแนะแนว ผลจากการพัฒนามาตรดังกล่าว พบว่า วัยรุ่นมีการเปิดเผยตนเองต่อบุคคลเป้าหมาย 6 กลุ่ม มากน้อยแตกต่างกัน โดยที่วัยรุ่นเปิดเผยต่อเพื่อนเพศเดียวกันมากที่สุด จากนั้นเป็นแม่พ่อ เพื่อนต่างเพศ นักแนะแนว และครู ตามลำดับ ผลการพัฒนามาตรยังพบว่าในการเปิดเผยตนเองต่อเพื่อนเพศเดียวกันนั้น วัยรุ่นหญิงจะเปิดเผยมากกว่าวัยรุ่นชาย แต่ในการเปิดเผยตนเองต่อเพื่อนต่างเพศนั้น วัยรุ่นชายและหญิงเปิดเผยตนเองไม่ต่างกัน

Reis อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 17-18) ศึกษาโดยให้นักศึกษาวิทยาลัยตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินปฏิสัมพันธ์ของพวกเขาในเวลาที่กำหนดให้ ผลที่ได้พบว่าผู้หญิงจะเปิดเผยต่อเพศเดียวกันมากกว่าที่ผู้ชายเปิดเผยต่อเพศเดียวกัน

Aries และ Johnson อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 20) ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาในการสนทนาระหว่างเพื่อนเพศเดียวกันในวัยผู้ใหญ่ โดยที่มีการเฝ้าระวังถึงประเด็นเรื่องความถี่และความลึกซึ้งในหัวข้อการสนทนานั้นด้วย ผลที่ได้จากการใช้วิธีรายงานตนเองนั้นปรากฏว่า ผู้ร่วมการทดลองที่เป็นผู้หญิงรายงานว่าพวกเขามีการสนทนากันในหัวข้อที่ลึกซึ้งน้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองที่เป็นผู้ชายในเรื่องของความลึกซึ้งของหัวข้อเรื่องที่สนทนากันนั้นมีความแตกต่างระหว่างเพศเกิดขึ้นด้วยกล่าวคือผู้หญิงจะรายงานสนทนากันลึกซึ้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องครอบครัวในขณะที่มีแค่เรื่องกีฬาเท่านั้นผู้ชายรายงานว่ามีการสนทนากันบ่อยครั้งกว่าและลึกซึ้งมากกว่าผู้หญิง

การศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองในประเทศไทยที่เน้นศึกษาผลกระทบของความแตกต่างระหว่างเพศในการเปิดเผยตนเองนั้น ได้แก่ การศึกษาของสุกันยา ชลิดาพงศ์ อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 22) ที่ศึกษาถึงการเปิดเผยตนเองของผู้หญิงและผู้ชายในองค์กรไทยพบว่าปริมาณในการเปิดเผยตนเองของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างเพศชายไม่มีความแตกต่างกัน แต่ลักษณะเนื้อหาในการเปิดเผยตนเองนั้นมีความแตกต่างกันออกไปโดยที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมักจะพูดคุยปรับทุกข์กับคู่สนทนาเพศเดียวกันในเวลาที่มีปัญหาเรื่องงาน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่าง เพศชายชอบพูดคุยกับคู่สนทนาเพศเดียวกันเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน

นอกจากนี้ยังมีผู้อธิบายว่าความแตกต่างระหว่างเพศที่เกิดขึ้น ในการเปิดเผยตนเองของผู้หญิงและผู้ชายนั้น อาจเกิดจากตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งคือบทบาททางเพศ (sex role) โดย Jourard อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 22) กล่าวถึงบทบาททางเพศของผู้ชายว่าไม่เอื้อให้ผู้ชาย

เปิดเผยตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนทั้งในด้านความหลากหลายของเรื่องราว (breadth) และความลึกซึ้ง (depth) ของเรื่องต่าง ๆ ต่อผู้อื่น และผู้ชายก็ดูเหมือนว่าจำเป็นต้องซ่อนเร้นตัวตนอันแท้จริงของตนเองเอาไว้

นอกจากนี้ Derlega และ Chaikin อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย(2543: 23) กล่าวว่า บทบาททางเพศนั้นมีอิทธิพลต่อลักษณะการเปิดเผยตนเอง โดยสนับสนุนแนวคิดของ Jourard กล่าวคือ บทบาททางเพศของผู้ชายนั้นสนับสนุนให้ผู้ชายปิดบังซ่อนเร้นความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองไม่ให้ผู้อื่นได้รู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริง Derlega และ Chaikin ยังได้เสนออีกว่าพื้นฐานของความแตกต่างด้านบทบาททางเพศนั้น อาจมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ในวัยเด็กที่เด็กผู้ชายถูกคาดหวังว่าจะต้องเป็นคน เข้มแข็งและไม่แสดงความรู้สึกของตนให้ใครได้รู้ เช่น “เป็นผู้ชายต้องไม่ร้องไห้” เป็นต้น ในขณะที่เด็กผู้หญิงไม่ได้ถูกคาดหวังให้เข้มแข็งและเงียบเฉย หากแต่ได้รับการยอมรับและส่งเสริมให้แสดงความรู้สึกและอารมณ์ออกมา

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปิดเผยตนเองกับบทบาททางเพศ Stokes Childs และ Fuehrer อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 24) ได้ทำการศึกษากับนักศึกษาปริญญาตรีทั้งชายและหญิงจำนวนรวม 216 คน โดยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามการเปิดเผยตนเองของ Stokes Fuehrer และ Childs ซึ่งให้นักศึกษาประเมินว่าตนมีความเต็มใจ (willingness) ที่จะเปิดเผยตนเองต่อคู่สนทนาที่เป็นคนแปลกหน้า คนคุ้นเคย และคนสนิทมากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงได้นำคะแนนการเปิดเผยตนเองของนักศึกษาไปเปรียบเทียบกับคะแนนบทบาททางเพศของนักศึกษาที่ได้จากการทำแบบวัดบทบาททางเพศ BSRI หรือ Bem role inventory ของ Bem ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดทั้งสองแบบนี้ปรากฏว่าคะแนนที่ได้จากแบบวัดบทบาททางเพศ BSRI มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามการเปิดเผยตนเองของ Stokes และคณะโดยกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนบทบาททางเพศแบบมีลักษณะความเป็นชาย และลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (androgynous) มีระดับของความตั้งใจที่จะเปิดเผยตนเองสูงกว่าพวกที่มีลักษณะบทบาททางเพศ ในรูปแบบอื่น ๆ นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะเพศชาย (masculine) มีคะแนนความเต็มใจที่จะเปิดเผยตนเองต่อคนแปลกหน้า และคนคุ้นเคยสูงกว่าพวกที่มีลักษณะบทบาททางเพศแบบอื่น ๆ แต่ในการเปิดเผยตนเองต่อคนสนิทนั้นพวกที่มีลักษณะเพศชาย (masculine) และพวกที่มีลักษณะเพศหญิง (feminine) มีความเต็มใจในการเปิดเผยตนเองพอ ๆ กัน

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ข้างต้นจะเห็นได้ว่าความแตกต่างระหว่างเพศเป็นปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งที่มีผลต่อระดับ และลักษณะในการเปิดเผยตนเองของบุคคลแต่ละคน ซึ่งงานวิจัยส่วนมากจะพบว่าเพศหญิงจะมีระดับการเปิดเผยตนเองมากกว่าเพศชาย โดยงานวิจัยแบ่งสาเหตุของความแตกต่างระหว่างเพศเป็น 2 ประเด็นคือ การเปิดเผยตนเองกลับระหว่างคู่สนทนา (reciprocity)

และบทบาททางเพศ (sex role) ของผู้เปิดเผยตนเอง อย่างไรก็ตามในบางงานวิจัยก็ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ในการเปิดเผยตนเองต่อคู่สนทนาที่มีระดับสัมพันธภาพที่แตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งมิงงานวิจัยที่ศึกษาแล้วพบว่าระดับสัมพันธภาพระหว่างคู่สนทนานั้นมีผลต่อระดับ และลักษณะการเปิดเผยตนเองของบุคคล

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับระดับสัมพันธภาพระหว่างคู่สนทนา

ระดับสัมพันธภาพระหว่างคู่สนทนามีผลต่อลักษณะการเปิดเผยตนเองซึ่งงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องนี้ได้แก่

Derlega Wilson Chailin และ Morton อ้างในวิริยญา ชาญวิชัย (2543: 28) พบผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือในระหว่างคู่สนทนาที่เป็นคนแปลกหน้าจะมีการเปิดเผยตนเองกลับ (reciprocity) เมื่ออีกฝ่ายเปิดเผยตนมากกว่าคู่สนทนาที่มีความสนิทสนมกัน กล่าวคือคู่สนทนาที่เป็นคนแปลกหน้าจะใช้ลักษณะและระดับความลึกซึ้งการเปิดเผยของอีกฝ่ายหนึ่งมากำหนดลักษณะ และระดับลึกซึ้งในการเปิดเผยตนเองตอบกลับไป โดยมีรายละเอียดของวิธีการศึกษา ดังนี้

Derlega และคณะ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับการเปิดเผยกลับ (reciprocity) ของคู่สนทนาโดยใช้การเขียนข้อความที่แสดงการเปิดเผยตนเองได้ตอบกันผู้ร่วมการทดลองจะถูกกำหนดให้มีคู่สนทนาซึ่งมี 2 แบบคือ คู่กับเพื่อนของตนและคู่กับคนแปลกหน้า (หน้าม้า) จากนั้นจะให้มีการเขียนข้อความได้ตอบกันโดยกำหนดให้คู่สนทนาของผู้ร่วมการทดลองเป็นคนเขียนก่อนเสมอ เนื้อหาในข้อความแรก (input message) ที่คู่สนทนาเขียนนี้จะแบ่งเป็นข้อความที่มีการเปิดเผยตนเองต่ำและสูง จากนั้นจึงให้ผู้ร่วมการทดลองเปิดเผยตนเองกลับไปโดยการเขียนข้อความเช่นเดียวกัน ผลที่ได้จากการทดลองนี้ คือ คะแนนจากการเปิดเผยตนในคู่เพื่อนนั้นไม่ได้รับอิทธิพลจากข้อความแรก (คือ ไม่ว่าข้อความแรกจะเป็นการเปิดเผยต่ำหรือสูงอย่างไรก็ไม่มีผลต่อระดับการเปิดเผยตนเองของผู้ร่วมการทดลอง) แต่ในคู่ของผู้ร่วมการทดลองกับคนแปลกหน้านั้นระดับของการเปิดเผยตนเองในข้อความแรกมีผลกระทบต่คะแนนการเปิดเผยตนเองของผู้ร่วมการทดลอง คือ หากข้อความแรกมีการเปิดเผยในระดับต่ำ คะแนนการเปิดเผยตนเองของผู้ร่วมการทดลองก็จะต่ำด้วย ในขณะที่ข้อความแรกมีการเปิดเผยในระดับสูง คะแนนการเปิดเผยตนเองของผู้ร่วมการทดลองก็จะสูงตามไปด้วย Derlega และคณะได้อภิปรายผลการทดลองครั้งนี้ว่ารูปแบบของการเปิดเผยตนเองในการทดลองนั้นมีความแตกต่างกันระหว่างเพื่อนกับคนแปลกหน้า คือ คู่คนแปลกหน้าใช้ข้อความที่ได้รับในตอนแรกมาควบคุมการตอบสนองของเขา แต่คู่เพื่อนจะ

รักษาระดับการเปิดเผยตนเองไว้ที่ระดับต่ำถึงปานกลาง ไม่ว่าข้อความที่ได้รับในตอนแรกจะเปิดเผยต่ำหรือสูง

ส่วนในงานวิจัยของ Morton อ้างใน วิทยาลัย ชาญวิทย์ (2543: 29) นั้นได้ศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารระหว่างคู่สนทนาที่เป็นคู่สมรสกับคู่สนทนาที่เป็นคนแปลกหน้า โดยการศึกษานี้มีพื้นฐานจากทฤษฎีการเข้าสู่สังคม (social penetration theory) ของ Altman และ Taylor ที่ได้เสนอว่า

1. การเปิดเผยตนเองอย่างลึกซึ้งจะมีเพิ่มขึ้นเมื่อมีความคุ้นเคยมากขึ้น
2. การเปิดเผยตนเองนั้นจะเป็นไปตามหลักของการเปิดเผยตนเองกลับ
3. การตอบสนองย้อนกลับที่แรงครัดนี้จะลดลงเมื่อเกิดความคุ้นเคยกันแล้ว

ผลที่ได้จากจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าในคู่สนทนาที่เป็นคู่สมรสนั้นจะมีการสื่อสารกันในด้านที่เป็นด้านรายละเอียด (เช่น ข้อมูลส่วนตัว) มากกว่าที่จะเป็นแบบด้านการประเมิน (เช่น ความรู้สึกหรือความคิดเห็นส่วนตัว) และพบว่าคู่สมรสมีการเปิดเผยตนเองกลับ (reciprocity) น้อยกว่าคู่สนทนาที่เป็นคนแปลกหน้า นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างระหว่างเพศในการเปิดเผยตนเองว่าผู้หญิงจะเปิดเผยตนเองมากกว่าผู้ชาย ทั้งกับคู่สนทนาที่เป็นคู่สมรสและ คู่สนทนา ที่เป็นคนแปลกหน้า

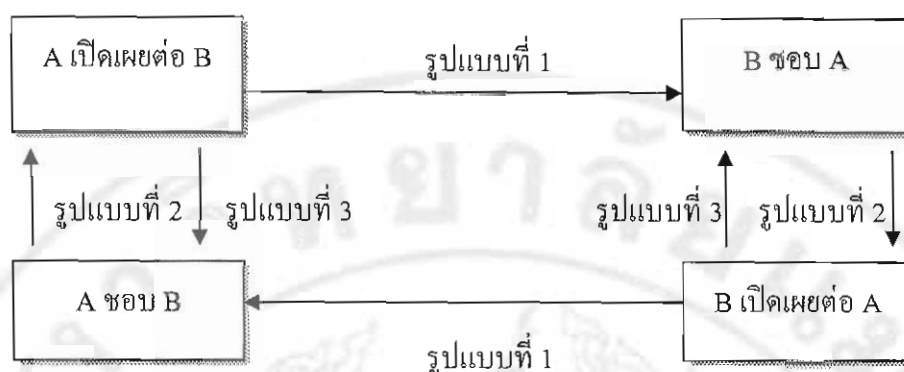
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับความชอบพอ

แนวทางหนึ่งซึ่งนักวิจัยใช้ศึกษาสำรวจบทบาทของการเปิดเผยตนเองที่มีต่อการพัฒนาและรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลคือการศึกษถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับความชอบพอ ผลของการวิจัยจากอดีตถึงปัจจุบันมีความสอดคล้องกันคือพบว่าการเปิดเผยตนเองมีความสัมพันธ์กับความชอบพอ

Collins และ Miller อ้างใน วิทยาลัย ชาญวิทย์ (2543: 30-32) ได้รวบรวมงานวิจัยจำนวน 74 เรื่อง ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับความชอบพอ และทำการวิเคราะห์ พบว่า

1. คนที่เปิดเผยตนเองแบบเจาะลึกนั้นมีแนวโน้มที่จะเป็นที่ชอบพอของผู้อื่นได้มากกว่าคนที่เปิดเผยแบบผิวเผิน
2. เราจะเปิดเผยตนเองต่อคนที่เราชอบเขาอยู่ก่อนหน้านี้นี้แล้วมากกว่าคนที่เราไม่ได้ชอบ

3. การเปิดเผยตนเองทำให้เราชอบบุคคลที่เราเปิดเผยตนด้วยผลจากการวิเคราะห์สามารถอธิบายได้ในภาพที่ 4 ดังนี้

ภาพ 4 รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองและความชอบพอ

ในทั้ง 3 รูปแบบที่ได้กล่าวมานั้น นักจิตวิทยาสังคมได้ให้ความสนใจในรูปแบบที่ 1 มากที่สุด คือความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยของคน ๆ หนึ่งกับความชอบที่ผู้รับฟังมีต่อตัวผู้เปิดเผยตนเอง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรูปแบบที่ 1 นี้สามารถจะอธิบายได้ด้วย 2 แนวคิด แนวคิดแรกเป็นการพิจารณาถึงการเปิดเผยตนเองในรูปของการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Altman & Taylor อ้างใน วิจารณ์ ชาญวิทย์, 2543: 30) แนวคิดนี้มองว่าการเปิดเผยตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเริ่มสร้างสัมพันธภาพ ทฤษฎีการเข้าสู่สังคม หรือ Social Penetration Theory ของพวกเขาเป็นที่สนใจอย่างมาก ทฤษฎีนี้เสนอว่าสัมพันธภาพพัฒนาขึ้นจากการค่อย ๆ เปิดเผยตนเองในหลาย ๆ เรื่องส่วนตัวมากขึ้นเรื่อย ๆ ระดับของการเปิดเผยตนเองซึ่งกันและกัน ระหว่างคู่หนึ่งเป็นเสมือนเครื่องวัดความใกล้ชิดที่พัฒนาขึ้น และการเปิดเผยตนเองซึ่งกันและกัน ระหว่างคู่หนึ่งเป็นเสมือนเครื่องวัดความใกล้ชิดที่พัฒนาขึ้น และการเปิดเผยจะถูกมองว่าเป็นรางวัล หรือผลประโยชน์บวกสำหรับผู้ฟังเพราะการเปิดเผยนั้นสื่อให้เห็นถึงความชอบพอที่ผู้เปิดเผยมีต่อผู้ฟัง และความต้องการของผู้เปิดเผยที่จะมีสัมพันธภาพที่ลึกซึ้งมากขึ้น ดังนั้นคนจึงควรจะยิ่งชอบคนที่ให้ผลในด้านบวกต่อเรา

แนวคิดที่สองที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับความชอบพอที่ผู้รับฟังมีต่อผู้เปิดเผยคือแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทางข้อมูลในการตัดสินใจซึ่งเสนอว่าความชอบพอนั้นจะถูกกำหนดโดยการมีความเชื่อในทางบวกเกี่ยวกับคน ๆ นั้น ยังมีความเชื่อในทางด้านบวกมากแค่ไหนก็จะมีมีความชอบพอมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ดังนั้นตามแนวคิดนี้การเชื่อมโยงระหว่างการ

เปิดเผยตนเองกับความชอบพอนั้นจึงถูกกำหนดโดยการสร้างความเชื่อในทางบวกเกี่ยวกับผู้เปิดเผยตนเอง เช่น ผู้ที่เปิดเผยลึกซึ้งมากกว่าอาจถูกผู้อื่นมองว่าเป็นคนที่น่าเชื่อถือเป็นมิตร และอบอุ่น และมีหลักฐานจากการวิจัยมากมายที่ยืนยันว่าคนจะเกิดความรู้สึกในทางบวกต่อผู้ที่มีความตั้งใจที่จะเปิดเผยเรื่องส่วนตัวต่อพวกเขามากกว่าผู้ที่เปิดเผยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

โดยสรุปแล้วทั้งสองแนวคิดเป็นเสมือนพื้นฐานทางทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ทำนายได้ว่าเอกัตบุคลจะชอบผู้ที่มีความตั้งใจที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง แต่ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับความชอบพอนั้นยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอีก เช่น ความเหมาะสมในการเปิดเผย เพราะการเปิดเผยข้อมูลที่ลึกซึ้งและรวดเร็วจะเกินไปอาจจะทำให้ถูกมองว่าเป็นคนที่มีปัญหาในการปรับตัว และทำให้เป็นที่ชอบพอน้อยลง ระดับของการเปิดเผยตนเองจึงมีผลต่อความชอบพอที่ผู้รับฟังมีต่อผู้เปิดเผยด้วย

ทฤษฎีทางการสื่อสาร

ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อ (Media Dependency Theory)

กาญจนา แก้วเทพ (2541: 240) กล่าวว่าเป้าหมายหลักของทฤษฎีการพึ่งพาสื่อนั้นก็เพื่อที่จะไขข้อข้องใจว่าเพราะเหตุใดในเงื่อนไขหนึ่ง สื่อจึงมีอิทธิพลโดยตรงและอย่างมากต่อบุคคล แต่ในอีกเงื่อนไขหนึ่งก็มีอิทธิพลน้อยมากและเป็นอิทธิพลทางอ้อม ๆ เท่านั้น

Defleur & Ball-Rokeach (1989) อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ(2541ก: 240-241) สร้างทฤษฎีนี้ขึ้นโดยอาศัยวิธีการทางนิเวศวิทยา โดยให้ความสนใจเรื่องความสัมพันธ์ใน 3 ระดับ

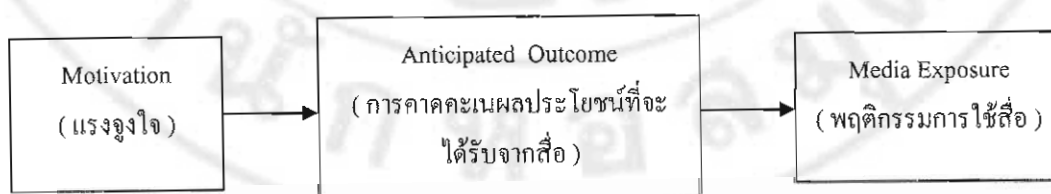
1. หน่วยเล็ก (บุคคล) ได้แก่ ลักษณะทางจิตวิทยา ลักษณะทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคม (ความต้องการ/ความสนใจ/แรงจูงใจ)
2. หน่วยกลาง (สื่อ) ได้แก่ เนื้อหา รูปแบบ โครงสร้าง และหน้าที่
3. หน่วยใหญ่ (สังคม) ได้แก่ โครงสร้างทางสังคม-วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ

ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ (expectancy theory)

ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อได้พัฒนามาจากแนวทฤษฎีพฤติกรรม และแรงจูงใจที่มีแนวทางการอธิบายพฤติกรรมผู้รับสาร ด้วยหลักการเดียวกันกับแนวทฤษฎีพฤติกรรมและแรงจูงใจ และเป็นหลักการที่พัฒนามาจากการใช้สื่อและความพึงพอใจด้วย โดยเน้นว่าการใช้สื่อนั้นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย ด้วยเหตุผลตามหลักการที่ว่าพฤติกรรมมนุษย์ล้วนแล้วแต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างตั้งใจ เพราะก่อนที่มนุษย์จะลงมือทำสิ่งใดจะต้องมีการวาดภาพไว้ในใจก่อนแล้วว่านี้คือสิ่งที่ตนจะต้องการทำ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่การใช้สื่อมีลักษณะที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย และผู้รับสารสามารถอธิบายทางเลือกของเขาได้ (สุวรรณ มาสมม, 2540: 16 อ้างใน ศรีย์พร ภูมา, 2543: 10)

แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมและแรงจูงใจมีพื้นฐานหลัก 3 ประการ ได้แก่

1. พฤติกรรมของมนุษย์เป็นอิสระ ซึ่งพบว่าไม่เพียงแต่จะเป็นอิสระที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้เท่านั้น หากยังมีอิสระที่จะให้ความหมายส่วนตัวกับพฤติกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเหมือนกับผู้อื่น
2. แม้ว่าจะมีแรงจูงใจบางอย่างอยู่ภายในมนุษย์ แต่เราควรเลือกศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่ผู้รับสารสามารถอธิบายความหมาย และวัตถุประสงค์ที่แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมาเท่านั้น
3. สำหรับแนวคิดนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุดนั่นคืออนาคตที่ผู้รับสารสามารถคาดการณ์ได้ด้วยตนเองว่าหากพฤติกรรมเช่นนี้เกิดขึ้นจะมีสิ่งใดเกิดขึ้นตามมาอีกบ้างในอนาคต จึงทำให้เกิดทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ซึ่งได้รับสั่งเหล่านี้นมาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับผู้รับสารและพฤติกรรมการสื่อสาร

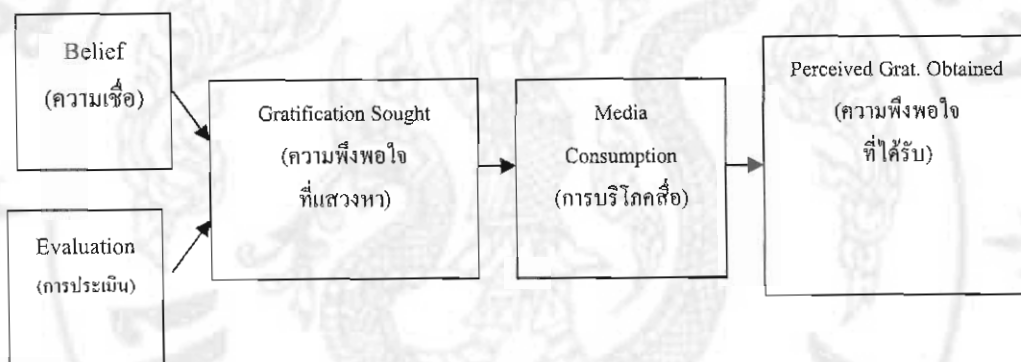

ภาพ 5 แสดงแบบจำลองทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ตามแนวคิดของ McQuail และ Gurevitch (1974)

จากผลการศึกษาของ McQuail และ Gurevitch อ้างใน ศรีย์พร ภูมา (2543: 11) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ที่นำมาประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมของผู้รับสาร ไว้ว่า พฤติกรรม

การใช้สื่อถูกมองว่าเป็น พฤติกรรมอิสระที่ผู้รับสารแสวงหาเพื่อที่จะได้มาซึ่งประโยชน์ ชั้บพลัน (immediate benefits) หรือผลประโยชน์ที่จะตามมาในอนาคต (delayed benefits) อันส่วนแล้วแต่เป็นผลประโยชน์ที่ผู้รับสารมองเห็นและต้องการ

นอกจากนี้ กาญจนา แก้วเทพ (2541: 314-315) ได้กล่าวว่าเป็นแนวคิดหนึ่งที่พัฒนามาจากแนวทาง use & gratifications อย่างลุ่มลึกมากขึ้น โดยอาศัยแนวคิดที่ว่าบรรดาวิธีการวิจัยที่สังกัดแนวทาง use & gratifications นั้น ได้มุ่งความสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจ (motivation) ของบุคคลในการใช้สื่อ แรงจูงใจในการเลือกใช้สื่อ นั้นเกิดมาจากการคาดการณ์เอาไว้ล่วงหน้าก่อนแล้วว่า สื่อแต่ละประเภทจะให้รางวัลหรือผลทางบวกแก่ตนในลักษณะใดบ้าง และผลที่เกิดตามมาจากการใช้หรือเปิดรับสื่อนั้นจะมีลักษณะเป็นผลทางจิตใจที่ทำให้กำหนดคุณค่า หรือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อ (media gratifications)

ภาพ 6 แบบจำลองทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ตามแนวคิดของ Rayburn และ Palmgreen (1984)

Rayburn และ Palmgreen อ้างใน ชรีย์พร ภูมา (2543: 16) กล่าวว่าไว้ว่าสื่อแต่ละชนิดนั้น ๆ มีคุณลักษณะเฉพาะบางอย่าง เมื่อผสมผสานกับการประเมินค่าจะกลายเป็นตัวแปรสำคัญของแรงจูงใจในการแสวงหาความพึงพอใจที่สอดคล้องกัน ทำให้เกิดการตัดสินใจใช้ สื่อนั้น และหากการบริโภคสื่อดังกล่าวทำให้เกิดความพึงพอใจ ผลนี้จะย้อนกลับมาอิทธิพลต่อความเชื่อและความคาดหวังเกี่ยวกับสื่อ

แนวคิดเรื่องจิตวิทยา

แนวคิดเรื่องเจตคติ

ความหมายของเจตคติ

เจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฟังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คนเหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้ นั่น และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้น เจตคติจึงเป็นทั้งพฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตได้ หรือ พฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยง่าย แต่มีความโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าพฤติกรรมภายนอก เจตคติบางครั้งก็เรียกทัศนคติ (attitude) มีความหมายแตกต่างกันไปบ้างดังนี้ (ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2539: 207)

เจตคติจึงมีความหมายได้หลายความหมายคือ

1. ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หลังจากทีบุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ความรู้สึกนี้จึงแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

- 1.1 ความรู้สึกในทางบวกเป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจเห็นด้วยชอบสนับสนุน
 - 1.2 ความรู้สึกในทางลบเป็นการแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบและไม่สนับสนุน
 - 1.3 ความรู้สึกที่เป็นกลาง คือ ไม่มีความรู้สึกใด ๆ
2. บุคคลจะแสดงความรู้สึกออกทางด้านพฤติกรรม ซึ่งจะแบ่งพฤติกรรม เป็น 2 ลักษณะคือ

- 2.1 พฤติกรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้มีการกล่าวคำพูดสนับสนุน ทำทางหน้าตาบอกความพึงพอใจ
- 2.2 พฤติกรรมภายใน เป็นพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ชอบ หรือไม่ชอบก็ไม่แสดงออกหรือความรู้สึกที่เป็นกลาง

องค์ประกอบของเจตคติ

โดยทั่วไปเจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินสิ่งเร้านั้น ๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ (affective component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้านั้นแล้วว่าพอใจหรือไม่พอใจต้องการหรือไม่ต้องการดีหรือเลว องค์ประกอบทั้งสองด้านนี้มีความสัมพันธ์กัน เจตคติบางอย่างจะประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจมาก แต่ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์น้อย แต่เจตคติบางอย่างก็มีลักษณะตรงกันข้าม ตัวอย่างเช่น เจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษจะมีองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจสูง แต่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ต่ำ ส่วนเจตคติทางนิยมแพ้ชัณเฑาะจะมียุทธศาสตร์องค์ประกอบด้านความรู้สึก หรืออารมณ์สูง แต่องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจต่ำ ด้วยเหตุนี้จึงอยู่ที่ครูจะเน้นองค์ประกอบด้านใดเป็นสำคัญ และเหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนรู้

3. องค์ประกอบพฤติกรรม (behavioral Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียง ที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคล ที่ได้จากการประเมินผลพฤติกรรมที่คิดจะแสดงออกมากจะสอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่ เช่น คนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อศาสนา ก็จะไม่สนใจเข้าวัดฟังธรรมหรือผู้ที่มีเจตคติต่อการเรียนดีก็จะมานะพยายามที่จะเรียนให้ดีและเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป

เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด จะต้องประกอบด้วยทั้งสามองค์ประกอบนี้เสมอ แต่จะมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันไป โดยปกติบุคคลมักจะแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่ แต่ก็ไม่เสมอไปทุกกรณี ในบางครั้งเรามีเจตคติอย่างหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้แสดงพฤติกรรมตามเจตคติที่มีอยู่ เช่น เจตคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนบางคนจนอยากจะแกล้งแต่ก็ไม่ได้ทำเพราะเป็นสิ่งที่จะถูกตำหนิได้ ดังนั้นการที่เราจะได้ทราบถึงความคิด ความรู้สึก ความเชื่อหรือเจตคติของบุคคล จึงไม่ใช่แน่นอนและอาจจะไม่ถูกต้องเสมอไป

เจตคติกับพฤติกรรม

เจตคติมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมของบุคคลเป็นปฏิกริยากับสภาพแวดล้อมอาจจะสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ แต่สามารถวินิจฉัยได้ว่า มีหรือไม่มี โดยใช้วิธีการหรือเครื่องมือทางจิตวิทยา

พฤติกรรมมีส่วนสัมพันธ์กับเจตคติมีอยู่ 3 ส่วนคือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive domain) ซึ่งพฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การจำ ความคิด ข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถและทักษะทางปัญญา การใช้วิจารณญาณเพื่อประกอบการตัดสินใจพฤติกรรมด้านความรู้ความเข้าใจ จะประกอบด้วยความสามารถระดับต่าง ๆ ซึ่งเริ่มจากความรู้ในระดับง่าย ๆ และเพิ่มการใช้ความคิดและพัฒนาสติปัญญาขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีความรู้ความเข้าใจ การแปลความหมาย การให้ความหมาย การคาดคะเนและความสามารถในการนำไปใช้รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้

2. พฤติกรรมด้านความรู้สึกหรืออารมณ์(affective domain)นี้ ความสนใจความรู้สึก ทำให้ความชอบ พฤติกรรมด้านนี้เกิดขึ้นภายในซึ่งต้องใช้เครื่องมือพิเศษในการวัดพฤติกรรม

3. การตอบสนอง(response)เป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรม ในขั้นการตอบสนองจะมีลักษณะของความยินดี เต็มใจและพอใจที่จะตอบสนอง

เจตคติจึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกับพฤติกรรม เป็นสาเหตุของพฤติกรรมและเป็นผลของพฤติกรรม เพราะเวลาที่บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความคิดความต้องการของเขา เขาจะได้รับประสบการณ์ที่ทำให้เขาเกิดมีความรู้สึกบางอย่าง ต่อการกระทำนั้นด้วย เช่น นักเรียนที่ได้รับคำชมจากครูเมื่อทำข้อสอบได้ ก็จะรู้สึกพอใจและเจตคติต่อการทำนั้น จะพยายามตั้งใจในการสอบ ดังนั้นเจตคติจึงเป็นผลของพฤติกรรมที่มีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลจะกระทำในครั้งต่อไปด้วย

แนวคิดทางจิตวิทยาวัยรุ่น (Child Development Psychology)

ชรีย์พร ภูมา (2543: 19) ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่งในชีวิต เนื่องจากอยู่ในระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อเชื่อมระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ ซึ่งต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน รวมทั้งต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ด้วยช่วงอายุที่จัดเป็นวัยรุ่น จากการแบ่งของนักจิตวิทยาพัฒนาการชาวอเมริกัน อาร์โนลด์ กีเซล (Arnold Gesell) และลูเอลลา โคล (Luella Cole) ได้เป็น 3 ช่วง เพื่อช่วยต่อการศึกษาดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (early adolescence) หญิง 11-13 ปี ชาย 13-15 ปี
2. วัยรุ่นตอนกลาง (middle adolescence) หญิง 13-17 ปี ชาย 15-19 ปี
3. วัยรุ่นตอนปลาย (late adolescence) หญิง 17-21 ปี ชาย 19-21 ปี

ซึ่งการแบ่งเหล่านี้อาจจะแตกต่างกันไปในการแต่ละการศึกษาวิจัย ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย ไม่มีการแบ่งชัดเจนไปกว่าแบ่งเพื่อสะดวกต่อการศึกษา

ความต้องการของวัยรุ่น

ความต้องการของวัยรุ่นโดยอิงตามหลักความต้องการทางจิตวิทยามนุษย์ของ มาสโลว์ (Maslow) ได้เป็น 3 ประการหลัก คือ

1. ความต้องการทางกาย (physiological needs) ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศบริสุทธิ์ การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการทางจิตใจหรือความต้องการทางจิตวิทยา (psychological need) ได้แก่ เรื่องความต้องการเป็นเจ้าของความรัก ความปลอดภัย ความอบอุ่นของครอบครัว ความสำเร็จในการเรียน การยอมรับจากคนอื่น ๆ เป็นต้น
3. ความต้องการทางสังคม (social needs) คือ ความต้องการที่อยู่อาศัยอยู่ร่วมกับเพื่อนฝูง ความต้องการที่จะทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น ๆ ซึ่งวัยรุ่นมีความต้องการที่เห็นได้ชัด แบ่งได้ดังนี้

3.1 ความต้องการอยากรู้ อยากเห็น เพื่อทดลองหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ การใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนา (chat)

3.2 ความต้องการเพื่อน วัยรุ่นนั้นต้องการที่จะอยู่กับเพื่อน ต้องการแสวงหาเพื่อน โดยเชื่อว่าเพื่อนคือคนที่เข้าใจตนเองมากที่สุดและต้องการได้รับความรักจากเพื่อน สังเกตได้ว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่จะติดเพื่อน และเชื่อเพื่อนมากกว่าผู้ปกครอง

3.3 ความต้องการที่จะเป็นอิสระวัยรุ่นจะโหยหาอิสรภาพมากเป็นพิเศษเขาจะไม่ชอบให้ใครมาทักทายเรื่องส่วนตัวของเขา เขาต้องการอิสรภาพไม่ว่าจะเป็นอิสรภาพทางด้านการคิดและตัดสินใจด้านการใช้ชีวิตประจำวัน ด้านการเข้าสังคมหรือการวางตัวในสังคม หรือไม่กระทั้งอิสรภาพทางการเลือกคบเพื่อนหรือหาเพื่อนใหม่

ความสนใจของวัยรุ่น

จากการศึกษาของ ประยูรศรี มณีสร (2533: 24) เรื่องความสนใจของวัยรุ่นสาเหตุของความสนใจ มีดังนี้

1. เนื่องจากมองเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น
2. มีความถนัดและมีประสบการณ์ต่อสิ่งนั้น ๆ
3. สิ่งเหล่านั้นมีความหมายต่อตนเองและสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

4. เกิดจากแรงจูงใจของสิ่งเร้า
5. สิ่งเหล่านั้นเป็นของแปลกใหม่ น่าตื่นเต้น

ซึ่งความสนใจของวัยรุ่นนี้แตกต่างกันตามความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ

- ความสนใจเกี่ยวกับตนเอง เป็นเรื่องรูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย สุขภาพ
- ความสนใจทางสังคมโดยเฉพาะให้ความสนใจเพศตรงข้ามในการเข้าสังคม
- ความสนใจในอาชีพ การตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองความสนใจ

ในเพื่อนต่างเพศ โดยเฉพาะรูปร่างลักษณะที่แสดงออกทางเพศ

- ความสนใจในกิจกรรมสันทนาการ การเล่นเกม กีฬา การใช้อินเทอร์เน็ต และมุ่งหวังความสำเร็จของทีมมากกว่าตัวบุคคล

- ความสนใจในการสร้างนิสัยและการเรียนที่ดี

- ความสนใจเรื่องคุณสมบัติส่วนตัว ที่จะนำตนไปสู่ความสำเร็จด้านการงานสนใจในปรัชญาชีวิต เริ่มคิดถึงหลักศีลธรรมจรรยากระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีหลักอุดมคติความสนใจของวัยรุ่นจะต่างไปจากวัยเด็ก เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและบทบาททางสังคม ความสนใจจะเปลี่ยนไปตามเพศ สติปัญญา สภาพแวดล้อม โอกาสในการเรียนรู้ ความสนใจของกลุ่มเพื่อครอบครัวและความสามารถที่มีมาแต่กำเนิด

โดยสภาพทั่ว ๆ ไปในลักษณะของความสนใจของวัยรุ่น มักเปลี่ยนแปลงง่าย สนใจเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และในที่สุดก็จะเปลี่ยนเฉพาะแต่สิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเอง ซึ่งนักจิตวิทยาชาวอเมริกา ชื่อ เฮิร์ลล็อก (Hurlock) ได้แบ่งความสนใจของวัยรุ่นออกเป็น 3 อย่าง ดังนี้

1. ความสนใจส่วนบุคคล
2. ความสนใจทางสังคม
3. ความสนใจด้านการพักผ่อนหย่อนใจ

แนวคิดความเป็นตัวตน

George Herbert Mead อ้างใน สุพัตรา สุภาพ(2539: 83-84) กล่าวว่า ความเป็นตัวตนเกิดจากการอบรมสั่งสอนให้รู้ระเบียบของสังคม เป็นการที่บุคคลยอมรับเอาค่านิยมของกลุ่ม ซึ่งเป็นผลจากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น มีการปรับความต้องการและการกระทำของตนเองให้เข้ากับกลุ่ม ตามสิทธิและหน้าที่ที่สังคมกำหนดหรือยอมรับ ซึ่งมนุษย์ต่างกับสัตว์ก็เพราะความมีตัวตน ความมีตัวตนนี้มีตั้งแต่ในวัยเด็ก เริ่มแต่รู้จักคำว่า ฉัน เธอ ของฉัน ของเธอ ของน้อง ของพี่ ของพ่อ ของแม่ ฯลฯ เป็นความรู้สึกลึกในความเป็นตัวตนของตนเองว่าตนเป็นใคร มีความต้องการต่าง ๆ ที่ต่าง

จากผู้อื่นอย่างไร ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการติดต่อสัมผัสกับผู้อื่น หรือระเบียบแบบแผนที่สังคมกำหนด Mead ได้แบ่งตัวตนออกเป็น 2 ส่วน คือ

I เป็นส่วนที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ของตัวเอง เป็นส่วนที่บุคคลแสดงออกไม่ใช่เป็นความต้องการของสังคม

Me เป็นส่วนที่รับเอาทัศนคติ ความคิด ความอ่าน กฎเกณฑ์ ระเบียบ ประเพณีที่มีอยู่มาเป็นของตนโดยไม่คัดค้าน เป็นการยอมรับตามความต้องการของสังคม

Sigmund Freud อ้างใน สุพัตรา สุภาพ (2539: 84) นักจิตวิทยาชาวออสเตรียได้ให้ความคิดในเรื่องความเป็นตัวตนไว้ว่า มนุษย์มีการเก็บฝังไว้ในเรื่องของความผิดหวังในชีวิตของกลุ่ม และสนใจในเรื่องความสามารถแฝงของสังคมที่ช่วยให้บุคคลมีอิสระเสรีภาพสนใจวิธีการที่กลุ่มบังคับและทำให้ความเป็นตัวตนบิดเบือนผิดเพี้ยนไป ซึ่ง Freud ได้แบ่งตัวตนออกเป็น 3 ส่วน

Id เป็นส่วนความต้องการทางชีวภาพที่ต้องใช้ Super Ego คอยควบคุม ซึ่งบางครั้งก็ทำไม่สำเร็จ เป็นมรดกตกทอดทางกรรมพันธุ์เริ่มมีมาแต่เกิด เป็นแหล่งพลังงานใหญ่ที่คอยกระตุ้นส่วนที่เหลืออีกสองระบบให้ทำงาน

Ego เป็นตัวประสานที่คอยปรับระหว่างความต้องการทางชีวภาพ กับความต้องการของสังคม เป็นตัวประสานระหว่าง Id และ Super Ego เป็นส่วนพิเศษส่วนหนึ่งของ Id โดย Id เป็นส่วนของโลกภายใน Ego เป็นส่วนของโลกภายนอก เป็นตัวควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ หรือเป็นตัวตนของบุคคลในการกระทำต่าง ๆ ในส่วนของจิตที่ประกอบด้วยการรับรู้ ความจำ ความคิด ซึ่งเป็นศูนย์กลางของบุคลิกภาพหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล

Super Ego การที่บุคคลยอมทำตามความต้องการของสังคม คือ ส่วนที่เกี่ยวกับคุณธรรมต่าง ๆ ระเบียบประเพณี กฎเกณฑ์ กฎข้อบังคับ ฯลฯ ซึ่งบุคคลได้รับโดยการอบรมสั่งสอนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เรียกได้ว่า เป็นความรู้สึกใฝ่สูง เช่น พิจารณาว่า ผิดหรือถูก ดีหรือไม่ดี ควรทำหรือไม่ควรทำ เป็นตัวที่เก็บกด Id ที่เป็นความต้องการในทางที่ไม่ดีไม่งามหรือสังคมไม่ต้องการ และเป็นตัวส่งเสริม Ego ให้กระทำตามแบบแผนที่สังคมกำหนดหรือยอมรับ

Charles Horton Cooley อ้างใน คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (2539: 327) ได้ให้ความหมายความเป็นตัวตนไว้ว่า ความเป็นตัวตนของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะเกิดขึ้นโดยปฏิภิกิริยาที่บุคคลอื่นแสดงต่อตัวเราเอง หรือจะเกิดขึ้นโดยการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการสื่อสารจากสัญลักษณ์ที่สำคัญ คือ ภาษา

การประเมินตนเองของวัยรุ่นหรือความคิดเกี่ยวกับตนเองมักมาจากความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่บุคคลอื่นมีต่อตนมากกว่าที่เขาจะประเมินหรือคิดเห็นด้วย เขามักคาดหวังว่าสิ่งที่เขาสนุก ตื่นเต้น สนใจ ชอบ คนอื่น ๆ จะต้องรู้สึกสำนึกเช่นนั้นด้วย ดังนั้นหากพ่อแม่แสดงความไม่

เห็นด้วยต่อคนตรีที่เขาชอบ ต่อเสื้อผ้าที่เขาสวมใส่ ต่อทรงผมที่เขาเลือกไว้ เขาจะรู้สึกสับสนระคนแปลกใจ เมื่อวัยรุ่นพบปะกันจึงมักจะวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับทรงผม แบบเสื้อ รองเท้า คู่รัก ความสนใจ รสนิยมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าคนอื่นคิดเห็นต่อสิ่งนั้นอย่างไร คนอื่นรู้สึกกับตนอย่างไร แตกต่างกับแนวคิดและทัศนคติของตนเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ อย่างไร

Marcial อ้างใน คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (2532: 58-59) ได้กล่าวว่า การแสวงหาตัวตนของวัยรุ่นสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นระยะที่ยังไม่มีประสบการณ์เพียงพอ ยังไม่ยอมรับความเป็นตัวตนใด ๆ ทั้งสิ้น ระยะนี้ยังอยู่ในระยะที่สับสน พฤติกรรมที่แสดงออกในระยะนี้มี เช่น รักสนุกแสดงออกโดยไม่สนใจว่าคนอื่นจะเดือดร้อน พยายามเลียนแบบคนที่ตนประทับใจ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนความคิด

ระยะที่ 2 เป็นระยะที่ยอมรับความเป็นตัวตนของคนอื่นโดยการถูกบีบบังคับ เช่น ถูกพ่อแม่อบรมสั่งสอนให้เป็นคนเรียบร้อย ประพฤติดี พฤติกรรมที่แสดงออกในระยะนี้ ได้แก่ การแสดงออกที่ดูเหมือนว่ามีความเป็นตัวตนของตนเองพยายามลอกเลียนแบบคนที่ตนยกย่อง

ระยะที่ 3 มีประสบการณ์มาก เป็นระยะที่พยายามหาคำตอบใหม่เพื่อหาความเป็นตัวตนของตนเองแต่ยังไม่เลือกตัวตนที่แน่ชัดของตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออกในระยะนี้ เช่น ชอบทดลอง เปลี่ยนใจบ่อยคบเพื่อนต่างเพศมาก ไม่ต้องการให้ใครควบคุม

ระยะที่ 4 เป็นระยะที่มีความเป็นตัวตนของตนเอง หลังจากผ่านประสบการณ์และวิกฤติมากแล้ว จึงตัดสินใจที่จะเลือกทางเดินของตนเองแล้วว่า จะดำเนินชีวิตอย่างไร พฤติกรรมของวัยรุ่นในระยะนี้ จะมีความเป็นตัวของตัวเองสูง มั่นคง ยอมรับตนเอง มีค่านิยมต่างจากพ่อแม่ แต่มั่นใจในตนเอง รู้จักตนเอง ตั้งเป้าหมายที่เป็นจริงได้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2536) อ้างใน ขริย์พร ภูมา (2543: 31) ได้แบ่ง ตน หรือ Self ของวัยรุ่นไว้เป็น 3 ลักษณะ คือ Abiding Self, Transient Self และ Personal Fable

Abiding Self คือ ลักษณะบุคลิกภาพภายนอกของวัยรุ่นที่เห็นง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย เช่น รสนิยมในการแต่งตัว ทรงผม รองเท้า อาหาร เพื่อนที่ชอบ เพลง ฯลฯ ส่วนนี้เป็นส่วนที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เป็นส่วนที่เด็กวัยรุ่นเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้โดยเฉพาะเพื่อน

Transient Self คือ บุคลิกลักษณะในด้านสติปัญญา ความสามารถ ส่วนนี้เป็นส่วนที่ค่อนข้างเป็นโลกส่วนตัวของวัยรุ่น ซึ่งเขาไม่ยอมเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้ โดยเฉพาะผู้สูงกว่าหรือผู้ที่เด็กกว่าตน

Personal Fable เป็นส่วนของความคิดฝัน เป็นโลกส่วนตัว เป็นจินตนาการเกินความเป็นจริง เขามักเป็นตัวเอกในเรื่องที่เขาคิดฝันขึ้น คนอื่น ๆ อาจจะมองไม่เห็นไม่เข้าใจโลกส่วนตัว

แบบนี้ของเขา เขาอาจเล่าหรือเปิดเผยโคลงส่วนตัวด้านนี้ของเขาโดยการเขียนบันทึกหรือบอกเล่าแก่เพื่อนที่เขาสนิทหรือไว้วางใจจริง ๆ

วัยรุ่นเป็นวัยที่พยายามจะสร้างบุคลิกภาพหรือความเป็นตัวตนของตนเองขึ้นมาซึ่งในระยะแรกอาจจะเป็นรูปแบบของการลอกหรือเลียนแบบคนอื่น การพยายามปรับตัวเข้ากับเกณฑ์ของสังคม ซึ่งรวมถึงแบบแผนของชีวิตของตนเองซึ่งเป็นแบบเฉพาะตัว ทั้งนี้รวมถึงความสามารถ ลักษณะนิสัย ความสนใจ ค่านิยม ตลอดจนความรู้สึกเข้าใจ หรือความคิดเกี่ยวกับสถานะแห่งตน เพื่อรู้จักตัวตนที่แท้จริงของตนเองนั้น เป็นสิ่งที่บิดามารดา ผู้ปกครอง สถานศึกษา ครู อาจารย์ เพื่อน หรือบุคคลในสังคมและสื่อมวลชน มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือและประทับประคองให้เด็กวัยรุ่นได้พัฒนาบุคลิกภาพของตน ให้เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่มั่นคง สามารถปรับตัวให้ดำเนินชีวิตและเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดเรื่องกลุ่มและการรวมกลุ่ม

กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีเป้าหมายและมีความสัมพันธ์ร่วมกัน การแสดงออกของบุคคลภายในกลุ่ม เป็นผลมาจากมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่มนั้น กลุ่มทางสังคม หมายถึง การรวมกลุ่มที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันตามสถานภาพและบทบาทมีระเบียบแบบแผน มีค่านิยมและวัฒนธรรมร่วมกัน สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกร่วมกันว่าตนเป็นสมาชิกของกลุ่ม กลุ่มสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมมนุษย์ (ณรงค์เส็งประชา, 2538: 76)

ในทางสังคมวิทยา จำแนกกลุ่มสังคมออกเป็นหลายลักษณะ เช่น กลุ่มปฐมภูมิ และกลุ่มทุติยภูมิ กลุ่มใน กลุ่มนอก กลุ่มที่เป็นทางการกับกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ชุมชนชนบทและชุมชนเมือง

นอกจากนี้ยังมีผู้แบ่งกลุ่มทางสังคมออกเป็นกลุ่มบังคับและกลุ่มสมัครใจ กล่าวคือกลุ่มบังคับเป็นกลุ่มที่เลือกเองไม่ได้ตามความสมัครใจ เช่น สถานภาพในครอบครัวเครือญาติ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ส่วนกลุ่มสมัครใจสมาชิกสามารถเลือกเข้ากลุ่มได้ตามความพอใจ เช่น กลุ่มเพื่อน บุคคลย่อมคบเพื่อนได้ตามอัธยาศัย โดยอาศัยความพอใจระหว่างกันเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอื่น ๆ ที่มารวมกลุ่มกันตามความสมัครใจ เช่น กลุ่มกิจกรรม สมาคม สโมสร กลุ่มวิชาชีพ แม้แต่ครอบครัวในตอนเริ่มต้นก็จัดเป็นกลุ่มสมัครใจได้ (พัทยา สายหู, 2538: 87-92)

กลุ่มทางจิตวิทยา มักจะเป็นขนาดเล็กหรือขนาดย่อม สมาชิกในกลุ่มมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด พฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนจะส่งผลไปถึงพฤติกรรมของสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย

วัยรุ่นให้ความสำคัญต่อกลุ่มเพื่อนและการคบเพื่อนมา ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ (2536) อ้างใน ณรงค์ เสงี่ยมประชา (2538: 78) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะและความต้องการของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ต้องการความเป็นอิสระและใช้เวลาให้กับเพื่อนที่รู้ใจ หากมีปัญหาวัยรุ่นต้องการปรึกษาเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่ เด็กจะไม่สบายใจอย่างมากหากมีปัญหาไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน

ดังนั้นวัยรุ่นจึงมักแสดงพฤติกรรมทุกอย่างเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนฝูง กลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นเกิดจากความสัมพันธ์ใกล้ชิดอันเนื่องมาจากการอยู่ใกล้ชิด เช่น ได้เรียนร่วมชั้นเดียวกัน เกิดจากการมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน เช่น เพศ วัย ทักษะ ค่านิยม ความเชื่อ รวมทั้งการเข้าร่วมในกิจกรรม

Tosi and Hammer (อ้างใน ณรงค์ เสงี่ยมประชา, 2538: 79) กล่าวถึง สาเหตุการเข้ากลุ่มไว้ 5 ประการ คือ

1. เกิดจากแรงดึงดูดระหว่างบุคคล (interpersonal attraction) คือ บุคลิกภาพของคนในกลุ่มทำให้เกิดแรงจูงใจให้คนอื่น ๆ อยากเข้ามาสัมพันธ์หรือเป็นสมาชิกด้วย เช่น ในกลุ่มนี้อาจมีบุคคลสำคัญ หรือบุคคลที่เรารู้จักอยู่ เราก็อยากเข้ากลุ่มตามบุคคลนั้น
2. กลุ่มนั้นมีกิจกรรมที่น่าสนใจ (group activities) กิจกรรมในกลุ่มหากมีความน่าสนใจหรือตรงกับความชื่นชอบของเรา เราก็อยากเข้ากลุ่มนั้น
3. กลุ่มมีเป้าหมายที่น่าสนใจ (group targets) หากกลุ่มมีเป้าหมายที่น่าสนใจชัดเจน เช่น เพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม หรือเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่มีอาชีพเดียวกัน
4. เกิดความต้องการทางสังคม อยากมีเพื่อน อยากมีการสมาคม การได้รับการยอมรับ (Group Membership)
5. การได้รับผลประโยชน์ (instrumental effects) เช่น ชื่อเสียง เกียรติยศ เงินทอง หรือความสุขใจ

Shaw (อ้างใน ณรงค์ เสงี่ยมประชา, 2538: 79-80) มีความคิดเห็นว่า กลุ่มเกิดขึ้นโดยมีสมาชิกของกลุ่มมีแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกับกลุ่ม โดยเขาคาดหวังว่าจะทำให้เขาเกิดความพึงพอใจในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเป็นความต้องการของเขาและรู้ว่าสิ่งที่มีอยู่ในกลุ่มจะตอบสนองเขาได้

ลักษณะกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น จะมีลักษณะโครงสร้างไม่แน่นอน เกิดจากการรวมตัวกันเองโดยสมัครใจ โดยทั่วไปสมาชิกของกลุ่มประกอบด้วยเด็กที่เรียนอยู่ในระดับเดียวกันอายุใกล้เคียงกันมีความคล้ายคลึงกันในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

กลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น มีอิทธิพลต่อการมองตนเองของวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นจะได้แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของตัวเอง จากการที่บุคคลอื่นปฏิบัติเขา และการประพฤติปฏิบัติตนทางสังคมของวัยรุ่นด้วยกัน เช่น การแต่งกาย ทรงผม และภาษาพูดของวัยรุ่นซึ่งมีลักษณะเฉพาะประจำ

กลุ่มที่สมาชิกของกลุ่มประพฤติปฏิบัติตามอย่างกัน โดยไม่มีการคำนึงว่าการแสดงออกของเขาจะขัดกับสายตาหรือความรู้สึกของผู้อื่นหรือไม่ แต่เพียงให้พฤติกรรมของเขาเป็นที่ยอมรับและยกย่องของสมาชิกในกลุ่มเพื่อน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

แนวคิดและทฤษฎีในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์นั้น เป็นการศึกษาเพื่อหาที่มาของพฤติกรรมมนุษย์(วัยรุ่น) โดยมุ่งสืบพฤติกรรมที่แท้จริงว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร รวมทั้งการคาดคะเนหรือทำนายพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลของคู่สนทนา ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการไว้วางใจคู่สนทนาได้นั้นการอธิบายพฤติกรรมดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความรู้จากศาสตร์หลายสาขาหรือจากทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นซึ่งจำเป็นจะต้องมีการเลือกใช้แนวคิดหลักการ หรือทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ในกรณีศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นนั้นมีแนวคิด หรือทฤษฎีหนึ่งทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ที่เสนอแนะให้นำมาใช้ในการศึกษาคือแนวคิดในรูปแบบองค์รวม (holistic-approach) ที่พิจารณาองค์ประกอบทางด้านชีวจิตสังคม (biopsychosocial-perspective) โดยแนวคิดนี้เชื่อว่า บุคคล ประกอบด้วยองค์ประกอบทางกาย จิตใจ และสังคม การทำความเข้าใจในวิถีชีวิตของบุคคลหรือพฤติกรรมจะต้องพิจารณาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสิ่งแวดล้อม นั่นคือ ถ้าหากพิจารณาพฤติกรรมเป็นเสมือนปรากฏการณ์ที่เข้าใจพฤติกรรมจะต้องศึกษา “บริบท” ซึ่งก็คือสิ่งแวดล้อมและเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว การศึกษา “บริบท”

ของพฤติกรรมจึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยทั้งหมด ที่เกี่ยวข้องทั้งชีววิทยา และจิตสังคม ดังนั้นแนวคิดนี้จึงถูกนำมาประยุกต์ในการที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น รายละเอียดของแต่ละปัจจัยมีดังนี้ (ปวีณา สายสูง, 2541: 16-24)

1. ปัจจัยทางด้านชีววิทยา (biological factor) เป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นไปตามพัฒนาการตามธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งพฤติกรรมของวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจ (สุชา จันทร์เฒ่า อังใน ปวีณา สายสูง, 2541: 24-25) ตามแนวคิดชีวจิตสังคมได้ แบ่งปัจจัยทางชีววิทยาได้ดังนี้ คือ อายุ เพศ และวุฒิภาวะ

1.1 อายุ เป็นที่ทราบกันว่า อัตราความเจริญเติบโตของวัยรุ่นจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงย่อมเป็นไปตามระยะหรือกระบวนการตามวัย นักจิตวิทยาได้แบ่งวัยรุ่นออกเป็นช่วงต่าง ๆ กันตามระยะของการเจริญเติบโต อย่างไรก็ตามในวัยรุ่นคนหนึ่ง ๆ จะมีอัตราความเจริญ

เติบโตและพัฒนาการเป็นแบบฉบับของตน โดยเฉพาะกล่าวคือเมื่อวัยรุ่นมีอายุมากขึ้นพัฒนาการต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น พัฒนาการทางด้านสังคมจะมีความต้องการเป็นอิสระและต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลในสังคมมากขึ้น พัฒนาการทางด้านร่างกายจะมีขนาดรูปร่างและสัดส่วนเปลี่ยนแปลงไปเป็นต้น (สุชา จันทรเฒ อ่างใน ปวีณา สายสูง, 2541: 25) ที่สำคัญคือเมื่อวัยรุ่นมีอายุมากขึ้นจะมีแรงขับทางเพศ (sexdrive) ซึ่งเป็นส่วนผลักดันให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรม หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศขึ้น

1.2 เพศ เมื่ออยู่ในวัยเด็กจะพบว่าเด็กชายและเด็กหญิงจะมีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย เมื่อแรกเกิดเด็กชายจะโตกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย แต่ในระยะต่อมาเด็กหญิงจะเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กชาย เมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้วเด็กหญิงจะเจริญทางเพศไปสู่วุฒิภาวะและโตกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี (สุชา จันทรเฒ อ่างใน ปวีณา สายสูง, 2541: 25-26) และเมื่อเข้าสู่ระยะวัยรุ่นเพศหญิงและเพศชาย จะมีลักษณะความแตกต่างกันทางเพศอย่างเห็นได้ชัดเจนขึ้น โดยเรียกพัฒนาการทางเพศระยะนี้ว่า ลักษณะทางเพศขั้นที่สอง (secondary sex characteristics) ในระยะนี้วัยรุ่นจำนวนมากมักมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว ซึ่งถ้าการปรับตัวของวัยรุ่นมีปัญหาจะเกี่ยวข้องกับการเริ่มมีพฤติกรรมเสี่ยงจากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของวัยรุ่นพบว่า เพศเป็นตัวทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพได้ดีที่สุด อย่างไรก็ตามถึงแม้การศึกษาที่ผ่านมาจะพบว่าความแตกต่างระหว่างเพศเป็นตัวบ่งชี้ถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นได้แต่สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือวัยรุ่นจะมีการเจริญเติบโตขึ้นตามพัฒนาการเพื่อที่จะไปสู่วุฒิภาวะ จึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ในวัยรุ่นได้ดังจะได้นำกล่าวต่อไป

1.3 วุฒิภาวะ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญทางชีววิทยาเช่นกัน กีเซล (Gesell) นักจิตวิทยาพัฒนาการอธิบายว่า วุฒิภาวะสำคัญที่สุดในการพัฒนาทุกด้านของมนุษย์ (เพ็ญพิศ จักรปิง อ่างใน ปวีณา สายสูง, 2541: 26) โดยวุฒิภาวะหมายถึง ภาวะเจริญเติบโตเต็มที่ถึงขีดสุดในด้านต่าง ๆ เช่น วุฒิภาวะทางกาย วุฒิภาวะทางอารมณ์ วุฒิภาวะทางเพศ และวุฒิภาวะทางสังคม ซึ่งวุฒิภาวะในด้านต่าง ๆ เหล่านี้จะไม่เท่ากัน พัฒนาการบางอย่างจะถึงระดับวุฒิภาวะเร็วกว่าพัฒนาการด้านอื่น เช่น พัฒนาการทางเพศจะถึงระดับวุฒิภาวะในระยะวัยรุ่นตอนต้น ส่วนพัฒนาการทางร่างกายจะถึงระดับวุฒิภาวะ เมื่ออายุประมาณ 17-21 ปี เป็นต้น ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเป็นวัยรุ่นใหญ่นั้น วัยรุ่นจะต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางวุฒิภาวะที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ถ้าวุฒิภาวะเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่นเร็วเกินไปหรือช้าเกินไป อาจเกิดปัญหาในการปรับตัวได้มากกว่าคนที่เข้าสู่วัยรุ่นตามเกณฑ์ปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวุฒิภาวะทางเพศ ซึ่งเป็นตัวเร่งให้วัยรุ่นเกิดความสนใจในเพศตรงข้าม วัยรุ่นที่ย่างเข้าสู่การมีวุฒิภาวะทางเพศช้า

2. ปัจจัยทางจิตสังคม (psychosocial factor) โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้ว จะมีความต้องการทางจิตสังคมที่พัฒนาขึ้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ อีริกสัน (Erikson) ได้อธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลนอกจากจะเกิดจากแรงผลักดันของแรงขับทางเพศซึ่งเป็นแรงขับตามธรรมชาติแล้ว ยังขึ้นอยู่กับตัวแปรทางสังคมด้วย โดยบุคคลแต่ละคนจะพบกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นได้จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ดี แต่ถ้าไม่สามารถปรับตัวได้อาจทำให้เกิดความล้มเหลวในการดำรงชีวิตในสังคม โดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงพัฒนาการที่เริ่ม ค้นหาความต้องการที่แท้จริงของตนเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิต เป็นที่ทราบว่าการที่เด็กวัยรุ่นแต่ละคนจะมีพฤติกรรมทางสังคมอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เด็กได้เรียนรู้และได้รับตลอดเวลาตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นมา ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมในสังคมนั้นมีอิทธิพลเหนือจิตใจ และอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น เนื่องจากโดยธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ทั้งจากสิ่งแวดล้อมและการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นวัยที่มีความรู้สึกไวต่อสิ่งกระตุ้น ดังนั้นการที่จะศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นได้นั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือปัจจัยทางจิตสังคมมีส่วนก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ตามทฤษฎีชีวิตจิตสังคมออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.1 ด้านสังคม ประกอบด้วย สถานที่พักอาศัย แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ สิ่งพิมพ์ และสื่อกระตุ้นทางเพศ

2.1.1 สถานที่พักอาศัย ในด้านสถานที่พักอาศัยนั้น ชัตเธอร์แลนด์กล่าวว่า การที่คนเราจะมีพฤติกรรมเช่นใดเป็นเพราะอิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั้นๆ (สุชา จันท์ธรม, 2529: 18) โดยที่ถ้าอาศัยอยู่ในสถานที่ที่มีสิ่งยั่วยุใจต่าง ๆ อาจส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเรียนรู้ในรูปแบบที่พบไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะเมื่อวัยรุ่นได้อยู่ห่างจากครอบครัวไม่มีผู้ปกครองคอยดูแล อาจประสบปัญหาด้านการปรับตัว หากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ โดยเฉพาะเมื่อวัยรุ่นได้อยู่ห่างจากครอบครัวไม่มีผู้ปกครองคอยดูแล อาจประสบปัญหาด้านการปรับตัว หากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมต่าง ๆ ได้

2.1.2 แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ เนื่องจากในปัจจุบันสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวมีอิทธิพลเหนือจิตใจและอารมณ์ของวัยรุ่นโดยเฉพาะแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ที่มีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อวัยรุ่นมีโอกาสได้อยู่ใกล้แหล่งเรีงรมย์เหล่านี้ส่งผลให้วัยรุ่นซึ่งโดยธรรมชาติแล้วมีความอยากรู้อยากเห็น และอยากรทดลองในสิ่งใหม่ ๆ ตัดสินใจเข้าไปในแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ และอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง (สุชา จันท์ธรม อ้างใน ปวีณา สายสูง, 2541: 28))

2.1.3 สิ่งพิมพ์และสื่อที่กระตุ้นความรู้สึกทางเพศ ในปัจจุบันถือว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น แต่ใน

สภาพปัจจุบันสื่อมวลชนบางส่วนยังนำเสนอข่าวสารสารระบับเทงที่มีลักษณะสร้างสรรค์น้อย และส่งผลต่อการสร้างพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้บริโภคสื่อ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่มีธรรมชาติไวต่อการรับรู้และการพัฒนาความสามารถในการกลั่นกรองข้อมูลยังไม่ดีพอ ซึ่งจะเห็นได้จากสื่อที่ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศของวัยรุ่นในปัจจุบัน มักเป็นสื่อที่มีลักษณะชั่วๆ และกระตุ้นความต้องการทางเพศของวัยรุ่น เช่น วีดีโอ หนังสือภาพเปลือย หรือนิตยสารประเภทปลูกใจ มีรายงานว่าวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพสูง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ มีสัดส่วนการดูโทรทัศน์ ชมภาพยนตร์ และฟังเพลงมากกว่าวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพต่ำ การศึกษานี้สนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับสื่อที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่าสื่อเหล่านี้มีอิทธิพลให้วัยรุ่นอยากลองทำตาม และยังพบว่าเป็นส่วนกระตุ้นที่ทำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น

2.2 ด้านครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยรุ่น โดยเป็นส่วนสำคัญที่จะกำหนดลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของเด็กวัยรุ่น มีรายงานพบว่าปัญหาของเด็กวัยรุ่น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากปัญหาของครอบครัวเป็นประการสำคัญ ตามแนวคิดด้านจิตสังคมได้แยกปัจจัยด้านครอบครัว ออกเป็น 2 ปัจจัยได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ดังรายละเอียดของแต่ละปัจจัยดังนี้

2.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นที่ทราบกันว่า ถ้าภายในครอบครัวบิดามารดามีความเข้าใจในความต้องการของเด็กวัยรุ่นและปรับตัวเองให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในทางที่ดี จะช่วยให้บุคคลในครอบครัวมีกำลังใจในการดำรงชีวิต สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงในทางตรงข้าม ครอบครัวที่มีการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างกันและกัน จะทำให้เด็กวัยรุ่นเรียนรู้และเลียนแบบความสัมพันธ์เหล่านี้ไปปฏิบัติ

2.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจ การที่เด็กวัยรุ่นจะมีการเที่ยวหญิงบริการได้ ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือต้องอาศัยเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับมาจากครอบครัวหรือบิดามารดา เนื่องจากเงินเป็นปัจจัยหลักในการซื้อบริการทางเพศ

2.3 ด้านกลุ่มที่มีอิทธิพล โดยธรรมชาติของกลุ่มวัยรุ่นจะมีลักษณะที่ต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนรุ่นเดียวกันมากกว่าบุคคลในวัยอื่น กลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทช่วยให้วัยรุ่นมีมโนภาพเกี่ยวกับตน (self-concept) ได้ดีขึ้น การรวมกลุ่มในวัยรุ่นมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่ดีจะช่วยให้มีโอกาสได้พัฒนาทักษะทางสังคม ในทางตรงข้ามเมื่อ วัยรุ่นอยู่ในกลุ่มที่ไม่ดีจะส่งผลให้วัยรุ่นมีปัญหาในด้านการปรับตัว เป็นที่ยอมรับว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนหรือคู่รักเป็นปัจจัยทางด้านสังคมที่นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาของ

วัยรุ่น เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา หรือการมีเพศสัมพันธ์ โดยที่อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนหรือคูรัก ไม่ใช่เป็นปรากฏการณ์ที่ใหม่ หากแต่มีความสำคัญที่ต้องพิจารณา และอิทธิพลนี้ จะมีผลไม่เฉพาะต่อค่านิยมของวัยรุ่นเท่านั้น หากแต่ยังมีผลต่อการโน้มน้าวชักจูงใจเกิดพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การสูบบุหรี่ การมีเพศสัมพันธ์รวมทั้งการตั้งครรภ์ ดังนั้นจึงทำให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้ ถ้าได้รับการชักจูงหรือชักนำจากกลุ่มเพื่อนหรือคูรัก ดังจะได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและคูรักดังนี้

2.3.1 กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างค่านิยม ลักษณะนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เพราะเหตุว่าธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความผูกพันและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ การเลือกคบเพื่อนมีอิทธิพลต่อการครองตนของวัยรุ่น หากคบเพื่อนที่ดี ก็จะชักนำให้มีประสบการณ์ในทางที่สร้างสรรค์และพัฒนาในทางตรงข้าม หากวัยรุ่นคนใดเลือกคบเพื่อนไม่ดี และไม่พร้อมเป็นตัวของตัวเอง ย่อมมีแนวโน้มสูงที่จะพบกับความล้มเหลวในการครองตนในสังคม พร้อมกับนั้นอาจถูกชักจูงให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพได้

2.3.2 คูรัก โดยทั่วไปชายหญิงจะเริ่มคบกันตั้งแต่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรงข้ามและต้องการมิตรภาพ ความรัก และความเป็นอิสระจากบิดามารดา ทำให้วัยรุ่นเริ่มมองหาเพศตรงข้ามที่ถูกต้องใจเพื่อสนองความสนใจอันจะนำไปสู่ความรักเพศตรงข้าม และการแต่งงานในอนาคต ในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าวัยรุ่นจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากได้รับอิทธิพลจากสังคมตะวันตก ความเป็นอิสระเสรีมากขึ้น และนัดพบเพื่อนต่างเพศตามลำพัง ก่อให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่ถึงปรารถนาและการติดเชื้อ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

แนวความคิดรูปแบบการใช้ชีวิต

ในการกำหนดตลาดเป้าหมาย (market segmentation) มีตัวแปรหลัก ๆ ที่นักการตลาดได้พยายามกำหนดรูปแบบไว้ได้แก่ ถิ่นที่อยู่อาศัย (geographic) เช่น อยู่ในทวีปใด อยู่ในเมืองหลวงหรือชนบท อยู่ภาคเหนือหรือภาคใต้ ลักษณะประชากรศาสตร์ (demographic) เช่น อายุ ขนาดของครอบครัว เพศ รายได้ อาชีพ ลักษณะด้านจิตนิสัย (psychographic) ได้แก่ รูปแบบการใช้ชีวิต (life style) ลักษณะส่วนบุคคล และพฤติกรรมศาสตร์ (behavioral) เช่น ความจงรักภักดีในตราयीี่ห้อทัศนคติที่มีต่อผลิตภัณฑ์ เป็นต้น แต่ในตัวแปรทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขของเวลาที่เปลี่ยนไปค่อนข้างเร็ว และเป็นตัวแปรที่นักการตลาดให้ความสนใจกันมาก

ในปัจจุบันคือ ลักษณะด้านจิตนิสัย (psychographic) ซึ่งผู้บริโภคนึงลักษณะประชากรศาสตร์ (demographic) อาจแบ่งตามความแตกต่างของรูปแบบตามลักษณะด้านจิตนิสัยของผู้บริโภคได้อีก กล่าวคือ ในหนึ่งกลุ่มที่มีอายุและอาชีพใกล้เคียงกัน ลักษณะด้านจิตนิสัยของผู้บริโภคยังสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม บนพื้นฐานของรูปแบบการใช้ชีวิต (lifestyle) และลักษณะส่วนบุคคล (personality) ซึ่งในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้สนใจศึกษาพฤติกรรมการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ ที่มีอายุระหว่าง 17 – 21 ปี

รูปแบบการใช้ชีวิต (lifestyle) เป็นแนวความคิดในการที่ศึกษาพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงที่มีความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการใช้ชีวิตมีอิทธิพลต่อการเลือกบริโภคสินค้าหรืออีกนัยหนึ่งคือ สินค้าที่บริโภคสามารถบ่งบอกถึงรูปแบบการใช้ชีวิตได้ ดังนั้น นักการตลาดได้เพิ่มความสนใจที่แบ่งกลุ่มลูกค้าตามรูปแบบการใช้ชีวิตมากขึ้น ซึ่งรูปแบบการใช้ชีวิต (lifestyle) ดังกล่าวหมายถึง แบบแผนการใช้ชีวิตประจำวันที่แสดงให้เห็นถึง กิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็น (Activities, Interests, Opinion: AIO) ในการศึกษาและวัดผลในแต่ละมุมของรูปแบบการใช้ชีวิต (lifestyle) ที่แตกต่างดังกล่าว โจเซป ที.พล้มเมอร์ อ้างใน ปวีณา สายสูง, 2541: 32-33) ได้วางกรอบในการสอบถามกลุ่มเป้าหมายในแง่มุมหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 กรอบแนวความคิดในการศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตแบบ AIO

กิจกรรม	ความสนใจ	ความคิดเห็น	สถานะส่วนบุคคล
การทำงาน	ครอบครัว	เกี่ยวกับตัวเอง	อายุ
งานอดิเรก	บ้านที่อยู่อาศัย	เกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคม	ระดับการศึกษา
กิจกรรมทางสังคม	งาน	การเมือง	รายได้
การพักผ่อน	สังคม	ธุรกิจ	อาชีพ
ความบันเทิง	สถานนาการ	เศรษฐกิจ	ขนาดของครอบครัว
การเข้าสโมสร ชมรม	แฟชั่น	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย
สังคมที่อยู่อาศัย	อาหาร	สินค้า	ภูมิศาสตร์
การใช้จ่ายใช้สอย	สื่อ	อนาคต	ขนาดของเมือง
กีฬา	ความสำเร็จ	วัฒนธรรม	สถานะภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิริยญา ชาญวิชัย (2543) ได้ศึกษาการเปิดเผยตนเองและความชอบพอกู้สนทนาทางอินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระดับการเปิดเผยตนเองกับระดับความชอบพอกู้สนทนา และเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการเปิดเผยตนเอง ระหว่างคู่สนทนาเพศเดียวกันและระหว่างคู่สนทนาต่างเพศของนิสิตนักศึกษา โดยให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ตอบมาตราวัด 3 ฉบับ ได้แก่ มาตราวัดระดับการเปิดเผยตนเองของกลุ่มตัวอย่าง มาตราวัดระดับการเปิดเผยตนเองของคู่สนทนาตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างและมาตราวัดความชอบพอกู้สนทนาที่มีต่อคู่สนทนา พบว่า ในการสนทนาระหว่างคู่สนทนาต่างเพศกัน ระดับการเปิดเผยตนเองของเพศหญิงและเพศชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าเพศชายมีระดับการเปิดเผยตนเองสูงกว่าเพศหญิง และความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับระดับความชอบพอกู้สนทนาสอดคล้องกัน

เรวดี คงสุภาพกุล (2539) ทำการศึกษาเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้การใช้บริการเพื่อติดต่อค้นคว้างานวิจัย ข้อมูลวิชาการ การคุยกับเพื่อน และการมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวจะทำให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตบ่อยมากขึ้น เพราะสามารถใช้ค้นคว้าเพิ่มเติมที่ห้องเรียนและการค้นคว้าข้อมูลที่บ้าน นอกจากนี้ความถี่ในการใช้นั้นเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนต่างสถาบัน กับเพื่อนต่างประเทศ การค้นคว้าเพื่อศึกษาต่อ พิมพ์จดหมายข่าว งานมัลติมีเดีย และการชักชวนเพื่อนให้ใช้ตาม ส่วนอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้นมาจากปัญหาด้านระบบและคู่สาย

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ(2545) ได้วิจัยเกี่ยวกับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทย ปี2543 จากการสำรวจผู้ใช้งานจำนวน 2.3 ล้านคน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 50.8% ผู้หญิง 49.2%พบว่าวัตถุประสงค์ของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อรับส่งอีเมลล์ หาข้อมูลข่าวสาร ข่าว การซื้อสินค้าและการสนทนา ตามลำดับ เวลาที่นิยมใช้มากที่สุดคือช่วง 20.00 – 24.00น. ส่วนปัญหาที่พบบ่อยที่สุดมี 3 เหตุผล คือ 1. ความเร็วในการเล่นต่ำ 2. มีค่าใช้จ่ายสำหรับชั่วโมงอินเทอร์เน็ต 3. ผู้ใช้บริการเกรงว่าจะมีการนำภาพตัวเองไปปรากฏบนเว็บไซต์ลามก

Broder (1982) อ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543) ทำการศึกษากับนักศึกษาวิทยาลัยเพศหญิงที่เป็นเพื่อนร่วมห้องจำนวน 39 คู่ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองของตนกับความชอบพอกู้สนทนาที่มีต่อเพื่อนร่วมห้องของตนเอง และ ในการเปิดเผยตนเองของเพื่อนกับความชอบพอกู้สนทนาที่มีต่อเพื่อนร่วมห้องของตนเอง โดยให้นักศึกษาทั้ง 39 คู่ตอบแบบวัดความชอบพอกู้สนทนาที่มีต่อเพื่อนร่วมห้อง และแบบวัดการเปิดเผยตนเองที่มีต่อเพื่อนร่วมห้องของ

ตนเอง ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบวัดทั้งหมด 3 ครั้ง คือหลักจากการพบกันกับเพื่อนร่วมห้อง 2 วันแรก หลังจากพบกัน 2 สัปดาห์ และหลังจากพบกัน 13 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยตนเองของนักศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับสูง กับความชอบพอนักศึกษามีต่อเพื่อนร่วมห้องของตน และพบว่า การเปิดเผยตนเองของเพื่อนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกับความชอบพอนักศึกษามีต่อเพื่อนร่วมห้องของตนด้วย

อำเภอศรี โสประทุม (2539) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูล ข่าวสาร และปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้ความจำเป็นในการใช้เพื่อสื่อสารในงานธุรกิจปัจจุบัน ตลอดจนเป็นการพัฒนาการทำงานและความต้องการใช้ในอนาคต

การใช้อินเทอร์เน็ตได้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และกำลังเป็นที่นิยมของบรรดาหมู่วัยรุ่น ผู้คนทั่วไป นักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้คนในสังคมเมืองจึงได้ให้ความสำคัญกับสื่ออินเทอร์เน็ต และเป็นคำนิยมของสังคมเมืองที่ใช้ติดต่อกันและกัน สถานบริการอินเทอร์เน็ตส่วนมากตั้งอยู่ในตัวเมืองที่มีผู้คนพลุกพล่านและจะใกล้บริเวณโรงแรม ที่พัก ที่ชุมชน และสถานศึกษา เพื่อความสะดวกในการใช้บริการของผู้คนทั่วไป ซึ่งจะกล่าวโดยรวมถึงกลุ่มวัยรุ่นที่ให้ความสำคัญกับสื่ออินเทอร์เน็ต ดังจะสามารถเห็นได้จากการเข้าไปใช้บริการภายในร้านอินเทอร์เน็ตซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ส่วนมากใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสนทนาพูดคุยระหว่างกลุ่มวัยรุ่นด้วยกัน และพื้นที่ในอินเทอร์เน็ตยังเป็นแหล่งรวมของวัยรุ่นในการมาแสดงออกถึงความเป็นตัวตนในด้านต่าง ๆ เช่น ต้องการหาเพื่อน หาคนรัก การใช้ภาษาที่เป็นคำแสลงหรือคำยอคนิยมในหมู่วัยรุ่น รวมถึงการเข้ามาพูดคุยในเรื่องเพศหรือว่าเรื่องเซ็กส์ ฯลฯ เพราะว่าในพื้นที่แห่งนี้วัยรุ่นมีอิสระในการคิดการพูดอะไรก็ได้ ที่ตนเองต้องการโดยไม่มีใครคอยควบคุมความประพฤติ ทำให้พฤติกรรมของวัยรุ่นในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคม

ภาคสรุป

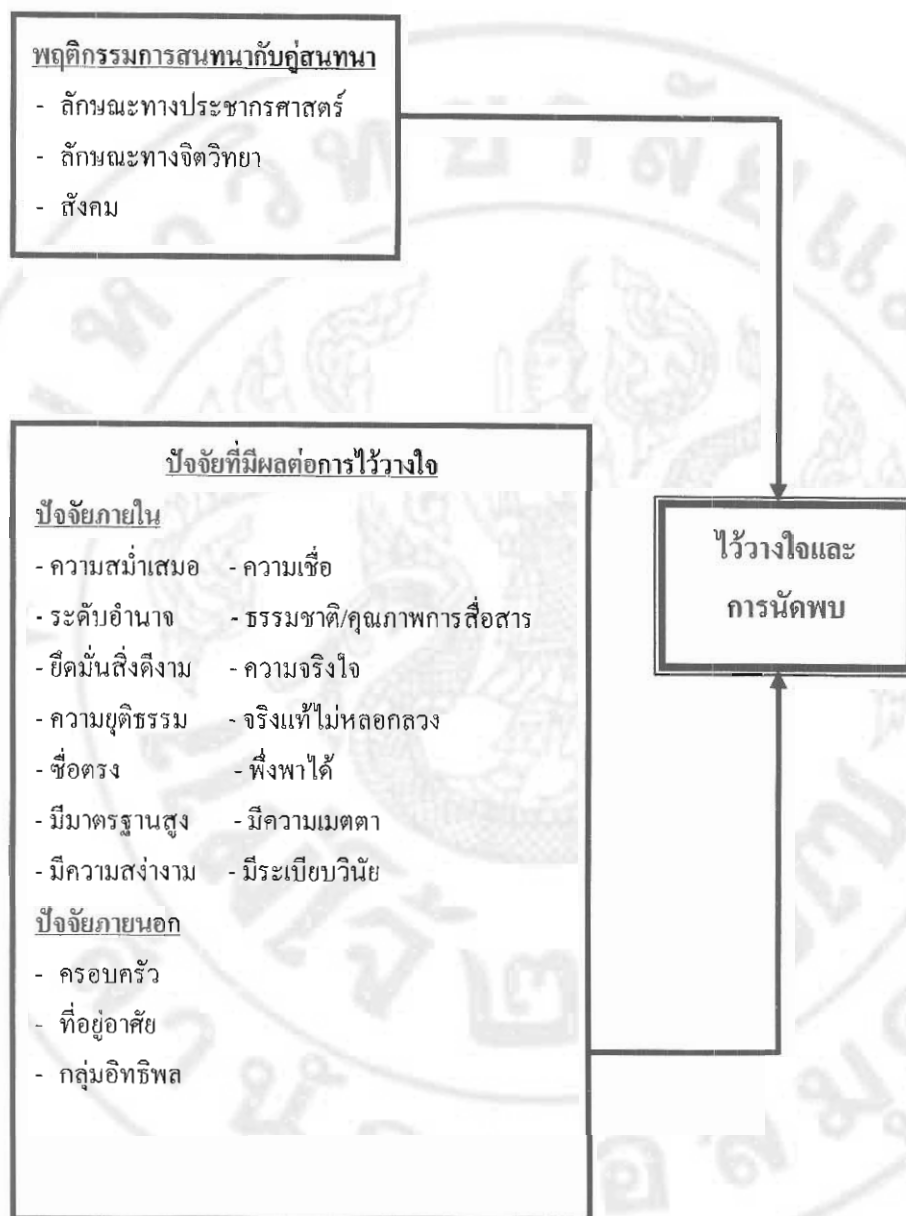
สื่อต่าง ๆ มีส่วนสำคัญมากต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น เพราะเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง มีการถ่ายทอดที่ทันสมัย แบนเนียน ผ่านเนื้อหาและต้นแบบที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและวัยรุ่นให้การยอมรับเห็น โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ตที่ทุกคนในสังคมให้ความสำคัญกันมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นในสังคมเมือง อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่อกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก ทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มค่า และรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกลุ่มวัยรุ่นในสังคมเมือง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะเน้นที่กลุ่มวัยรุ่นหญิงที่สนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ โดยผลของความไว้วางใจต่อกูสหนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะมีเงื่อนไข ปัจจัยและรูปแบบวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ อาทิเช่น

ลักษณะทางจิตวิทยาของวัยรุ่นหญิงแต่ละคนที่แตกต่างกัน รวมถึงสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของวัยรุ่น เช่น สถานที่พักอาศัย แหล่งบันเทิงเริงรมย์ สิ่งพิมพ์และสื่อกระตุ้นทางเพศมีส่วนสำคัญพอที่จะทำให้วัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ตามลำพัง มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากยิ่งขึ้น

ด้านครอบครัว ตามแนวคิดด้านจิตสังคมได้แยกปัจจัยด้านครอบครัว ออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ถ้าภายในครอบครัวบิดามารดามีความเข้าใจในความต้องการของเด็กวัยรุ่น และปรับตัวเองให้อยู่ในสถานการณ์ หรือภาวะที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในทางที่ดีจะช่วยให้นุคคลในครอบครัวมีกำลังใจในการดำรงชีวิตสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง ในทางตรงข้าม ครอบครัวที่มีการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างกันและกัน จะทำให้เด็กวัยรุ่นเรียนรู้และเลียนแบบความสัมพันธ์เหล่านี้ไปปฏิบัติ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งการมีรายได้มากเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีความสามารถในการใช้จ่ายในการเที่ยวสถานเริงรมย์หรือสถานบันเทิงต่าง ๆ อันนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ด้านกลุ่มที่มีอิทธิพล กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการสร้างค่านิยม ลักษณะนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ส่วนคู่รักเป็นสิ่งที่วัยรุ่นมองหาเพศตรงข้ามที่ถูกใจเพื่อสนองความสนใจอันจะนำไปสู่ความรัก ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าวัยรุ่นจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น อันเนื่องมาจากการนัดพบเพื่อนต่างเพศตามลำพัง ซึ่งอาจมาจากการสนทนา และได้ให้ความไว้วางใจต่อกูสหนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพ 7 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากวัยรุ่นหญิงแต่ละคนในแต่ละด้านอย่างละเอียดและครอบคลุม โดยในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานบริการร้านอินเทอร์เน็ตที่ดำเนินการอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางที่มีสถานที่จัดตั้งร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต และธุรกิจอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ (Internet café) จำนวนมาก

ประชากร

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของประชากรคือ กลุ่มบุคคลที่เป็นวัยรุ่นหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 21 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2525 – 2529) เนื่องจากวัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่มีส่วนการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อสนทนามากที่สุด นอกจากนี้ เนื่องจากช่วงวัยของกลุ่มดังกล่าวเป็นช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่เข้าสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่งช่วงนี้เป็นวัยที่เริ่มมีอิสระในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งอิสระในด้านความคิดและเจตคติมีอิสระในการครองตนมากกว่าวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนต้น นอกจากนี้ยังเป็นช่วงวัยที่กำลังมีบทบาททางเพศแบบผู้ใหญ่เกิดขึ้นด้วย (วิริยญา ชาญวิชัย, 2543: 26) และสิ่งสำคัญก็คือต้องเป็นบุคคลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาพูดคุยและมีประสบการณ์ในการนัดพบคู่สนทนาของตนที่รู้จักกันผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยดังกล่าวนี้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (non-probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษาไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลออกได้ดังนี้

1. ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยเลือกเข้าไปนั่งเล่นอินเทอร์เน็ตตามร้านและใช้โปรแกรมการสนทนาพูดคุยเหมือนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ วัยรุ่นหญิงที่เข้าไปใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ที่มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 21 ปี ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทภายในร้านอินเทอร์เน็ต รวมทั้งสังเกตการเล่นอินเทอร์เน็ตของกลุ่มเป้าหมายในสถานที่ดังกล่าว

2. การสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าของร้านและเด็กเฝ้าร้านอินเทอร์เน็ต เพื่อแสวงหากลุ่มเป้าหมาย เพราะเจ้าของร้านและเด็กเฝ้าร้านจะรู้จักและคุ้นเคยกับคนที่เข้าใช้บริการอินเทอร์เน็ตในร้านของตนเองเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจะใช้วิธีเข้าไปนั่งเล่นอินเทอร์เน็ตบ่อย ๆ ทำตัวสนิทสนมกับเจ้าของร้าน เด็กเฝ้าร้านอย่างรวดเร็ว และสอบถามจำนวนเด็กวัยรุ่นที่ชอบเข้ามาเล่นอินเทอร์เน็ตที่ร้านอยู่เป็นประจำ และขอให้เจ้าของร้านและเด็กเฝ้าร้านแนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักกับกลุ่มเป้าหมายที่ชอบเข้ามาใช้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นประจำเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์และ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

3. เมื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว หลังจากที่ได้เข้าไปสังเกตการณ์และสอบถามจากเจ้าของร้านและเด็กเฝ้าร้านอินเทอร์เน็ต พบว่าร้านบริการอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งที่พบปะของกลุ่มวัยรุ่นที่เล่นอินเทอร์เน็ตด้วยกัน และเป็นสถานที่ที่วัยรุ่นของเล่นอินเทอร์เน็ตมักจะเข้ามาสนทนา พูดคุยหรือแชทกันได้อย่างอิสระ โดยไม่มีใครมาคอยควบคุมพฤติกรรมในขณะที่เล่นอินเทอร์เน็ต

4. การเข้าหาแหล่งข้อมูลที่เป็นเด็กวัยรุ่นที่เข้ามาเล่นอินเทอร์เน็ตตามร้านอินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามและสัมภาษณ์ การเข้าไปพบปะกับวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมายจะเลือกสถานที่ที่กลุ่มเป้าหมายสะดวกในการเดินทาง เช่น ตามร้านอินเทอร์เน็ตที่กลุ่มเป้าหมายชอบมาเล่นเป็นประจำ หรือว่าเป็นที่บ้าน หรือหอพัก ของกลุ่มเป้าหมาย

นอกจากการเข้าหากลุ่มเป้าหมายจากเข้าไปนั่งเล่นอินเทอร์เน็ตตามร้านในช่วงต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้อินเทอร์เน็ตในการหากลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ โดยใช้โปรแกรมสนทนาพูดคุยที่กลุ่มวัยรุ่นนิยม เพื่อใช้เป็นช่องทางในการหากลุ่มเป้าหมายโดยตรงและสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มวัยรุ่นที่เข้ามาพูดคุยกับผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการผ่านทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการที่กลุ่มวัยรุ่นหญิงเข้ามาพูดคุยกันภายในห้องสนทนาจาก

สื่ออินเทอร์เน็ต และทำการบันทึกข้อมูลในกลุ่มวัยรุ่นหญิงใช้พูดคุยสนทนากันภายในห้องสนทนาจากสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อนำข้อมูลที่ได้ภายในอินเทอร์เน็ตมาประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อีกวิธีหนึ่ง

ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้เริ่มต้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยที่ผู้วิจัยใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าไปร่วมสนทนาและค้นหากลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะตรงกับกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ เมื่อหาได้แล้วก็ทำการแสดงตัวเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และต้องได้ผู้ที่สมัครใจให้ความร่วมมือเท่านั้น เมื่อได้บุคคลที่มีลักษณะตรงตามที่กำหนดและยินดีที่จะให้ข้อมูลแล้วผู้วิจัยขอนัดพบเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างไปเรื่อยๆ จนถึงจุดอิ่มตัวทางวิชาการหรือได้ข้อมูลเพียงพอที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ แต่เมื่อผู้วิจัยพิจารณาแล้ว เชื่อว่าลักษณะ snowball sampling technique อาจเป็นวิธีที่เหมาะสม แต่เนื่องจากการเลือก key informant ยังไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ หรืออาจเกิดความลำเอียงต่อการเก็บข้อมูลได้ จึงใช้เทคนิคของการพิจารณาเลือกสรรกลุ่มตัวอย่างที่กลายมาเป็น key informant จากการพิจารณาจากการตรวจสอบจากเอกสาร รายชื่อของการสังกัดในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่ทำงานทุกหน่วยเป้าหมาย เพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะศึกษาให้เป็นหมวดหมู่ก่อน แล้วจึงกำหนดแบ่งตามระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต หลังจากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างจากทุกการสังกัดในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่ทำงานมารวมกันตามหน่วยที่ได้แบ่งไว้ แล้วทำการจับฉลากทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีสิทธิ์ที่จะถูกเลือกเป็น key informant เท่าๆ กัน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบซึ่งแต่ละคนอาจมีความเหมือนหรือความแตกต่างกันก็ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าหากจะระบุตัวบุคคลที่จะเป็น key informant ของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบของสังกัดในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่ทำงานที่แตกต่างกันจะทำให้ผู้วิจัยเข้าถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกันได้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยเครื่องมือในการวิจัยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการเข้าไปใช้บริการร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต และธุรกิจอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ (Internet café) โดยมีการสังเกต การซักถาม และการ

จดบันทึก อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงว่ากลุ่มคนที่ถูกศึกษากำลังถูกสังเกตพฤติกรรมสังคมของกลุ่มคนที่ถูกศึกษา เพื่อที่จะเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมารวบรวมเป็นข้อมูล

2. การจดบันทึกภาคสนาม ได้ทำเป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการสังเกต และเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูลที่ทำให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นการป้องกันการลืมการเรียบเรียงความคิดในการวางแผนงานต่อไป พร้อมทั้งมีการสรุปข้อมูลเป็นระยะโดยการจดบันทึกได้ทำการบรรยายรายละเอียดของการวิจัยว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ในการพูดคุยในห้องสนทนา หรือ Chatroom เพื่อให้เกิดการนัดพบ

3. การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูล ได้มีการเตรียมบางคำถามเฉพาะเจาะจงไว้ล่วงหน้า เช่น ท่านใช้อินเตอร์เน็ตมานานเท่าใด จำนวนเฉลี่ยที่ใช้อินเตอร์เน็ตกี่วันต่อสัปดาห์ จำนวนครั้งที่ใช้อินเตอร์เน็ตต่อวัน จำนวนชั่วโมงที่ใช้อินเตอร์เน็ตต่อครั้ง ท่านใช้อินเตอร์เน็ตวันใดบ่อยที่สุด ท่านใช้อินเตอร์เน็ตช่วงเวลาใดบ่อยที่สุด วัตถุประสงค์ที่ใช้อินเตอร์เน็ต ท่านยึดหลักหรือมีข้อสังเกตอย่างไรในการประเมินคู่สนทนาว่าเป็นคนที่น่าไว้วางใจ เพราะเหตุใดท่านจึงคิดเช่นนั้น ท่านคิดว่าตัวท่านเองมีความจริงใจในการสนทนากับคู่สนทนามากน้อยเพียงไร จงอธิบาย สาเหตุที่ท่านตัดสินใจเลือกเปิดเผยตนเองต่อคู่สนทนามากน้อยต่างกันมาจากปัจจัยใด เพราะเหตุใด จงอธิบาย ท่านคิดว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตของท่านคืออะไร ทำไมท่านจึงคิดว่าปัจจัยดังกล่าวข้างต้นถึงมีอิทธิพลมากที่สุด จงอธิบาย ท่านคาดหวังอะไรจากการใช้อินเตอร์เน็ตในการสนทนา เพราะเหตุใดท่านจึงคาดหวังจากการใช้อินเตอร์เน็ตในสนทนาเช่นนั้น นอกจากนั้นอาจสัมภาษณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องสืบเนื่องจากประเด็นข้างบนด้วย

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาแบบธรรมชาติ (naturalistic inquiry) จากการเข้าไปนั่งเล่นอินเตอร์เน็ตในร้านให้บริการอินเตอร์เน็ต และธุรกิจอินเตอร์เน็ตคาเฟ่ (Internet café) และสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าของร้าน เด็กเฝ้าร้านอินเตอร์เน็ตในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แล้วเลือกร้านอินเตอร์เน็ตที่วัยรุ่นนิยมเข้าไปใช้บริการ คือ ร้านที่ตั้งอยู่ใกล้กับสถาบันการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานโดยภาพรวมของกลุ่มผู้พูดคุยในห้องสนทนา หรือ Chatroom ว่ากลุ่มผู้พูดคุยในห้องสนทนา หรือ Chatroom ส่วนใหญ่มีช่วงอายุเท่าไร พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ค่าใช้จ่ายหรือรายได้ ส่วนตัวต่อเดือน และความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเตอร์เน็ตมากน้อยอย่างไร

2. ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยการสร้างความสัมพันธ์จากการเข้าไปใช้อินเตอร์เน็ตตามร้านที่ให้บริการอินเตอร์เน็ต และธุรกิจอินเตอร์เน็ตคาเฟ่ (Internet café) ที่ใกล้กับสถาบันการศึกษาของวัยรุ่นหญิง เพื่อทำความรู้จักกับเจ้าของร้าน และเด็กเฝ้าร้านอินเตอร์เน็ต เพื่อที่จะสังเกตกลุ่มผู้พูดคุยในห้องสนทนา หรือ Chatroom ในด้านพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตกับกลุ่มสนทนา โดยการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายในร้านอินเตอร์เน็ตจะเป็นการขออีเมล เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ หรือถามที่อยู่ สถาบันที่เรียน ฯลฯ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนหมายเลขโทรศัพท์หรืออีเมลซึ่งกันและกัน เพื่อติดต่อกลับไปหาเขาในครั้งต่อไป

3. ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธี snowball technique และการศึกษาแบบธรรมชาติ และการสังเกตมารวบรวมข้อมูล และข้อมูลจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มผู้พูดคุยในห้องสนทนา หรือ Chatroom กันเอง และหลังจากที่ผู้วิจัยได้ที่อยู่หรือหมายเลขโทรศัพท์ของกลุ่มเป้าหมายแล้วผู้วิจัยได้ใช้วิธีการโทรศัพท์ติดต่อไปหาหลังจากพบกันครั้งแรกทันทีและฝากข้อความไปยังโทรศัพท์ติดตามตัวเมื่อไม่สามารถรับสายในขณะนั้นได้ รวมทั้งการไปตามสถานที่พักเพื่อไม่ให้กลุ่มเป้าหมายลืม โดยผู้วิจัยจะรีบติดต่อกลับไปในวันถัดไปนั่นเอง และมีการนัดหมายเจอกันตามร้านอินเตอร์เน็ตในโอกาสต่อไป หรือนัดหมายไปรับประทานอาหารหรือไอศกรีม และผู้วิจัยมักจะพูดคุยแบบเป็นกันเองกับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยมักบอกกับกลุ่มเป้าหมายเสมอว่ามีปัญหาอะไรสามารถปรึกษาหรือโทรศัพท์มาพูดคุยกับตัวผู้วิจัยได้ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้มากขึ้น ซึ่งในช่วงนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธี snowball technique ซึ่งเป็นวิธีการเข้าถึงข้อมูลอย่างเป็นกระบวนการ โดยเริ่มจากผู้ให้ข้อมูลหลักคนหนึ่งก่อน และให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังกล่าวแนะนำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับผู้ให้ข้อมูลคนต่อ ๆ ไป ซึ่งมีทั้งวัยรุ่นหญิงที่เล่นอินเตอร์เน็ตด้วยกัน เจ้าของร้าน และพนักงานเฝ้าร้านอินเตอร์เน็ตได้แนะนำวัยรุ่นหญิงที่เล่นอินเตอร์เน็ตเป็นประจำให้ได้มารู้จักกับตัวผู้วิจัย

4. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเป็นกรณีศึกษา หลังจากผู้วิจัยได้ทำความรู้จักและทำความคุ้นเคยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยได้คัดเลือกบุคคลที่เป็นวัยรุ่นหญิงที่มีพฤติกรรมที่ชอบเล่นสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตในการนัดพบ เพื่อการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกแบบเป็นทางการ โดยรวบรวมจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่เลือกสรรว่าเป็นผู้รู้เรื่องนั้น ๆ ดี (key informant) โดยเริ่มต้นจากการพูดคุยกับกลุ่มผู้พูดคุยในห้องสนทนา หรือ Chatroom กับประสบการณ์ในการพูดคุยในห้องสนทนาหรือ Chatroom ไม่ว่าในด้านพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตในการนัดพบ ความไว้วางใจต่อกลุ่มสนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตในการนัดพบ และปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจกลุ่มสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตในการนัด

พบ เมื่อสามารถรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น อันเป็นพื้นฐานที่จะเข้าไปหาแหล่งข้อมูลได้ จึงจะเข้าไปทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และเขียนรายงานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์จำนวนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมการณ์สนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบตามขอบเขตที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการสรุป และรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม
3. ในการวิเคราะห์ข้อมูลการไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบ เป็นออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ
 - 3.1 พฤติกรรมการณ์สนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบ ตามขอบเขตการศึกษาที่กำหนดไว้
 - 3.2 ความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบตามขอบเขตการศึกษาที่กำหนดไว้
 - 3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบตามขอบเขตการศึกษาที่กำหนดไว้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ ตลอดจนศึกษาความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ และปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับวัยรุ่นหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 17– 21 ปี ที่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบ จำนวน 20 คน ทั้งนี้ได้แบ่งเนื้อหารายละเอียดของการวิจัยออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบ

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 18.75 ปี อายุมากที่สุด 21 ปี น้อยที่สุด 17 ปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาร้อยละ 25.0 มีอายุ 17 ปี ร้อยละ 20.0 มีอายุ 20 ปี ร้อยละ 15.0 มีอายุ 18 ปี และร้อยละ 10.0 มีอายุ 21 ปี

สรุปได้ว่าต้องการของวัยรุ่นโดยอิงตามหลักความต้องการทาง จิตวิทยามนุษย์ของ มาสโลว์ (Maslow) ในเรื่องของความต้องการทางสังคม (social needs) คือ ความต้องการที่อยากจะอยู่ร่วมกับเพื่อนฝูง ความต้องการที่จะทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น ๆ ซึ่งวัยรุ่นมีความต้องการที่เห็นได้ชัด ในความต้องการอยากรู้ อยากเห็น เพื่อทดลองหาสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ และประสบการณ์ใหม่ๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ คือ การใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนา (chat) ตลอดจนความต้องการเพื่อน วัยรุ่นนั้นต้องการที่จะอยู่กับเพื่อน ต้องการแสวงหาเพื่อน โดยเชื่อว่าเพื่อนคือคนที่เข้าใจตนเองมากที่สุดและต้องการได้รับความรักจากเพื่อน สังเกตได้ว่าวัยนี้ส่วนใหญ่จะติดเพื่อน และเชื่อเพื่อนมากกว่าผู้ปกครอง เป็นต้น ทำให้อายุในช่วงนี้มีพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาก

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 75.0 รองลงมาร้อยละ 20.0 กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 5.0 กำลังศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ผลการวิจัยสังเกตเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ที่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะเป็นกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีร้อยละ 75.0 ซึ่งได้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ของเรวดี คงสุภาพกุล (2539) ที่พบว่า การเรียนรู้การใช้บริการเพื่อติดต่อกันกว้างงานวิจัย ข้อมูลวิชาการ การคุยกับเพื่อน และการมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวจะทำให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตบ่อยมากขึ้น เพราะสามารถใช้ค้นคว้าเพิ่มเติมที่ห้องเรียนและการค้นคว้าข้อมูลที่บ้าน นอกจากนี้ความถี่ในการใช้นั้นเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนต่างสถาบัน กับเพื่อนต่างประเทศ การค้นคว้าเพื่อศึกษาต่อ พิมพ์จดหมายข่าวงาน มัลติมีเดีย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยชิ้นนี้ส่วนใหญ่เป็นกำลังศึกษาจึงมีการใช้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสามารถเลือกใช้สื่อได้ตามความต้องการ

อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ร้อยละ 70.0 รองลงมาร้อยละ 15.0 เป็นข้าราชการหรือพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ ร้อยละ 10.0 เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานเอกชน และร้อยละ 5.0 ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ผลการวิจัยสังเกตเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ที่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาร้อยละ 70.0 ซึ่งได้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ของเรวดี คงสุภาพกุล (2539) ที่พบว่า การเรียนรู้การใช้บริการเพื่อติดต่อกันกว้างงานวิจัย ข้อมูลวิชาการ การคุยกับเพื่อน และการมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวจะทำให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตบ่อยมากขึ้น เพราะสามารถใช้ค้นคว้าเพิ่มเติมที่ห้องเรียนและการค้นคว้าข้อมูลที่บ้าน

นอกจากนี้ความถี่ในการใช้นั้นเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนต่างสถาบันกับเพื่อนต่างประเทศ การค้นคว้าเพื่อศึกษาต่อ พิมพ์จดหมายข่าว งานมัลติมีเดีย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยชิ้นนี้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา จึงสามารถเลือกใช้สื่อได้ตามความต้องการ

รายได้ต่อเดือน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 65.0 รองลงมาร้อยละ 20.0 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 10.0 มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท และร้อยละ 5.0 มีรายได้ตั้งแต่ 15,001 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ

ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาและมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 65.0 ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของเนกเทคเกี่ยวกับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทย ปี 2543 โดยทำการสำรวจผู้ใช้งาน 2.3 ล้านคน พบว่า ปัญหาที่พบบ่อยที่สุด คือ มีค่าใช้จ่ายสำหรับชั่วโมงอินเทอร์เน็ต จากผลการวิจัยพบว่าเป็นช่วงรายได้ที่ไม่สามารถใช้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้นานและบ่อยครั้ง ถ้ากลุ่มตัวอย่างต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง แต่ถ้ากลุ่มตัวอย่างไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเองก็สามารถใช้บริการได้จากที่ทำงานหรือสถานศึกษา

วัยรุ่นหญิงที่อาศัยอยู่หอพักส่วนมากจะได้รับค่าใช้จ่ายเป็นรายเดือนซึ่งต่ำกว่า 5,000 บาท ค่าใช้จ่ายของวัยรุ่นในแต่ละคนที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินของครอบครัว ครอบครัวใดมีฐานะทางการเงินดี มักจะให้เงินแก่นบุตรหลานมากกว่าครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินน้อย ส่วนวัยรุ่นหญิงที่พักอาศัยอยู่กับผู้ปกครองรวมถึงวัยรุ่นที่เข้ามาเช่าอยู่ตามหอพักและมีพฤติกรรมชอบเข้ามาเล่นอินเทอร์เน็ตตามร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางไปจนถึงฐานะร่ำรวย และวัยรุ่นจะนำเงินที่เหลือเก็บจากค่าใช้จ่ายในแต่ละวันมาใช้จ่ายเป็นค่าอินเทอร์เน็ต ในแต่ละครั้งไม่ต่ำกว่า 30 – 50 บาท

ระดับความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับใช้เป็นอย่างเดียว ร้อยละ 50.0 รองลงมาร้อยละ 35.0 มีความสามารถในการใช้โปรแกรมและสามารถลงโปรแกรมได้ และร้อยละ 15.0 มีความสามารถในการใช้โปรแกรมและสามารถซ่อมเครื่องได้

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละลักษณะส่วนบุคคล

(n = 20)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
อายุ			
17 ปี	5	25.0	
18 ปี	3	15.0	Min = 17 ปี
19 ปี	6	30.0	Max = 21 ปี
20 ปี	4	20.0	Mean = 18.75 ปี
21 ปี	2	10.0	S.D. = 1.33 ปี
ระดับการศึกษา			
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4	20.0	
ปริญญาตรี	15	75.0	
สูงกว่าปริญญาตรี	1	5.0	
อาชีพ			
นักเรียน/นักศึกษา	14	70.0	
ข้าราชการ/พนักงาน/ลูกจ้างของ หน่วยงานราชการ	3	15.0	
พนักงาน/ลูกจ้างของหน่วยงาน เอกชน	2	10.0	
ธุรกิจส่วนตัว	1	5.0	
รายได้ต่อเดือน			
ต่ำกว่า 5,000 บาท	13	65.0	
5,000 – 10,000 บาท	4	20.0	
10,001 – 15,000 บาท	2	10.0	
ตั้งแต่ 15,001 บาท ขึ้นไป	1	5.0	

ตาราง 4 (ต่อ)

(n = 20)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ระดับความสามารถในการใช้งาน			
คอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเตอร์เน็ต			
ใช้เป็นเพียงอย่างเดียว	10	50.0	
ใช้เป็นและสามารถซ่อมได้	3	15.0	
ใช้เป็นและสามารถลงโปรแกรมได้	7	35.0	

ลักษณะทางจิตวิทยา สังคม ครอบครัว ที่อยู่อาศัย และกลุ่มอิทธิพล

เชียงใหม่ในปัจจุบันเป็นภาพลักษณ์เมืองแห่งศิลปะและวัฒนธรรมของล้านนา และถูกสร้างให้เป็นเมืองที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงสามารถดึงดูดผู้คนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้หลั่งไหลเข้ามาในเมืองแห่งนี้ เช่น การให้บริการอินเทอร์เน็ต รถเช่า ร้านอาหารหลากหลายประเภท ศูนย์การค้าครบวงจร ศูนย์รวมแหล่งบันเทิงทุกรูปแบบที่ทันสมัยและโรงแรมเกสต์เฮาส์หลายระดับ เป็นต้น จึงทำให้ชีวิตประจำวันของคนเชียงใหม่ในปัจจุบันได้สัมผัสกับความทันสมัยทุกรูปแบบ และนอกจากการขยายเมืองรองรับนักท่องเที่ยวแล้ว เชียงใหม่ยังมีความหลากหลายทางสังคม เนื่องจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว เดินทางมาเพื่อศึกษาของนักเรียนนักศึกษาต่างจังหวัด ต่างภูมิภาค ต่างเชื้อชาติ ผู้คนทุกสารทิศเข้ามาประกอบอาชีพอย่างหลากหลายทั้งชนชั้นทางสังคมพื้นเพทางวัฒนธรรม ศาสนาที่แตกต่าง ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาการหลอกลวง คนต่างด้าวเข้ามากระทำผิดกฎหมาย สถานบริการทำผิดกฎหมาย การก่อสร้างถนนและอาคารบ้านเรือน เป็นต้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาสำคัญอื่น ๆ อีก ได้แก่ ปัญหาด้านมลพิษ ปัญหาการจราจร ปัญหาชุมชนแออัด ซึ่งส่งผลให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจในวัฒนธรรม วิถีชีวิต วิถีคิด การกิน การแต่งกาย การใช้ภาษา กำลังเป็นสิ่งที่สูญสิ้นไปในหมู่วัยรุ่นและคนรุ่นใหม่ในเมือง ซึ่งได้รับวัฒนธรรมจากต่างวัฒนธรรมเป็นผลที่มาพร้อมกับการท่องเที่ยวและการขยายเมืองเชียงใหม่ การพัฒนาทางด้านการเศรษฐกิจ การบริหารจัดการเทคโนโลยีของเมืองเชียงใหม่ก็ไม่สามารถบอกได้ว่าคนส่วนใหญ่ได้รับการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่จะส่งผลให้คนในเมืองตกเป็นทาสของเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจจากการใช้สินค้าและบริการ จากการได้รับข่าวสารจากสื่อโฆษณาในหลากหลายรูปแบบ เป็นตัวกระตุ้นทางหนึ่งให้คนในสังคมเมืองเปลี่ยนแปลงการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะ

กลุ่มวัยรุ่นจะมีการติดตามกระแสของสังคมในด้านต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ซึ่งวัยรุ่นมีกลุ่มเพื่อนหลายแบบและมีหลายเรื่องที่พูดคุยกัน เช่น เรื่องของความรัก การไปเที่ยว การแต่งกาย เป็นต้น การคบเพื่อนทำให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ ค่านิยม สิ่งเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นเกิดการยอมรับและเลียนแบบการอุปโลกปโลกจนกลายเป็น “วัฒนธรรมและสังคมของวัยรุ่น”

วัยรุ่นในเชียงใหม่ ส่วนใหญ่หลงใหลกับความทันสมัยและความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ ในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การใช้ย่ายพุ่มเฟิอย นิยมรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด การแต่งกายเลียนแบบดารา นักร้อง การใช้คำแสลง เป็นต้น และการแสดงความทันสมัยที่มาจากเทคโนโลยี ได้แก่ การใช้โทรศัพท์มือถือ การใช้อินเทอร์เน็ต ในการติดต่อสื่อสารและเพื่อความบันเทิง ตลอดจนมีพฤติกรรมรวมกันเป็นกลุ่มทำกิจกรรมตามความชอบและความต้องการ เช่น การทะเลาะวิวาท เที่ยวกลางคืน การใช้สารเสพติด และกลุ่มวัยรุ่นนี้ส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมการดื่มสุรา สูบบุหรี่ แสวงหาเพศตรงข้าม แต่งกายตามสมัยนิยมของวัยรุ่น เล่นกีฬาที่วัยรุ่นทั่วไปนิยม เช่น โยนโบว์ลิ่ง เล่นโรเลอร์ดเกซ เป็นต้น

สื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันมีส่วนสำคัญมากต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น เพราะเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง มีการถ่ายทอดที่ทันสมัย แบนเนี่ยน ผ่านเนื้อหาและต้นแบบที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและวัยรุ่นให้การยอมรับเห็น โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ตที่ทุกคนในสังคมให้ความสำคัญกันมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นในสังคมเมือง อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่อกันอย่างกว้างขวางทั่วโลกเช่นเดียวกับโทรศัพท์ซึ่งช่วยให้ผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกันได้เกือบทุกแห่งบนพื้นโลก อินเทอร์เน็ตนั้นเปรียบเสมือนการร่วมกันให้ข้อมูลข่าวสาร ช่วยให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และรวดเร็ว ผู้คนทั่วโลกสามารถดำเนินชีวิตประจำวัน ทำธุรกิจหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการ ได้โดยผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น การจับจ่ายซื้อสินค้าและขายสินค้า พบเพื่อนใหม่ ๆ พุดคุยโต้ตอบกัน การศึกษาค้นหาข้อมูลข่าวสารและอื่น ๆ อีกมากมาย

อินเทอร์เน็ตได้ขยายตัวเข้าสู่ตัวเมืองเชียงใหม่ และมีแนวโน้มความเติบโตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้นทุก ๆ วัน เพราะได้รับกระแสความนิยมจากสื่อโฆษณาต่าง ๆ เห็นได้จากการเปิดธุรกิจให้บริการอินเทอร์เน็ต หรือเรียกว่าอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ซึ่งกำลังเติบโตมากขึ้นและกำลังเป็นที่นิยมของบรรดาหมู่วัยรุ่น ผู้คนทั่วไป นักท่องเที่ยว เพราะค่าบริการในการใช้ติดต่อสื่อสารถูกกว่าการใช้โทรศัพท์ ผู้คนในสังคมเมืองได้ให้ความสำคัญกับสื่ออินเทอร์เน็ตและเป็นค่านิยมของสังคมเมืองที่ใช้ติดต่อถึงกันและกัน สถานบริการอินเทอร์เน็ตส่วนมากตั้งอยู่ในตัวเมืองที่มีผู้คนพลุกพล่านและจะใกล้บริเวณโรงแรม ที่พัก ที่ชุมชน และสถานศึกษา เพื่อความสะดวกแก่การเข้ามาใช้บริการของผู้คนทั่วไป และในบรรดานั้นก็รวมถึงกลุ่มวัยรุ่นที่ยอมรับ และให้ความ

ความสำคัญกับสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการเข้าไปใช้บริการภายในร้านอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ส่วนมากใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสนทนาพูดคุยระหว่างกลุ่มวัยรุ่นด้วยกัน และพื้นที่ในอินเทอร์เน็ตยังเป็นแหล่งรวมของวัยรุ่นในการมาแสดงออกถึงความเป็นตัวตนในด้านต่าง ๆ เช่น ต้องการหาเพื่อน หาคณรัก การใช้ภาษาที่เป็นคำแสลงหรือคำยอคนิยมในหมู่วัยรุ่น รวมถึงการเข้ามาพูดคุยในเรื่องเพศหรือว่าเรื่องเซ็กซ์ ฯลฯ เพราะว่าพื้นที่แห่งนี้วัยรุ่นมีอิสระในการคิดการพูดอะไรก็ได้ ที่ตนเองต้องการโดยไม่มีใครคอยควบคุมความประพฤติ ทำให้พฤติกรรมของวัยรุ่นในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคม

สรุปโดยทั่วไป จังหวัดเชียงใหม่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลต่อโครงสร้างชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชนบทหรือสังคมในด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาโสเภณี ปัญหาการมั่วสุมของวัยรุ่น เป็นต้น อันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศซึ่งเป็นเรื่องปกติของสังคมเมืองทั่วไป การเปลี่ยนแปลงส่วนหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกลุ่มวัยรุ่นในสังคมเมือง ในการวิจัยครั้งนี้จะเน้นที่กลุ่มวัยรุ่นหญิงที่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ

ในเขตเมืองเชียงใหม่ มีร้านอินเทอร์เน็ตทั้งหมดจำนวน 1,095 แห่ง มีร้านอินเทอร์เน็ตที่มีป้ายชื่อร้านและต้องเสียภาษีจำนวนทั้งหมด 329 แห่ง และร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ที่ไม่มีป้ายชื่อร้านเป็นของตัวเองอีก 766 แห่ง ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่มีจำนวนมากกว่าที่กล่าวถึงนี้ ซึ่งเจ้าของร้านมักไม่ได้จดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากการจดทะเบียนในแต่ละครั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ด้วยเหตุนี้จึงปรากฏว่าร้านอินเทอร์เน็ตบางแห่งที่หลีกเลี่ยงการจดทะเบียน ซึ่งในทุกวันนี้ผู้ที่เล่นอินเทอร์เน็ตกลุ่มใหญ่ที่สุดในเมืองไทยคือ นักเรียน นักศึกษา หรือกลุ่มวัยรุ่น (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, 2544: 29) โดยมีการเข้าไปใช้บริการในร้าน “อินเทอร์เน็ตคาเฟ่” ซึ่งกลายเป็นจุดนัดพบของวัยรุ่น การเข้าไปใช้บริการมีทั้งเข้าไปใช้เพื่อค้นคว้าหาความรู้ ความบันเทิง และส่งอีเมลล์ แต่ที่กำลังเป็นที่นิยมกันในกลุ่มวัยรุ่น คือ “การแชท” ซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสารสนทนาพูดคุยกับใครก็ได้ที่ต้องการเข้ามาคุยในเรื่องเดียวกัน ในการสนทนาวัยรุ่นสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระโดยไม่ต้องระวังการใช้ภาษา และไม่ต้องกังวลว่าคู่สนทนาจะทราบว่าเป็นใครมาจากไหน ผู้สนทนาสามารถสร้างห้องตามชื่อที่ตนชื่นชอบ หรือตามประเด็นหัวข้อที่ต้องการสนทนาได้อย่างอิสระ

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า วัยรุ่นหญิงมีทั้งอยู่กับครอบครัว คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และเช่าหอพักอยู่ตามลำพัง หรืออยู่กับเพื่อนสนิท ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่อาศัยอยู่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัยรุ่นที่พอกอยู่กับบ้านกับครอบครัว ลักษณะการใช้ชีวิตในแต่ละวันของกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มนี้ นอกจากใช้ชีวิตอยู่ที่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเพื่อเรียนหนังสือ โดยจะอยู่ในความดูแลของครู อาจารย์ เมื่อกลับไปที่บ้าน วัยรุ่นก็ต้องอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองจะคอยอบรมสั่งสอนถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่น เช่น การเรียนหนังสือ การคบเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อนเพศเดียวกัน การเที่ยว การแต่งกาย การใช้สารเสพติด ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่วัยรุ่นไม่ชอบการว่ากล่าวตักเตือนจากผู้ปกครอง วัยรุ่นกลับรู้สึกอึดอัด หงุดหงิด มองว่าพ่อแม่ไม่เข้าใจตนเอง หรือสั่งสอนแต่คำซ้ำ ๆ ซาก ๆ ทำให้วัยรุ่นเบื่อบที่ต้องคอยฟังคำสั่งสอนจากพ่อแม่ผู้ปกครอง วัยรุ่นมักคิดว่าตนเองโตพอที่จะรับผิดชอบตนเองได้ แต่ในสายตาของพ่อแม่ผู้ปกครอง จะมองว่าวัยรุ่นยังเป็นเด็กอยู่ อาจคิดหรือทำอะไรในสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้ง่าย ทำให้วัยรุ่นเข้าไปหาทางช่องทางภายในสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากเพื่อนซึ่งเป็นผู้แนะนำเป็นส่วนใหญ่ สื่ออินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่วัยรุ่นสามารถใช้ระบายออกถึงความเครียด หรือความไม่สบายใจในเรื่องต่าง ๆ แต่วัยรุ่นหญิงมักถูกควบคุมพฤติกรรมจากพ่อแม่ผู้ปกครองมากกว่าวัยรุ่นชาย โดยเฉพาะเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ การเที่ยวเตร่ และเวลาที่ออกนอกบ้านต้องขออนุญาตจากพ่อแม่ผู้ปกครองเสมอ ต้องบอกเหตุผลว่าไปที่ไหน กับใคร กลับเข้าบ้านเป็นเวลากี่โมง

ตัวอย่างเช่น รจนา เล่าว่า “... พ่อแม่จะคอยสั่งสอนในเรื่องการเรียน เรื่องการทำงานบ้าน การคบเพื่อนชาย เพราะในชีวิตจริงพ่อแม่หรืออาจารย์ชอบมาควบคุมความประพฤติมาก พ่อแม่พูดเสมอว่าต้องเป็นคนดี เป็นคนไม่พูดโกหก ต้องมีความรับผิดชอบ เรียนหนังสือให้เก่ง ๆ เป็นคนที่ดีในทุกด้าน ทำให้รู้สึกอึดอัดมากเวลาที่พ่อแม่พูด เพราะจะพูดแต่คำซ้ำ ๆ พวกนี้ทำให้เบื่อบที่จะฟัง และการออกนอกบ้านในวันหยุดจะต้องเข้าบ้านไม่เกิน 18.00 น. ถ้าเกินกว่านี้ต้องมีการลงโทษและได้สวนว่าไปทำอะไรที่ไหนมาถึงบ้านเย็นขนาดนี้ บางทีก็จะโดนตีเลยก็มี...”

กาญจนา ก็เช่นกันเล่าว่า “... พ่อแม่จะสั่งสอนในเรื่องการเรียนให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง และห้ามไม่ให้คบเพื่อนต่างเพศในขณะที่กำลังเรียนหนังสือ ก่อนออกไปทำธุระนอกบ้านจะต้องทำงานบ้านให้เรียบร้อยก่อนจึงจะออกจากบ้านได้ และจะต้องกลับบ้านไม่เกิน 19.30 น. เพราะแม่กำหนดเวลาให้กลับเข้าบ้านช่วงเวลานี้ ถ้าเกินกว่านี้แม่จะโกรธ เพราะไม่สมควรที่ลูกผู้หญิงจะกลับบ้านมีค่า...”

ส่วน สุจิตรา เล่าว่า “... พ่อแม่จะคอยสั่งสอนในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ การเรียนให้เรียนหนังสือเก่ง ๆ มีความรับผิดชอบ แต่หนูเป็นคนที่ยังเรียนหนังสือไม่เก่ง เพราะว่า ไม่ชอบเรียน เอกบัญชี แต่พ่อแม่ของหนูให้เรียนทางด้านบัญชี ดังนั้นหนูจึงเรียนตามใจพ่อแม่ ทำให้เกรดที่ได้ออกมาไม่เป็นที่พอใจของพ่อแม่...”

วัยรุ่นหญิงที่อาศัยอยู่กับครอบครัว หรือพ่อแม่ผู้ปกครอง และที่บ้านไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองที่บ้าน หรือมีแต่เครื่องคอมพิวเตอร์แต่ไม่ได้ติดตั้งอินเทอร์เน็ต ถ้าอยากมาเล่นอินเทอร์เน็ตก็จะใช้วิธีการขออนุญาตพ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อไปนั่งเล่นอินเทอร์เน็ตตามร้านบางที่ถ้าผู้ปกครองไม่อนุญาตวัยรุ่นบางคนจะใช้เหตุผลเรื่องเรียนมาอ้าง โดยบอกว่าไปพิมพ์งานหรือค้นคว้าข้อมูลเพื่อใช้ในการเรียน ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเห็นดีเห็นงามไปด้วยถ้าบุตรหลานของตนสนใจเรื่องการเรียน แต่ผู้ปกครองจะไม่ค่อยทราบว่ที่วัยรุ่นเข้าไปใช้บริการเล่นอินเทอร์เน็ตตามร้านอินเทอร์เน็ต วัยรุ่นเข้าไปใช้โปรแกรมอะไรในการเล่นอินเทอร์เน็ต ผู้ปกครองจะเห็นแต่วัยรุ่นนั่งอยู่หน้าเครื่องคอมพิวเตอร์จึงคิดว่าวัยรุ่นนั่งพิมพ์รายงาน หรือค้นคว้าหาข้อมูลในการเล่าเรียนจริง ๆ จึงไม่ค่อยได้สนใจและไม่เข้าใจเรื่องที่วัยรุ่นเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต ผู้ปกครองบางคนก็ไม่มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และโปรแกรมทางอินเทอร์เน็ต จึงเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่วัยรุ่นหรือลูกหลานของตนหัดใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักเข้ามาค้นคว้าหาความรู้โดยใช้เทคโนโลยี และไม่ได้เที่ยวเตร่ในทางที่ไม่ดี ซึ่งเป็นการดีกว่าที่วัยรุ่นไปเที่ยวเตร่ นั่งมั่วสุมกันเสพยาเสพติด หรือพากันไปทำในกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์และทำลายตนเอง

ยุวดี เล่าว่า “...ที่บ้านมีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง แต่หนูชอบที่จะมานั่งเล่นตามร้านอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความสะดวกมากกว่า เพราะหนูสามารถอ้างเหตุผลในการออกจากบ้านได้ เช่น ไปใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลในการทำรายงานหรือทำการบ้าน ซึ่งถ้าเป็นเหตุผลในเรื่องเรียนพ่อแม่จะไม่ว่า เพราะพ่อแม่จะชอบให้หนูสนใจด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์...”

เกศสุดา ก็เช่นกันเล่าว่า “...แม่ของหนูจะไม่ว่า แต่จะสนับสนุนให้ลูกเล่นอินเทอร์เน็ตมากกว่าการออกไปเที่ยวนอกบ้าน ถ้าหนูขอแม่ไปใช้อินเทอร์เน็ต แม่จะไม่ว่าเลย และให้กลับเข้าบ้านก็ไม่ว่าก็ได้แต่ก็ต้องรู้เวลากลับบ้านว่าสมควรเข้าบ้านได้เมื่อไร...”

สำหรับบางครอบครัวที่พ่อแม่ผู้ปกครองมีการศึกษา ฐานะดี ส่วนใหญ่จะสนับสนุนโดยการซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ให้ที่บ้าน เพื่อให้ได้ใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าหาความรู้ หรือศึกษาหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนมากกว่าจะสนับสนุนให้วัยรุ่นเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ตในลักษณะของการหาเพื่อนคุย ซึ่งผู้ปกครองมองว่าเป็นการพูดคุยที่ไร้สาระ ไม่มีประโยชน์เสียเวลาและเสียค่าใช้จ่าย รวมถึงยังเป็นแหล่งมั่วสุมของมิจฉาชีพที่แอบแฝงเข้ามาหาเหยื่อที่เป็นเด็กวัยรุ่นหญิง และมักจะมีข่าวปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ เช่น เด็กวัยรุ่นหญิงถูกล่อลวงไปข่มขืนและกักขังไว้ตามหอพักชาย ซึ่งเป็นผลมาจากการติดต่อพูดคุยสนทนาผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต หรือข่าวการเปิดเว็บไซต์ที่เข้ามาพูดคุยตอบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาหรือรูปภาพลามก ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ก็จะเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ให้ความสนใจกับเรื่องเพศและเรื่องเซ็กส์ทางอินเทอร์เน็ต

มยุรี เล่าว่า “...พ่อแม่ของหนูซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และติดตั้งอินเทอร์เน็ตไว้ให้ใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องการเรียน แต่หนูมักจะออกไปใช้อินเทอร์เน็ตตามร้านอินเทอร์เน็ต เพราะว่าพ่อแม่ไม่ชอบให้ใช้คอมพิวเตอร์เล่นเกมหรือว่าพูดคุยแบบไร้สาระ จะให้ใช้หาค้นคว้าความรู้หรือท่องตามเว็บไซต์ที่มีประโยชน์ หนูต้องมาเล่นที่ร้านอินเทอร์เน็ตหลังเวลาเลิกเรียนทุกวัน เพราะว่าหนูจะได้พบเจอเพื่อน ใหม่ ๆ ที่มาใช้บริการที่ร้านรวมถึงได้เพื่อนใหม่ในการ Chat ด้วย ...”

วัยรุ่นหญิงที่อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่จะได้รับค่าใช้จ่ายเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน ซึ่งก็แล้วแต่การจัดสรรจากผู้ปกครอง แต่โดยเฉลี่ยแล้วค่าใช้จ่ายที่วัยรุ่นหญิงได้รับในแต่ละวันประมาณ 100 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่นำไปใช้จ่ายในระหว่างเรียนหนังสือในแต่ละวัน

โอกาสที่เข้านั่งเล่นอินเทอร์เน็ตตามร้านของวัยรุ่นหญิงที่พักอยู่บ้านกับพ่อแม่ ผู้ปกครองจะมีน้อยกว่าวัยรุ่นหญิงที่พักหอพัก โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ตอนกลางคืนตั้งแต่เวลา 21.00 น. เป็นต้นไป วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่จึงเป็นวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่หอพัก ซึ่งสามารถออกมาเล่นอินเทอร์เน็ตตอนเวลากลางคืนได้เพราะอิสระจากการถูกควบคุมจากผู้ปกครอง

สำหรับวัยรุ่นหญิงที่เข้ามาพักอาศัยอยู่หอพักตามลำพังหรือกับอยู่เพื่อนสนิท จะมีอิสระในการปกครองตัวเองมากกว่าวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ผู้ปกครองช่วงเวลาที่กลับบ้านจะมีเฉพาะในวันหยุดเรียน เช่น ช่วงปิดภาคเรียน วันเสาร์ วันอาทิตย์หรือตามเทศกาลต่าง ๆ ที่สำคัญจะมีโอกาสกลับบ้าน บ้างอาทิตย์ก็ไม่ได้กลับบ้าน จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัวจึงน้อยลง เพราะมีเวลาพบปะกันน้อย เวลาที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะใช้อบรมนิสัยใจคอ ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมต่าง ๆ จึงมีน้อยลง วัยรุ่นจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับกลุ่มเพื่อน ดังนั้นเพื่อนจึงทำหน้าที่ในการอบรมในเรื่องความเชื่อแบบแผนพฤติกรรมต่าง ๆ แทนพ่อแม่ผู้ปกครองหรือสถาบันครอบครัว

พรทิพย์ เล่าว่า “...แม่ของเธอจะคอยอบรมสั่งสอนในเรื่องการเที่ยว การคบเพื่อนให้เลือกคบแต่เพื่อนที่นิสัยดีไม่เกร แม่จะเป็นคนหัวโบราณถ้าเกิดไปเที่ยวที่ไหนท่านจะห้ามไม่ให้ดื่มเหล้า และไม่ชอบให้ไปเที่ยวตามเรค ตามผับ แต่ถ้าอยู่หอคนเดียวบางทีก็แอบไปเที่ยวบ้างตามประสาวัยรุ่น ซึ่งพ่อกับแม่ก็ไม่ว่า เพราะไม่ได้พูดให้ท่านฟังว่าหนูไปเที่ยว เวลาที่อยู่หอไม่มีใครมาคอยควบคุมเราอยากทำอะไรตามใจเรา อยากจะออกไปไหนเวลาใดก็ได้ซึ่งอิสระในการดำเนินชีวิต พ่อแม่ก็ไม่ค่อยได้โทรมาหาเท่าไร นาน ๆ ที่เธอถึงกลับบ้าน เช่น ช่วงปิดเทอม หรือว่า เทศกาลสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ ฯลฯ ถ้าเวลาเงินหมดก็จะกลับบ้านแต่ส่วนมากเธอไม่ค่อยได้กลับบ้าน...”

พรนภา ก็เช่นกันเล่าว่า “...หนูเช่าหอพักอยู่กับเพื่อนสนิทแต่พ่อแม่ก็จะดักเตือนในเรื่องการคบเพื่อนให้เลือกคบเพื่อนที่นิสัยดีและตั้งใจเรียน เรื่องการเที่ยวพ่อแม่จะห้ามไม่ให้ไปเที่ยวตอนกลางคืน เช่น การเที่ยวเซก และเวลาออกไปไหนจะต้องไปกับเพื่อนที่พักอยู่หอพักด้วยกันตลอด แต่ความเป็นจริงการมาอยู่หอพักทำให้เรามีอิสระในการปกครองตัวเองมากขึ้น จะออกไปไหนเวลาใดก็ได้ หนูยอมรับว่าหนูเคยไปเที่ยวเซกกับหมูเพื่อนฝูงและต้องมีการดื่มเหล้าคบเพื่อนชาย แต่เวลาออกไปแบบนี้หนูจะไม่บอกให้พ่อแม่รู้ เพราะท่านเคยดักเตือนแล้วแต่ก็อยากจะลองหาประสบการณ์ให้ตัวเองดูคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่เสียหาย เพราะสมัยนี้ผู้ชายทำอะไร ได้ผู้หญิงก็ทำได้เหมือนกัน...”

จากตัวอย่างดังกล่าว ถึงแม้พ่อแม่จะคอยสั่งสอนอบรมบุตรหลานไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง แต่สำหรับชีวิตในช่วงวัยรุ่นแล้วมักจะทำอะไรตามใจตนเอง เพราะเป็นวัยอยากรู้อยากลองหาประสบการณ์ใหม่ๆ ในสังคมให้กับตนเอง ยิ่งเป็นเด็กต่างจังหวัดและเข้ามาเรียนในเขตเมือง โอกาสที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติในทางที่เสียหายมีมากกว่าเด็กที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ผู้ปกครอง ยิ่งเศรษฐกิจในปัจจุบันต้องดิ้นรนต่อสู้และแข่งขันเพื่อความอยู่รอดมากขึ้น สถาบันครอบครัวซึ่งต้องทำหน้าที่ในการดูแลอบรมบุตรหลานจึงมีน้อยลง มีลักษณะการเลี้ยงดูด้วยเงินและสิ่งของมากเกินไป ลืมเอาใจใส่ด้านจิตใจและพฤติกรรมของลูก ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างที่ทำให้บุตรหลานประพฤติออกนอกระเบียบของครอบครัวและสังคม

สำหรับวัยรุ่นหญิงที่พักอาศัยอยู่หอพัก ลักษณะการดำเนินชีวิตมีอิสระในการปกครองตนเองเหมือนๆ กันกับวัยรุ่นชาย เช่น เที่ยวตอนกลางคืน ดื่มเหล้า การคบเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น แต่สำหรับกรณีที่วัยรุ่นหญิงที่พักอาศัยอยู่หอพักที่มีกฎระเบียบ และพ่อแม่มีเวลามหาเป็นประจำหรือคอยโทรศัพท์มาหาลูกเวลากลางคืน หอพักถึงฝากฝังไว้กับเจ้าของหอพัก เด็กก็จะประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยดีกว่าวัยรุ่นที่เข้ามาพักด้วยตนเองและไม่มีใครคอยดูแล

รัชดากร เล่าว่า “...แม่ของมักจะโทรไปหาที่หอเพื่อดูเวลากลางคืนเข้าหอพักถ้ายังไม่เข้าหอพักแม่จะฝากข้อความไว้กับโทรศัพท์มือถือทันทีว่า ให้โทรศัพท์กลับไปหาแม่ด่วนว่าตอนนี้อยู่ที่ไหน แม่จะคอยเตือนเรื่องเที่ยวเตร่หรือทำตัวไร้สาระ ดื่มเหล้า เที่ยวเซกเสมอ ซึ่งหนูก็ไม่ได้ทำตัวแบบนั้นและก็ได้คบเพื่อนกลุ่มที่ทำตัวไม่ดีด้วย หนูชอบที่จะเล่นอินเทอร์เน็ต และก็จะคบเพื่อนที่ชอบเล่นอินเทอร์เน็ตเหมือนกัน เพราะจะได้พูดคุยหรือสื่อสารกันรู้เรื่อง หนูว่า หนูก็จัดว่าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบพอสมควร ไม่ได้ทำตัวออกนอกกลุ่มนอกทางเหมือนกับเด็กที่มาพักตามหอพักทั่วไป...”

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบ

ระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยในตาราง 5 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมานานที่สุด 8 ปี มีจำนวน 1 คน แต่ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตมา 3 ปี ร้อยละ 30.0 รองลงมาคือใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาแล้ว 4 ปี ร้อยละ 25.0 และตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง เมื่อเริ่มเข้ามาในวงสนทนาแล้วโอกาสที่บุคคลนั้นจะเข้ามาใช้หรือชักชวนเพื่อนเข้ามาใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาจะมีกลุ่มขยายเพิ่มมากขึ้น เพราะมีจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตถึง 4 ปี มากเป็นอันดับสองรองจากผู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ 3 ปี ซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งในการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่ค้นพบถึงการสำรวจระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ว่ามีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาเป็นระยะเวลานานเท่าไร แต่จากการสำรวจของผู้วิจัยเองพบว่า โดยส่วนใหญ่มีการใช้อย่างต่อเนื่อง เพราะเมื่อผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอยากได้ในสิ่งที่ตนเองคาดหวังแล้วจะกลับไปใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาอีกครั้งหนึ่ง

แต่มีในบางกรณีที่ได้ทำการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาเป็นระยะเวลานานโดยประมาณตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไปนั้น มักจะกลับมาใช้บริการติดต่อกันช่วงหนึ่งแล้วหยุดใช้บริการ แล้วกลับมาใช้บริการต่ออีกระยะหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ว่าเมื่อได้พบเพื่อนหรือบุคคลอื่น ๆ จากการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นที่พอใจหรือไม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ๆ

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต

ระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ปี	1	5.0
1 ปี	2	10.0
2 ปี	2	10.0
3 ปี	6	30.0
4 ปี	5	25.0
ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป	4	20.0
รวม	20	100.0

การใช้อินเทอร์เน็ตในหนึ่งสัปดาห์

ผลการวิจัยในตาราง 6 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทุกวัน มีจำนวน 4 คน แต่ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ต 6 วันในหนึ่งสัปดาห์ ร้อยละ 25.0 รองลงมาคือใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทุกวัน ร้อยละ 20.0 และใช้ 3 วันในหนึ่งสัปดาห์ ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่องทุกวัน จากการศึกษาของ Smith และ Mackie (1995) อ้างในวิริญญา ชาญวิชัย (2543: 10) ไว้ว่า สภาพสังคมในปัจจุบันที่เจริญขึ้นมากกว่าแต่ก่อนทำให้การดำรงชีวิตสลับซับซ้อนยุ่งยากมากขึ้น คนเราต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมายในชีวิต เป็นสาเหตุให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้นแต่สามารถหาทางแก้ได้ เช่น การหาที่ปรึกษาไม่พยายามเก็บเอาไว้มากเกินไป การสนทนาจึงเป็นการระบายอารมณ์และความรู้สึกที่เรามีให้กับผู้อื่นได้รู้นั้น จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยลดความตึงเครียดและความกดดันหรือสามารถเรียกง่าย ๆ ว่า เป็นการ “ยกภูเขาออกจากอก” จะทำให้รู้สึกสบายใจขึ้นกว่าที่จะเก็บเอาไว้คนเดียว และจะทำให้เราเป็นคนมีสุขภาพจิตที่ดี เช่น การเล่าให้เพื่อนฟังว่าวันนี้เรารู้สึกแย่มาก เพราะเมื่อเช้าโดนอาจารย์ดุอย่างไม่สมเหตุสมผล เป็นต้น นอกจากนี้นักจิตวิทยายังเชื่อว่าการเก็บความรู้สึกจนเป็นนิสัยสามารถนำไปสู่ปัญหาทางกายภาพ เช่น โรคหัวใจ ได้พอ ๆ กับการเกิดปัญหาทางจิต ดังนั้นการสนทนาจึงเป็นการแลกเปลี่ยนรางวัลซึ่งกันและกันทำให้เกิดเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสนับสนุนด้วย

แต่มีในบางกรณีที่ได้ทำการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่ทุกวันนั้น อาจสืบเนื่องมาจากเมื่อได้รับการแก้ปัญหาจนเป็นที่พอใจแล้วมักจะหยุดใช้บริการ แล้วจะกลับมาใช้บริการต่ออีกระยะหนึ่งเมื่อเกิดความต้องการแก้ไขปัญหาคือหรือต้องการหาเพื่อนอีก

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของการใช้อินเทอร์เน็ตในหนึ่งสัปดาห์

จำนวนวันที่ใช้อินเทอร์เน็ตในหนึ่งสัปดาห์	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 วัน	1	5.0
1 วัน	1	5.0
2 วัน	2	10.0
3 วัน	3	15.0
4 วัน	2	10.0
5 วัน	2	10.0
6 วัน	5	25.0
7 วัน	4	20.0
รวม	20	100.0

ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน

ผลการวิจัยในตาราง 7 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุดจำนวน 7 ครั้งต่อวัน มีจำนวน 1 คน แต่ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ต 4 ครั้งต่อวัน ร้อยละ 30.0 รองลงมาคือใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5 ครั้งต่อวันและมากกว่า 5 ครั้งต่อวัน ร้อยละ 20.0 เท่ากัน และ 2 ครั้งต่อวัน ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง แต่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการว่างจากการเข้าเรียนเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยได้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครของเรวดี คงสุภาพกุล (2539) ที่พบว่า การเรียนรู้การใช้บริการเพื่อติดต่อกันคว่างานวิจัย ข้อมูลวิชาการ การคุยกับเพื่อน และการมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวจะทำให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตบ่อยมากขึ้น เพราะสามารถใช้ค้นคว้าเพิ่มเติมที่

ห้องเรียนและการค้นคว้าข้อมูลที่บ้าน นอกจากนี้ความถี่ในการใช้นั้นเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนต่างสถาบัน กับเพื่อนต่างประเทศ การค้นคว้าเพื่อศึกษาต่อ พิมพ์จดหมายข่าว งานมัลติมีเดีย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยชิ้นนี้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา จึงสามารถเลือกใช้สื่อได้ตามความต้องการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Parks และ Folyd ที่กล่าวอ้างใน วิริยญา ชาญวิชัย (2543: 4) ไว้ว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากกว่าปัจจัยทางกายภาพในความสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตนั้น คือประสบการณ์ในการมีความสัมพันธ์โดยการสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ซึ่งหมายถึงระยะเวลาและความถี่ในการปฏิสัมพันธ์

แต่มีในบางกรณีที่ได้ทำการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจำนวนบ่อยครั้งอาจสืบเนื่องมาจากการเชื่อมต่อสัญญาณได้ของกลุ่มสนทนาหรือของตนเองล้มเหลวทำให้จำนวนครั้งที่ให้มีจำนวนมากขึ้น

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน

ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน	จำนวน	ร้อยละ
1 ครั้งต่อวัน	1	5.0
2 ครั้งต่อวัน	3	15.0
3 ครั้งต่อวัน	2	10.0
4 ครั้งต่อวัน	6	30.0
5 ครั้งต่อวัน	4	20.0
มากกว่า 5 ครั้งต่อวัน	4	20.0
รวม	2	100.0

ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อครั้ง

ผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตใช้ระยะเวลาต่อครั้งมากที่สุดทั้งวัน (24 ชั่วโมง) มีจำนวน 1 คน แต่ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อครั้งประมาณ 1–6 ชั่วโมง ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตครั้งระหว่าง 7–12 ชั่วโมง ร้อยละ 30.0 และระหว่าง 13–18 ชั่วโมง ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง แต่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการว่างจากการเข้าเรียน เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยได้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครของเรวดี คงสุภาพกุล (2539) ที่พบว่า การเรียนรู้การใช้บริการเพื่อติดต่อกันกว้างงานวิจัย ข้อมูลวิชาการ การคุยกับเพื่อน และการมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวจะทำให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตบ่อยมากขึ้น เพราะสามารถใช้ค้นคว้าเพิ่มเติมที่ห้องเรียนและการค้นคว้าข้อมูลที่บ้าน

แต่มีในบางกรณีที่ได้ทำการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งวัน (24 ชั่วโมง) อาจสืบเนื่องมาจากการค้นหาข้อมูลและทำการดาวน์โหลดข้อมูลซึ่งต้องอาศัยระยะเวลา ซึ่งขึ้นอยู่กับความเร็วของสัญญาณคู่สายในขณะใช้งาน

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อครั้ง

ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	2	10.0
1 – 6 ชั่วโมง	8	40.0
7 – 12 ชั่วโมง	6	30.0
13 – 18 ชั่วโมง	3	15.0
19 – 24 ชั่วโมง	1	5.0
รวม	20	100.0

การใช้อินเทอร์เน็ตจำแนกตามวัน

ผลการวิจัยในตาราง 9 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน มีจำนวน 4 คน แต่ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตในวันธรรมดา (วันจันทร์ – วันศุกร์) ร้อยละ 65.0 รองลงมาคือใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทุกวัน ร้อยละ 20.0 และวันหยุด (วันเสาร์ – วันอาทิตย์) ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง แต่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการว่างจากการเข้าเรียน

เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยได้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การใช้ อินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ของเรวดี คงสุภาพกุล (2539) ที่พบว่า การ เรียนรู้การใช้บริการเพื่อติดต่อกันกว้างงานวิจัย ข้อมูลวิชาการ การคุยกับเพื่อน และการมี คอมพิวเตอร์ส่วนตัวจะทำให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตบ่อยมากขึ้น เพราะสามารถใช้ค้นคว้าเพิ่มเติมที่ ห้องเรียนและการค้นคว้าข้อมูลที่บ้าน นอกจากนี้ความถี่ในการใช้นั้นเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ กับเพื่อนต่างสถาบัน กับเพื่อนต่างประเทศ การค้นคว้าเพื่อศึกษาต่อ พิมพ์จดหมายข่าว งาน มัลติมีเดีย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยชิ้นนี้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา จึงสามารถเลือกใช้สื่อได้ตาม ความต้องการ

แต่มีในบางกรณีที่ได้ทำการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการ สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจำนวนบ่อยครั้งอาจสืบเนื่องมาจากการเชื่อมต่อสัญญาณได้ ของคู่สนทนาหรือของตนเองล้มเหลวทำให้จำนวนครั้งที่ให้มีจำนวนมากขึ้น

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของการใช้อินเทอร์เน็ตจำแนกตามวัน

วันที่ใช้อินเทอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
วันธรรมดา วันจันทร์ – วันศุกร์	13	65.0
วันหยุด วันเสาร์ – วันอาทิตย์	3	15.0
วันหยุดนักขัตฤกษ์	—	—
ทุกวัน	4	20.0
รวม	20	100.0

ช่วงเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต

จากผลการวิจัยในตาราง 10 พบว่า ช่วงเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือช่วงเวลา 12.01 – 18.00 น. ร้อยละ 35.0 รองลงมาคือช่วงเวลา 18.01 – 24.00 น. ร้อยละ 30.0 และช่วงเวลา 06.01 – 12.00 น. ร้อยละ 25.0 ตามลำดับ

อาจสรุปได้ว่า ช่วงเวลา 12.01 – 18.00 น. มีจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนา ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากกว่าในช่วงเวลา 18.01 – 24.00 น. เนื่องจากผู้ใช้งานส่วนใหญ่ เป็นนักศึกษาที่จะต้องใช้บริการคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากสถานศึกษาที่ศึกษา อยู่หรือใช้บริการจากร้านที่มีการให้บริการบริเวณสถานศึกษาหรือหอพัก

ซึ่งจากการศึกษาของ Parks และ Folyd ที่กล่าวอ้างใน วิทยุญา ชาญวิชัย (2543: 4) ระบุว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากกว่าปัจจัยทางกายภาพในความสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตนั้น คือ ประสิทธิภาพในการมีความสัมพันธ์โดยการสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ซึ่งหมายถึง ระยะเวลาและความถี่ในการปฏิสัมพันธ์

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต

ช่วงเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
00.01 – 06.00 น.	2	10.0
06.01 – 12.00 น.	5	25.0
12.01 – 18.00 น.	7	35.0
18.01 – 24.00 น.	6	30.0
รวม	20	100.0

สถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต

จากผลการวิจัยในตาราง 11 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตจากสถานที่ศึกษา ร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากร้านอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 30.0 และใช้จากที่บ้าน ร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขณะอยู่ที่สถานศึกษามากที่สุด อาจเป็นเพราะขณะอยู่สถานศึกษาต้องมีการติดต่อกันกว้างขวางวิจัย ข้อมูลวิชาการ การคุยกับเพื่อน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนต่างสถาบันกับเพื่อนต่างประเทศ การค้นคว้าเพื่อศึกษาต่อ พิมพ์จดหมายข่าว งานมัลติมีเดีย

แต่มีในบางกรณีที่ได้ทำการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากร้านอินเทอร์เน็ต อาจสืบเนื่องมาจากร้านอินเทอร์เน็ตอยู่บริเวณสถานที่ศึกษาหรือหอพัก ทำให้สะดวกในการเดินทาง

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของสถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต

สถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ศึกษา	11	55.0
ร้านอินเทอร์เน็ต	6	30.0
บ้าน	2	10.0
ที่ทำงาน	1	5.0
รวม	20	100.0

วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต

จากผลการวิจัยในตาราง 12 พบว่า วัตถุประสงค์ที่ผู้ให้ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ คุยหรือสนทนากับเพื่อน ร้อยละ 16.0 รองลงมาคือใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเนื่องจากว่างหรือเหงาหรือไม่มีใคร ร้อยละ 13.6 และเพื่อหาข้อมูลหรือข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 12.0 ตามลำดับ

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต

วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
คุย/สนทนากับเพื่อน	20	16.0
ว่าง/เหงา/ไม่มีใคร	17	13.6
เพื่อหาข้อมูล/ข่าวสาร	15	12.0
รับส่งอีเมลล์	14	11.2
ค้นคว้าเพิ่มเติมจากที่เรียน	13	10.4
ผ่อนคลาย/คลายเครียด	10	8.0
อยากได้ประสบการณ์ใหม่	8	6.4
ต้องการคำปรึกษา/แก้ไขปัญหา/ปรับทุกข์	7	5.6
หาแฟน	7	5.6
ต้องการความคิดเห็น	4	3.2
อื่นๆ	10	8.0
รวม	125	100.0

การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการสนทนา

การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น โดยเฉพาะโปรแกรม “เอ็ม เอส เอ็น” ในการสนทนาพูดคุย หรือที่วัยรุ่นเรียกกันว่า “การแชท” กำลังเป็นที่นิยมของวัยรุ่นในสมัยนี้ สื่อชนิดนี้ได้กลายเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่กลุ่มวัยรุ่นเข้าไปใช้เพื่อหาทางออกในเวลาเหงา เบื่อชีวิต และเวลามีปัญหาที่ไม่สามารถปรึกษาพ่อแม่ผู้ปกครองได้ ก็จะถูกพ่อแม่ผู้ปกครองกล่าวว่า วัยรุ่นจะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเข้าไปหาเพื่อนที่มีวัยใกล้เคียงกัน นิสัยคล้าย ๆ กัน สามารถพูดคุยปรึกษากันได้ทุกเรื่อง ทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกว่าเป็นกลุ่มพวกเดียวกัน และยอมรับซึ่งกันและกันได้ เป็นทางแก้ได้อย่างหนึ่งที่กลุ่มวัยรุ่นสามารถหาทางออกได้โดยวิธีนี้ โดยที่พ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าวัยรุ่นมีความต้องการอะไร จึงเกิดช่องว่างระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ผู้ปกครองขึ้น พ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถจะคุยเรื่องที่วัยรุ่นต้องการปรึกษาได้ และไม่เข้าใจในสิ่งที่วัยรุ่นต้องการและอยากที่กระทำกัน เช่น การพูดคุยในเรื่องความรัก เรื่องที่วัยรุ่นนิยมกระทำ การแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่น การเรียน แม้แต่การใช้คำศัพท์เฉพาะของกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งผู้ปกครองมักเห็นว่าการกระทำความกล่าวของวัยรุ่นไม่เหมาะสมและไม่เข้าใจในพฤติกรรมที่วัยรุ่นแสดงออกมามานั้น กลุ่มวัยรุ่นจึงต้องการหาสิ่งที่สามารถใช้ในการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของตัวเอง ซึ่งการแสดงออกถึงตัวของวัยรุ่นหญิงภายในอินเทอร์เน็ตซึ่งมีวิธีการแตกต่างจากสถานที่หรือพื้นที่ภายนอกอินเทอร์เน็ต

จากการสอบถาม พบว่า กลุ่มวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่นิยมเข้าไปสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในห้อง Chat ต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่รู้จักได้โดยเพื่อน ๆ ในกลุ่มแนะนำ และหาได้จากการค้นหาจากเว็บไซต์ [www. Google.co.th](http://www.Google.co.th) เอง ซึ่งห้อง Chat ที่นิยมเข้าไปสนทนา ได้แก่

Penguin Chat

ซึ่งเป็นห้องสนทนาสำหรับคนดนตรี

สื่อสาร พูดคุย สอบถามปัญหา

คลายเครียด คลายเหงา สื่อกลางของ

คนดนตรี โดย Penguinsound.com

Close by love the chatroom

เป็นห้องสนทนา ฉันจะอยู่ข้างเธอ

เพลงแสนสุขกับเก้าอี้ตัวโปรด

เป็นห้องคุยสบาย ๆ สดได้ลั่น...

ใน บรรยากาศแบบสดใสกับคนที่รู้ใจ

ยินดีต้อนรับสู่ # รวมน่ารัก

เป็นห้องสนทนาเกี่ยวกับห้องรวมน่ารัก

ห้องแชท Pantip

เวปบอร์ดยอดนิยม www.pantip.com

การ Chat โดยใช้โปรแกรม MSN, Pirch และ ICQ เป็นต้น

พฤติกรรมการณ์สนทนาผ่านโปรแกรมสนทนาออนไลน์ MSN

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบที่วัยรุ่นหญิงนิยมใช้ในการแสดงออกพฤติกรรมจะใช้รูปแบบของเอ็มเอสเอ็นมากกว่ารูปแบบอย่างอื่น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

รูปแบบของเอ็มเอสเอ็นเป็นโปรแกรมชนิดหนึ่ง ที่วัยรุ่นหญิงในปัจจุบันนิยมใช้รูปแบบนี้เพื่อเข้าไปแสดงพฤติกรรมในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและหาเพื่อนสนทนาพูดคุย หรือ การแชท (คือ การเข้าไปพูดคุยพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูงผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต) เหมือนกับสังคมแห่งหนึ่ง การเข้ามาพูดคุยไม่จำกัดอยู่กับคนที่เรารู้จักแค่นั้น แต่รวมไปถึงการพูดคุยกับเพื่อนใหม่ที่เข้ามาทุกวันไม่ซ้ำหน้า ซึ่งความสนุกของพวกวัยรุ่นจะอยู่ที่ตรงนี้เอง การที่วัยรุ่นคุยกับเพื่อนที่รู้จักกันอยู่แล้วมันง่าย แต่การได้คุยกับคนที่ไม่รู้จักระหว่างกับคนที่ไม่เคยเห็นหน้ากันมาก่อนนั้น เป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับวัยรุ่นหญิงบางคน และรูปแบบของเอ็มเอสเอ็นวัยรุ่นได้เปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงออกถึงพฤติกรรมที่หลากหลาย วัยรุ่นหญิงสามารถเลือกเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ตนเองชอบและเลือกกลุ่มที่มีความสนใจตรงกัน มีแบบแผนพฤติกรรม และค่านิยมที่ใกล้เคียงกัน ชอบพูดคุยในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องเรียน การเที่ยว การแต่งกาย หรือวัยรุ่นที่มีปัญหาคล้ายกันชอบต่อต้านสังคมเหมือนกัน เป็นต้น การรวมกลุ่มเช่นนี้มักมีการสื่อสารที่ใกล้ชิดมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน ที่สำคัญการพูดคุยกันผ่านเอ็มเอสเอ็นคนที่เข้ามาพูดคุยไม่สามารถเห็นหน้าตากันได้ จึงทำให้วัยรุ่นหญิงที่มีความรู้สึกไม่ค่อยกล้าพูดคุยหรือขี้อายสามารถเข้ามาพูดคุยหาเพื่อนใหม่ได้โดยง่าย ดังตัวอย่างของ ณิชกุลธรที่ใช้รูปแบบของเอ็มเอสเอ็นในการแชท

ณิชกุลธร เล่าว่า “...เพราะรูปแบบของเอ็มเอสเอ็นที่ใช้ในการแชทสามารถสื่อสารกันได้โดยการพูดคุยโต้ตอบกันทันทีได้ และเข้าไปหาเพื่อนพูดคุยกับใครก็ได้ไม่ว่าเพศไหน ที่สำคัญได้คุยกับคนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ซึ่งมันรู้สึกตื่นเต้นเวลาได้มีการโต้ตอบมาหา แรก ๆ ที่เข้าไปคุยสนทนากับคนอื่น รู้สึกประหม่ารู้สึกเหนียวเพราะว่าเราไม่เคยใช้โปรแกรมการคุยแบบนี้มาก่อน ตอนนั้นเป็นอะไรที่แปลกใหม่มาก ได้รู้จักกับเพื่อนที่ต่างสถาบันมากขึ้น เพราะถ้าเป็นชีวิตจริงคงไม่กล้าเดินเข้าไปคุยกับผู้ชาย ๆ ได้อย่างการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้เรารู้สึกไม่เกร็งต่อการพูดคุย สามารถพูดคุยแบบไหนออกไปก็ได้ตามตัวเราเอง...”

พฤติกรรมการณ์สนทนาผ่านโปรแกรมสนทนาออนไลน์ PIRCH

วัยรุ่นบางคนนิยมใช้รูปแบบของเพิร์ชเพราะว่า ในรูปแบบเพิร์ชนี้มีเทคนิคหรือถูกเล่นต่างๆ มากกว่ารูปแบบอื่น ๆ เช่น สามารถสร้างห้องสนทนาเป็นของตัวเองได้และทำให้เป็นคนมีอำนาจในการควบคุมดูแลสมาชิก ซึ่งในชีวิตจริงวัยรุ่นหญิงบางคนอาจจะไม่มีความเป็นผู้นำหรือว่าไม่สามารถควบคุมใคร ๆ ก็ได้ แต่ในรูปแบบนี้เปิดโอกาสให้วัยรุ่นหญิงที่ต้องการเป็นผู้นำ

แสดงพฤติกรรมได้อย่างเต็มที่ และสมาชิกเครือข่ายนั้น ๆ จะต้องยอมรับเงื่อนไขกฎระเบียบ ซึ่งเขามีสิทธิที่จะลงโทษใครก็ได้ที่เข้ามาทำผิดกฎกติกาภายในเครือข่ายของเขา รูปแบบของเฟิร์ชสามารถทำสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สื่อความหมายกันภายในกลุ่มวัยรุ่นที่แชทด้วยตนเอง

ดังตัวอย่างของ อาริยา เล่าว่า “...เข้าชอบใช้รูปแบบของเฟิร์ชในการแชทมากกว่ารูปแบบอื่น โดยให้เหตุผลว่ารูปแบบเฟิร์ชมีลูกเล่นมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ และง่ายต่อการใช้งานที่สำคัญกำลังเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น สามารถสร้างตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ได้หลายแบบ และมีการลงสีต้นให้สะดุดตาคู่สนทนาได้...”

อัญชนา เล่าว่า “...ที่สำคัญรูปแบบของเฟิร์ชเปิดโอกาสให้เราสามารถสร้างห้องสนทนาเป็นห้องของตัวเองได้และได้เป็นหัวหน้าห้องทำให้คนที่เข้ามาแชทให้ความสนใจในตัวเรามากขึ้น พอเรามีห้องสนทนาเป็นของตัวเอง ทำให้เรารู้สึกภูมิใจเวลาที่คนเข้ามาพูดคุยภายในห้องของเรายังมีสมาชิกภายในห้องมากเท่าไรเราก็เป็นคนที่มีความเจ๋งมากเท่านั้น เพราะเราสามารถควบคุมสมาชิกที่เข้ามาพูดคุยภายในห้องสนทนาของเราได้...”

กรณิของ ศิณาวรรณ เล่าว่า “...ชอบใช้เฟิร์ชในการคุยสนทนาได้ตอบกับเพื่อน ๆ ทางอินเทอร์เน็ต เพราะว่ารูปแบบของเฟิร์ชเป็นรูปแบบและมีวิธีการใช้เล่นง่ายกว่ารูปแบบการแชทอย่างอื่นไม่ต้องใส่รหัสอะไรที่ยุ่งยาก แค่พิมพ์ชื่อก็เข้าไปคุยได้เลย มีลูกเล่นให้เลือกใช้ได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนตัวอักษร การใส่สีและที่สำคัญมีห้องสนทนาให้เลือกเข้าไปพูดคุยได้มากมายหลายร้อยห้อง...”

สุจิตรา ก็เช่นกันเล่าว่า “...รูปแบบที่ใช้ในการสนทนาพูดคุยเธอจะใช้รูปแบบเฟิร์ชเพราะว่าน่าสนใจ ในส่วนของโปรแกรมอื่น ๆ เช่น ไอชีกิว ซึ่งเกิดรูปแบบขึ้นมามากมาย ในรูปของคำย่อเป็นภาษาไทยซึ่งยังไม่ค่อยจะเข้าใจ ดังนั้นต้องเข้าไปสนทนาพูดคุยบ่อย ๆ ถึงจะเรียนรู้ไปทีละน้อย...”

พฤติกรรมการสนทนาผ่านโปรแกรมสนทนายอดนิยม ICQ

วัยรุ่นหญิงที่มีความชำนาญ หรือว่ามีประสบการณ์ในการแชทมานาน จะนิยมใช้รูปแบบอื่น ๆ ในการแชทควบคู่ไปกับ ไอชีกิว

ไอชีกิว คือ รูปแบบของโปรแกรมแชทชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นที่นิยมของวัยรุ่นบางคน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “I See You” ไอชีกิวจะใช้ยุ่งยากมากกว่ารูปแบบของเอ็มเอสเอ็น เพราะว่าไอชีกิวจะต้องได้รับสิทธิ์ก่อนถึงจะคุยได้ มีการลงทะเบียนส่งการร้องขอไปยังผู้ใช้งานไอชีกิวก่อนถึงจะมีสิทธิ์ในการเพิ่มชื่อของเราลงไปใน Contact List (หน้าต่างเล็ก ๆ ที่แสดงข้อมูลรายละเอียดของบุคคลที่ลงทะเบียนและได้รับรหัสประจำตัว) และได้รับรหัสประจำตัวซึ่งจะต้องนำรหัสของ

เราไปให้ผู้อื่นก่อนถึงจะสามารถเข้าไปพูดคุยกันได้ ซึ่งใช้ยากกว่ารูปแบบของเอ็มเอสเอ็นแต่ก็ขึ้นอยู่กับความชอบของวัยรุ่นแต่ละคนว่าชอบใช้รูปแบบไหน

วัยรุ่นหญิงที่มีประสบการณ์ในการแชทบางคนก็นิยมใช้รูปแบบของ ไอซีคิว ควบคู่กับรูปแบบของเอ็มเอสเอ็นหรือรูปแบบอื่น ๆ ดังตัวอย่างของ

เกศสุดา เล่าว่า “...รูปแบบที่ใช้ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะใช้รูปแบบเอ็มเอสเอ็น และไอซีคิว หรือบางครั้งก็ใช้ทั้งสองอย่างควบคู่กันไป...”

รจนา ก็เช่นกันเล่าว่า “...รูปแบบที่ใช้จะใช้รูปแบบของโปรแกรมเอ็มเอสเอ็นก่อน แต่พอเราเก่งขึ้นเราก็เปลี่ยนรูปแบบมาใช้ในการโพสต์ลงเว็บไซต์ แต่การใช้งานก็คือใช้แชทเหมือนกัน แต่รูปแบบของเอ็มเอสเอ็นจะใช้ง่ายกว่า...”

วัยรุ่นหญิงกับการเลือกใช้โปรแกรมสนทนา

วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่จะนิยมใช้รูปแบบของเอ็มเอสเอ็นมากกว่ารูปแบบการแชทรูปแบบอื่น โดยวัยรุ่นส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า วิธีการใช้ง่ายเป็นอันดับแรก มีลูกเล่นทางภาษาหรือว่าข้อความ ถ้าพิมพ์กันธรรมดาไม่มีลูกเล่นทำให้ขาดรสชาติในการพิมพ์และการพูดคุย ในการพูดคุยสนทนากับคนอื่น ๆ วัยรุ่นให้เหตุผลว่าจะต้องมีการพัฒนาใส่ลูกเล่นต่าง ๆ ไปด้วยระหว่างคุยกัน ซึ่งจะทำให้กลายเป็นคนที่มีเสน่ห์ดึงดูดให้ใครก็อยากเข้ามาพูดคุยด้วย ในปัจจุบันเอ็มเอสเอ็นเป็นรูปแบบที่ถนัดนิยมในหมู่วัยรุ่นมาก ถ้าวัยรุ่นหญิงคนใดเข้ามาแชทจะต้องรู้จักรูปแบบก่อนที่จะใช้รูปแบบอื่น ๆ ตามมา เพราะวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในการแชทมาก่อน มักจะนำมาเล่าสู่กันฟังถึงการเข้ามาแชทโดยผ่านรูปแบบของเอ็มเอสเอ็นให้เพื่อน ๆ ฟังกันภายในห้องเรียน ทำให้วัยรุ่น ส่วนใหญ่อยากจะทำลองเล่นดูบ้างว่าเป็นอย่างไร

จากตัวอย่างดังกล่าวเห็นได้ว่าวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับรูปแบบของเอ็มเอสเอ็นมากกว่ารูปแบบการแชทแบบอื่น ๆ เพราะสามารถเข้าไปสนทนาได้พร้อมกันทีเดียวหลายคน โดยทุกคนในห้องสนทนาแห่งนั้นจะเห็นชื่อของเราปรากฏอยู่ในรายชื่อผู้ร่วมสนทนาของเขาตลอดเวลา ทำให้สามารถพูดคุยกับคนหลาย ๆ ลักษณะในเวลาเดียวกัน รูปแบบของพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าว เป็นช่องทางการสื่อสารในโลกอินเทอร์เน็ตที่อาจจะเรียกได้ว่าให้คู่สนทนาปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดจนเกือบจะเหมือนการพูดคุยแบบเผชิญหน้า เพียงแต่ไม่ได้สบตาและไม่รู้วาทะเสียงใสแค่ไหนเท่านั้นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้การชวนตัวตนก็เกิดขึ้น และก็มีอีกจำนวนไม่น้อยที่ใช้ภาวะไว้ตัวตนของตัวเองบางคนขณะที่กำลังแชทอยู่เขาอาจจะไม่ใช่ตัวของเขาเองที่เป็นอยู่ในโลกจริง ผู้ใช้จึงไม่ต้องมานั่งกังวลเรื่องรูปร่างหน้าตาตัวเอง ทำให้การสร้างควมคุ้นเคยกับบุคคลอื่น ๆ เป็นไปได้ง่ายขึ้น ด้วยเหตุนี้รูปแบบของการพูดคุยสนทนาผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ขณะที่วัยรุ่น

หลายคนเล่าว่าไม่มีใครรู้หรือทราบดีว่าอาการหมกมุ่นอยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นอย่างไร ถ้าไม่ได้เข้าไปสัมผัสด้วยตัวเอง เพราะถึงจะอธิบายอย่างไร คนที่ไม่มีประสบการณ์ก็ไม้อาจเข้าใจได้ การนั่งอยู่หน้าจอเครื่องคอมพิวเตอร์ได้โต้ตอบบทสนทนากับคนที่รู้ใจมันมีความสุขมากแค่ไหน ซึ่ง อันที่จริงแล้วอินเทอร์เน็ตก็เหมือนโลกจำลองใบใหญ่ที่มีสิ่งต่าง ๆ มากมายอยู่ มีทั้งคนหลากหลายจำพวก มีเว็บไซต์เสมือนชุมชนอยู่บนหมื่นแสน มีข่าวสารมหัศจรรย์ไม่อาจรับได้หมด และในบางแง่มุมเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตก็สามารถเข้ามาหาความรัก ดังนั้นความสัมพันธ์ในโลกอินเทอร์เน็ตจึงเกิดขึ้นได้ง่าย และง่ายกว่าการเข้าไปทักทายใครสักคนในโลกแห่งความเป็นจริง ยิ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังค้นหาความรัก ไม่เว้นแม้กระทั่งภายในสื่ออินเทอร์เน็ต และก็เป็นความจริงเมื่อผสมเข้ากับความเป็นสื่อที่น่าตื่นตาตื่นใจ สื่อที่ไม่ธรรมดาจนเป็นปัจจัยที่สำคัญดึงดูดกลุ่มวัยรุ่นให้ทำความรู้จักกัน วัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในการแชทจะมีความรู้สึกได้ว่ายามที่เขาคิดถึงใครสักคนขึ้นมาเพียงแค่เขาออนไลน์ และเข้าไปพบเจอกันภายในเครือข่าย แม้จะเป็นเพียงแค่ตัวหนังสือ แต่ก็ทำให้วัยรุ่นหลายคนไม่อยากจะลุกหนีไปจากจอคอมพิวเตอร์ วัยรุ่นที่ตกอยู่ในอาการแบบนี้อาจจะเพราะว่าไม่มีความสัมพันธ์ที่แท้จริงในชีวิตจริง มีบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายไปจากสัมพันธ์ภาพในชีวิตจริง เมื่อเขาพบเจอสิ่งที่พยายามตามมานี้ได้ใช้อินเทอร์เน็ต เขาก็ใช้จินตนาการของตัวเองภายในโลกอินเทอร์เน็ต เพื่อค้นพบตัวเองและสิ่งที่ขาดหาย เพราะวัยรุ่นบางคนกล่าวว่าการสื่อสารผ่านการพิมพ์เขาเชื่อว่าการสื่อสารแบบนี้สามารถสื่อถึงใจและความคิดได้ตรงกว่า ถึงแม้ว่าเป็นเพียงความสัมพันธ์กับคนรู้ใจในโลกอินเทอร์เน็ตก็ตาม แต่ในชีวิตจริงมักจะหลงรูปกายมากกว่าการมองกันที่ใจ

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับการเรียนรู้

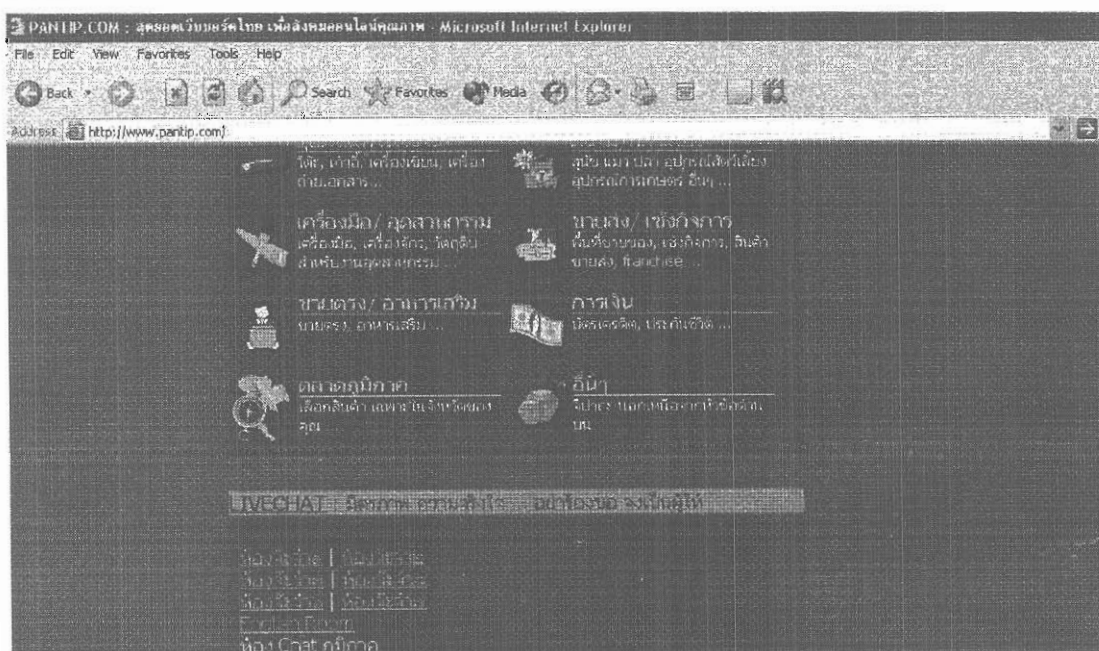
สำหรับการเรียนรู้การใช้รูปแบบของการแสดงออกถึงพฤติกรรมของวัยรุ่นหญิงจะมีส่วนคล้ายกันคือ วัยรุ่นจะมีการสังเกต การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเลียนแบบ วัยรุ่นบางคนอาศัยจากประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ต เช่น การลองผิดลองถูกไปก่อน แต่ส่วนมากวัยรุ่นมักจะได้รับคำแนะนำหรือบอกเล่าจากเพื่อนมากกว่า เพื่อนมักเป็นตัวแทนของการแสดงออกถึงพฤติกรรมของวัยรุ่น เพราะว่าได้อยู่ใกล้ชิดกัน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นในการใช้รูปแบบดังกล่าว ส่วนสื่อต่างๆ วัยรุ่นมักได้รับการเรียนรู้โดยทางอ้อม เช่น สื่อเสนอเนื้อหาสาระเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตหรือโปรแกรมต่าง ๆ ที่กำลังนิยม โดยเฉพาะโทรทัศน์ก็มีส่วนในการเรียนรู้การใช้รูปแบบของการแสดงออกถึงพฤติกรรมของวัยรุ่น เพราะเนื้อหาสาระในการเสนอมักจะกระตุ้นยั่วยุ่วัยรุ่นให้อยากรู้อยากลอง เช่น มีเว็บไซต์ที่น่าดารานักกร้องเข้ามาพูดคุยกับวัยรุ่นได้ภายในเครือข่าย บางรายการ เช่น

รายการเพลง หรือ มิวสิกวิดีโอ และมีการแชทหน้าจอโทรศัพท์ โดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและข้อความปรากฏบนจอโทรศัพท์ให้วัยรุ่นสามารถเข้าไปพูดคุยกับนักร้องหรือพิธีกรรายการได้ หรือบุคคลที่วัยรุ่นสนใจเป็นตัวแทนจึงเป็นแรงจูงใจให้วัยรุ่นได้สังเกตและเลียนแบบตาม ดังนั้นวัยรุ่นหญิงจึงให้ความสนใจที่จะเข้าไปสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกันมากขึ้น

วัยรุ่นหญิงที่ชอบเข้ามาพูดคุยภายในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นเพราะว่าในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังมีบางสิ่งบางอย่างอีกมากมายที่ทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้จากการรู้จักหรือพบปะตัวตนที่แท้จริงของกันและกัน สื่ออินเทอร์เน็ตจึงเป็นเพียงช่องทางนำไปสู่การพบปะกันจริง ๆ ดังนั้นวัยรุ่นที่เข้ามาหาความรักทางอินเทอร์เน็ตจึงจำเป็นต้องนัดเจอกันจริง ๆ ในท้ายที่สุดเพื่อให้ความสัมพันธ์นั้นพัฒนาไปอย่างเต็มที่และเกิดความพึงพอใจสูงสุดแก่ทั้งสองฝ่าย

ตัวอย่างการสนทนาผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

ตัวอย่างหน้าจอในการเข้า chatroom ของ Pantip หน้าจอแรกของการเข้า chatroom ของ Pantip.com ซึ่งจะมีหัวข้อของ LIVECHAT: มิตรภาพ ความจริงใจ... อย่าร้องขอ จงเป็นผู้ให้ จากหน้าจอจะเห็นได้ว่า จะมี Chatroom ได้แก่ห้องจะจำ 1 ห้องจะจำ2 ห้องจะจำ3 ห้องจะจำ5 ห้องจะจำ6 ห้องจะจำ7 English room และมีห้อง Chat ภูมิภาค ซึ่งจะมีอีก 4 ห้อง คือเหนือ กลาง อีสาน ได้ เป็นต้น ดังภาพ 8

ภาพ 8 แสดงตัวอย่างหน้าจอในการเข้า chatroom ของ Pantip

นอกจากนี้ จากการศึกษาถึงพฤติกรรมการสนทนาวัยรุ่นกลุ่ม ดังกล่าวโดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะมีความแตกต่างจากพฤติกรรมของวัยรุ่นหญิง ซึ่งสามารถมองเห็นถึง

รูปลักษณ์ภายนอกที่วัยรุ่นได้แสดงออกมา แต่ในสื่ออินเทอร์เน็ตตัววัยรุ่นหญิงแสดงพฤติกรรมโดยใช้โปรแกรมสนทนาพูดคุยซึ่งไม่เห็นหน้าตา ไม่ได้ยินเสียง และตัวตนที่แท้จริงของกันและกันได้ ดังนั้นวัยรุ่นที่เข้าไปแสดงออกถึงความพฤติกรรมผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จึงมักจะใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของตนเอง เริ่มตั้งแต่การตั้งชื่อที่ใช้เป็นนามแฝง วัยรุ่นที่เข้าไปแสดงตนภายในห้องสนทนาจะต้องใช้ชื่อที่ดูแปลกน่าสนใจ เป็นที่ดึงดูดของเพศตรงข้าม

ตัวอย่างการสร้างความสนใจให้แก่ผู้สนทนา

1. การใช้ชื่อ

พฤติกรรมของวัยรุ่นหญิงในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตัววัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่จะเข้ามาพูดคุยกับเพศตรงข้ามเป็นหลัก เพราะฉะนั้นชื่อมีส่วนสำคัญมากในการแสดงว่าเป็นผู้หญิง ซึ่งวัยรุ่นหญิงบางคนใช้ชื่อดารา นักร้อง หรือบุคคลที่เป็นที่น่าสนใจของสังคม โดยมีการเติมแต่งสัญลักษณ์ สีสัน เพื่อให้ชื่อของตัวเองดูโดดเด่น เป็นที่ชื่นชอบของผู้ที่เข้ามาพบเห็นและอยากจะเข้ามาพูดคุยด้วย ถึงแม้ชื่อบางชื่อจะตรงข้ามกับตัวตนที่แท้จริงของวัยรุ่นก็ตาม ขณะที่วัยรุ่นหญิงบางคนใช้ชื่อที่ดูแปลกแหวกแนวจากชื่ออื่น เช่น

สุจิตรา เล่าว่า “...ใช้ชื่อภายในห้องสนทนาว่า “Grandmother” เพื่อที่จะได้ไม่ซ้ำแบบใคร เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนที่เข้ามาใช้นั้นเป็นใครก็ได้ อาจจะมีบุคลิกภาพที่แตกต่างจากตัวจริงเพียงเล็กน้อยหรือมากก็ตามหรือเลือกที่จะสร้างบุคลิกใหม่ ด้วยการเปลี่ยนประวัติส่วนตัว รูปร่างหน้าตา เพศ ชื่อ ฯลฯ...”

นยุรี เล่าว่า “...หนูจะใช้ชื่อภายในห้องสนทนาว่า “Princess” ซึ่งแปลว่าเจ้าหญิง โดยจะสื่อให้เพศตรงข้ามได้เข้าใจว่า เจ้าหญิงต้องเป็นคนสวย น่ารัก เรียบร้อย บุคลิกดี ซึ่งชื่อที่ใช้แทนสื่อในการแสดงตัวตนของเราที่ใช้ได้ผล เพราะสามารถหาแฟนจากการสนทนาพูดคุยมาแล้ว 5 คน และก็กลับไปทีเดียวกทั้ง 5 คน ส่วน กาญจนา รัชดากร และ นฤมล ทั้ง 3 คน บอกว่า ชอบในภาษาญี่ปุ่น ดาราญี่ปุ่น และแฟชั่นของญี่ปุ่น

ส่วนรัชดากร เล่าว่า “... ใช้ชื่อภายในห้องสนทนาว่า “เคียวโกะ” ซึ่งชื่อนี้เป็นนางแบบวัยรุ่นญี่ปุ่น ที่สวย น่ารัก ขาว หุ่นดี แต่ตัวจริง ตรงข้ามกับชื่อเคียวโกะ ดังนั้นจึงต้องหันมาให้ความสำคัญกับชื่อเป็นอันดับแรกก่อนเพื่อที่จะให้คนที่เข้ามาภายในห้องสนทนาคลิกเข้ามาพูดคุยด้วย

ส่วนนฤมล เล่าว่า “...ใช้ชื่อภายในห้องสนทนาว่า “มิกิ” โดยให้เหตุผลว่าชอบภาษาญี่ปุ่นดูแล้วน่ารักดี ทำให้เมื่อตัวของเธอเวลาใช้ชื่อนี้ดูน่ารักขึ้นตามชื่อไปด้วย และที่สำคัญเธอไม่อยากที่จะให้คนอื่น ๆ รู้ข้อมูลที่แท้จริงของเธอ

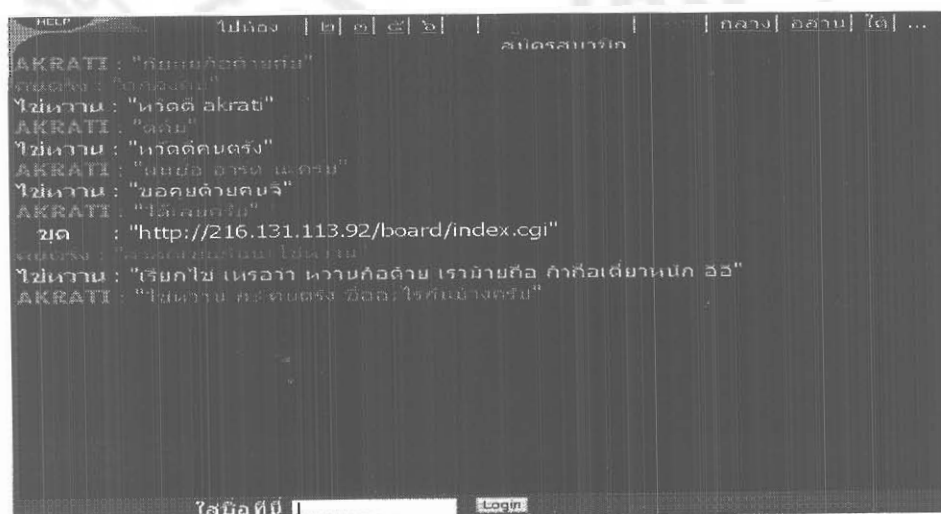
2. การใช้สัญลักษณ์

กาญจนา เล่าว่า “... หนูตั้งชื่อภายในห้องสนทนาว่า “^--^ โคนิจิจะ^--^” (หมายถึง ขึ้นต้นด้วยรูปยิ้มก่อนและกล่าวคำทักทายเป็นภาษาญี่ปุ่น เพราะโคนิจิจะ เป็นคำทักทายของชาวญี่ปุ่น และปิดท้ายด้วยรูปยิ้ม) โดยให้เหตุผลว่าต้องทำให้ชื่อดูแปลก ๆ สะดุดตา จึงเริ่มสัญลักษณ์เข้าไปเพิ่มความน่ารัก โก๊เก้ เป็นที่พบเห็นของคนที่เข้ามาภายในห้องสนทนา ว่าชื่อผู้น่ารักตัวจริงก็ต้องน่ารักเหมือนชื่อ

ตัวอย่างการใช้งานโปรแกรมสนทนา

วิธีการเข้า Chat ในแต่ละห้องนั้น ผู้ที่ต้องการ Chat เริ่มแรกถ้ายังไม่ได้เป็นสมาชิกชาว Chat ต้องเริ่มสมัครสมาชิกก่อน โดยให้ Double Click ที่สมัครสมาชิก จากนั้น กรอกรายละเอียด เพื่อเป็นสมาชิกของห้องนั้น ๆ รวมถึงมีการตั้งชื่อที่ใช้เป็นนามแฝงดังที่กล่าวข้างต้น เพื่อ login เข้าไปแสดงตนในห้องนั้น ๆ ก่อน ตัวอย่างในการตั้งชื่อเพื่อใช้เป็นตัวแทนในการ Chat ได้แก่

JOMZONE	แทนชื่อเล่น ปู
KIDDING	แทนชื่อเล่น อาร์ท
HIFY	แทนชื่อเล่น เอ็กซ์
O_O//N-U-M-A-I//O_O	แทนชื่อเล่น ใหม่
AMI	แทนชื่อเล่น อามี
^^MoMoCluB^^	แทนชื่อเล่น เจน เป็นต้น

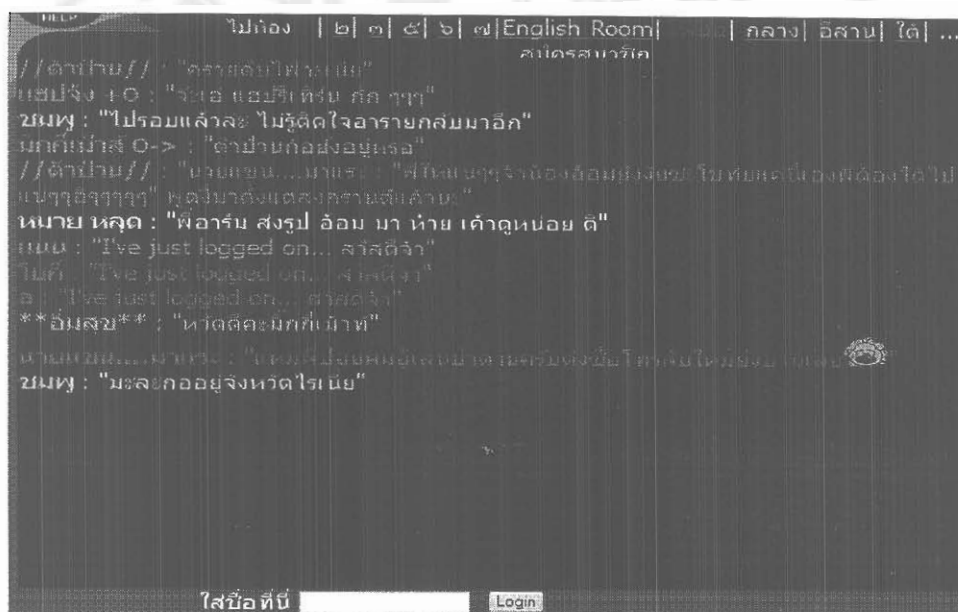
ภาพ 9 แสดงตัวอย่างหน้าจอใน login เรียบร้อยแล้ว

เมื่อ Login เรียบร้อยแล้ว ต้องมีการแนะนำตัวก่อน เพราะเพิ่งเข้ามาพูดคุยในห้อง Chat จากนั้นก็จะเข้าไปพูดคุยกัน

ตัวอย่าง ประโยคแรกในการเข้าไป chat ส่วนใหญ่ จะเป็น

“หวัดดีค่ะ”

“เราชื่อ ขอคุยด้วยคนนะ” เป็นต้น

ภาพ 10 แสดงตัวอย่างหน้าจอในการ Chatroom

สาเหตุของการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการสนทนา

อัญชนา เล่าว่า “...ในชีวิตจริงจะมีนิสัยเป็นคนขี้อาย ไม่ค่อยกล้าพูด พอได้เข้ามาสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้เขากล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด โดยอัญชนาให้เหตุผลว่า “...การสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเราไม่สามารถเห็นหน้ากันและกัน ซึ่งเราจะพูดยังงี้ก็ได้ แต่ถ้าพูดกันตัวต่อตัวแล้วทำให้เรามีความรู้สึกอาย ไม่ค่อยอยากจะพูด...”

ส่วน ยุวดี เล่าว่า “...ที่เข้ามาสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้รู้สึกว่าได้เป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก จะพูดอะไรก็พูดได้และไม่รู้สึกว่าการแสดงออกภายนอกอินเทอร์เน็ตหรือว่าในชีวิตประจำวันนั้น หนูเป็นคนไม่ค่อยกล้าแสดงออก ขี้อายจะเป็นคนที่ไม่ค่อยจะพูดคุยกับใครจะเกร็งเวลาที่ต้องคุยกับคนที่ไม่คุ้นเคย และหนูไม่ค่อยมีเพื่อนมากแต่ถ้าเข้าไปสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะทำให้รู้สึกว่ามีเพื่อนมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่รู้จักหรือไม่เคยเห็นหน้าตากันมาก่อนก็ตามก็ มันทำให้กล้าที่จะพูดคุยมากขึ้น...”

สำหรับ กาญจนา เล่าว่า “...เวลาเข้าไปสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะรู้สึกว่ ชุ่มชื้นตื่นเต้นหัวใจ เพราะในความเป็นจริงจะไม่ค่อยมีใครกล้ำเข้ามาจีบ คือ ตัวจริงจะไม่ค่อยสวย คำก็คำ แถมยังพูดมากอีก ดังนั้นหนูจึงพยายามหาที่สร้างบุคลิกภาพให้ดูดีภายในเมื่อสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแห่งนั้น ซึ่งทำให้มีความสุข เพราะบางทีพูดไปก็จะอึดไป กับหน้าจอคอมพิวเตอร์ หรืออยู่ดี ๆ ก็มีคนเข้ามาจีบ ทำให้รู้สึกแปลกและมีความสุขเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้งทีในชีวิตจริงไม่เคยที่จะทำตัวแบบนี้...” ซึ่งเป็นเพราะว่าการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นส่วนมากเป็นการแสดงพฤติกรรมในส่วนของความคิดเพื่อฝันในโลกส่วนตัวที่เป็นจินตนาการเกินความเป็นจริง และอาจจะลอกเลียนแบบพฤติกรรมของคนที่คุณยกย่องหรือประทับใจมาเป็นพฤติกรรมของตนเองก็เป็นได้

อารมณ์และภาษาในการสื่อสาร

วัยรุ่นหญิงบางคนมักนิยมใช้ประโยคในการโน้มน้าวความสนใจของฝ่ายตรงข้าม โดยการพูดคุยแบบสุภาพอ่อนน้อม เช่น พูดแต่คำหวาน ๆ ซึ่ง ๆ ซึ่งถ้าเป็นวัยรุ่นหญิงมักจะลงท้ายด้วย จ๊ะจ๋า มีกะ มีขา ใช้คำกริยาเป็นหลัก เพื่อให้ตัวเองดูดีที่สุดใน การเรียกร้องความสนใจต่อคู่สนทนา และสามารถปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของตนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะการพูดคุยแบบหวาน ๆ ซึ่ง ๆ หรือพูดสุภาพบางครั้งอาจจะตรงข้ามกับบุคลิกที่แท้จริงของวัยรุ่น เช่น

พริมลดา เล่าว่า “...การพูดคุยกันจะต้องคุยด้วยคำพูดหวาน ๆ พูดมีกะ มีขา มีรัก มีผม ถึงแม้ว่าตัวจริงอาจจะเป็นคนไม่ค่อยสุภาพ แต่ถ้าสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต้องมีอารมณ์ดี คุยเพราะ ๆ ไว้ก่อน ซึ่งถ้าเขาสนใจเรา เขาอาจจะได้ตอบหรือพิมพ์ข้อความแบบหวาน ๆ กลับมาหาเรา ซึ่งขอให้ฝ่ายตรงกันข้ามเขาตอบกลับมาหาตัวเราเองก็พอใจแล้ว”

รัชดากร ก็เช่นกันเล่าว่า “...การพูดคุยส่วนมากจะคุยกันในเชิงจีบกันมากกว่ามีการใช้คำพูดเพราะ ๆ ใช้คำสุภาพอ่อนหวานมากที่สุด เพื่อให้คู่สนทนาใจอ่อนกับประโยคที่เราพิมพ์ออกมา เช่น ที่รักจ๋า คิดถึงเธอที่สุดในโลก เราต้องการคุยกับเธอคนเดียว เป็นต้น ส่วนมากการพูดคุยจะใช้ประโยคในการโน้มน้าวความสนใจของฝ่ายตรงข้าม...”

ตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ในการใช้สื่อความหมาย

จากการศึกษาพบว่า วิธีการของกลุ่มวัยรุ่นที่เข้ามาแชทภายในห้องสนทนาอินเทอร์เน็ต จะมีวิธีการสื่อสารกันด้วยตัวอักษรเป็นหลัก ถึงแม้จะใช้เพียงแต่ตัวอักษร แต่วัยรุ่นใน

อินเทอร์เน็ตต่างก็สามารถระบุความรู้สึกนึกคิดลงไปในตัวอักษรที่พิมพ์ เช่น การสื่อสารถึงกันและกันจะใช้ตัวอักษรเป็นหลักในการสื่อสารในโลกอินเทอร์เน็ต เช่น

การใช้วงเล็บ (...) แล้วใส่เนื้อหาเพิ่มเติมเข้าไปข้างในเพื่อเติมเนื้อหาเหล่านั้นให้ครบถ้วน และอธิบายเบื้องหลังหรือที่มาของเนื้อหานั้นๆ

การใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์ หรือเครื่องหมายตกใจ (!) เพื่อเน้นย้ำความหนักแน่นและบอกให้รู้ว่กำลังตื่นเต้นหรือแปลกใจกับเรื่องที่คุย

การลงท้ายคำพูดด้วยศัลปะอักษรแอสกี นับได้ว่าเป็นอีกลักษณะหนึ่งของการสื่อสารทางอารมณ์ ตัวอย่างเช่น

:-) เพื่อจะบอกว่ากำลังพูดไปยิ้มไป อย่างอารมณ์ดี

:P เพื่อบอกพูดไปพร้อมๆ กันแล้วลั่นล้อเล่น กรุณาอย่าคิดมาก

:O เพื่อบอกว่าสงสัยหรือตกตะลึงอ้าปากค้าง กับคำพูดที่อีกฝ่ายส่งมาหา

:-X เพื่อบอกว่า “ไม่อ่าว ไม่พูด”

;-D เพื่อบอกว่าเรากำลังยิ้มแฉ่งอยู่

นอกจากนี้ยังมี ^^ และ @^^@ แทนการยิ้มจนแก้มปริ ส่วนมากวัยรุ่นหญิงจะนิยม

ใช้กัน

การใช้สัญลักษณ์ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่กลุ่มวัยรุ่นหญิงนิยมนำมาใช้แสดงตัวตนของตนเอง เพื่อให้คู่สนทนารู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไร มีบุคลิกลักษณะแบบไหน เช่น

“>:-<”	หมายถึง	“ผู้หญิง”
“:-,O->”	หมายถึง	“ผู้ชาย”
“O;-)”	หมายถึง	“คนสวย”
“8-) 8)”	หมายถึง	“ใส่แว่น”
“B-) B)”	หมายถึง	“ใจดี” เป็นต้น

วัยรุ่นบางคนนิยมใช้สัญลักษณ์ในการเรียกร้องความสนใจ เช่น

♥ การทำรูปหัวใจสีแดงดวงโตๆ

@>-- การส่งดอกกุหลาบ หรือส่งคำกลอนที่มีความหมายลึกซึ้งให้กับคู่สนทนาที่เป็นฝ่ายตรงข้ามได้รับทราบ เพื่อเรียกร้องความสนใจจากฝ่ายหญิงหรือเพศตรงข้าม

ภาษาที่ใช้ในการแชทจะมีการนำมาดัดแปลงให้ภาษาสั้นลงเพื่อง่ายต่อการพิมพ์ เช่น

สวัสดีค่ะ	เปลี่ยนเป็น	หวัดดีค่ะ
ชื่ออะไร	เปลี่ยนเป็น	ชื่อรีย
เป็นยังไง	เปลี่ยนเป็น	เปงงัย

อายุเท่าไร เปลี่ยนเป็น ยูเท่าไร
ไปรษณีย์ เปลี่ยนเป็น ไป สะ นี เป็นต้น

ส่วนภาษาสัญลักษณ์ก็เป็นที่นิยมใช้กันมากและเป็นภาษาที่แสดงออกถึงอารมณ์ของเราได้ในขณะทำการแชทเป็นภาษาที่แปลกใหม่น่าสนใจ ซึ่งมีส่วนในการแสดงออกว่าเรากำลังมีอารมณ์อย่างไรในตอนนี้ อย่าง โกรธ น้อยใจ หัวเราะ เช่น

หัวเราะอยู่	ก็จะพิมพ์เป็น	555 ฮิฮิฮิ ฮุฮุ hahaha ก๊ากก๊าก
ยิ้ม	สัญลักษณ์เป็น	☺
กำลังนอน	สัญลักษณ์เป็น	☹
แสดงอารมณ์ขบขัน	สัญลักษณ์เป็น	:>
บอกให้รู้ว่าไม่ชอบ	สัญลักษณ์เป็น	>:-> เป็นต้น

รัชดากร เล่าว่า “...ภาษาในอินเทอร์เน็ตเป็นภาษาที่น่าสนใจเป็นภาษาที่แปลกใหม่ ไม่มีกฎตายตัว จะพิมพ์ยังไงก็ได้ ตามความรู้สึกนึกคิดของเรา เข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา พิมพ์ให้แค่อ่านออกและเข้าใจกันภายในกลุ่มสนทนาแค่นั้นก็พอ ถึงแม้ภาษาที่ใช้พิมพ์จะไม่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย แต่เราก็นำมาใช้แค่การพูดคุยกันในห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ตไม่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน...”

พริมลดา เล่าว่า “...สัญลักษณ์ที่ชอบใช้มาก เช่น การส่งรูปหัวใจ รูปขอหอมแก้ม รูปคนยิ้ม รูปคนนอนหลับฝันดี เป็นต้น ภาพที่ชอบใช้แสดงออกมาก็สามารถเรียกเรื่องความสนใจภายในตัวเขาได้อย่างหนึ่ง บางครั้งถ้าส่งรูปหัวใจให้เพื่อนคนหนึ่งจะส่งดวงน้อยไปดวงเดียว ซึ่งต้องส่งไปให้เต็มหน้าจอคอมพิวเตอร์ ถึงจะทำให้คู่สนทนาเห็นว่าเราจริงใจ และจะทำให้คู่สนทนาเรารู้ว่าเราเองก็แน่เหมือนกันนะ สามารถทำรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ ทำให้เราดูเก่งขึ้นเพราะว่าคนส่วนน้อยที่จะทำรูปสัญลักษณ์ได้เองจนชำนาญก่อนและต้องใช้บ่อยๆ ถึงจะทำได้และจะต้องเรียนรู้กันภายในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยกัน...”

ส่วน นิชกุลธร ก็เล่าว่า “...สัญลักษณ์ที่ชอบใช้ คือ รูปผู้หญิงที่ตัวโตจะแสดงถึงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกว่าเป็นผู้หญิงที่ตัวโต คือ >:-< เป็นคนอารมณ์ดีที่ใช้สัญลักษณ์ คือ :-> ...”

สำหรับ นฤมล เล่าว่า “...จะเติมแต่งสัญลักษณ์ให้กับชื่อว่า ^^Nong Opu^^ (น้องโอปอ) เพราะชื่อนี้ทำให้คนอื่นคลิกเข้ามาคุยกับหนูมาก ทำให้คิดว่าการใช้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกว่าเราเป็นคนอารมณ์ดี ใส่น่ารัก ทำให้เราดูดีในขณะนั้น ส่วนมากคู่สนทนาจะบอกว่าชื่อน่ารักดี ตัวจริงก็ต้องน่ารักแน่ ๆ อะไรทำนองนั้น หนูจะชอบคุยกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงเพราะดูตื่นเต้น และบางทีก็จะมีคนเข้ามาจีบเรามาพูดคำหวาน ๆ ให้ เช่น คิดถึงนะ รักเธอจังเลย บางทีก็จะส่งกลอนให้กัน ทำให้มีความสุขได้อีกรูปแบบหนึ่ง...”

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของวัยรุ่นหญิงในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีลักษณะไม่ต่างกันมากนัก แต่การแสดงพฤติกรรมวัยรุ่นที่จะทำให้คนอื่นสนใจก็ขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละคนในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต วัยรุ่นที่มีประสบการณ์และความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ต ย่อมได้เปรียบในการแสดงตัวตนของตนเองได้หลายรูปแบบ

สำหรับพฤติกรรมของวัยรุ่นหญิงจะมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันคือ เพื่อให้เพศตรงข้ามสนใจและจะทำอย่างไรให้เป็นที่ยิ่งใหญ่ของเพศตรงข้าม เพราะฉะนั้นวัยรุ่นหญิงจึงต้องสรรหาสารพัดวิธีในการแสดงพฤติกรรมของตนเองให้ดูโดดเด่นที่สุดในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ๆ

พฤติกรรมของวัยรุ่นหญิงในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือวัยรุ่นหญิงจะได้รับการยอมรับ ได้รับการเอาอกเอาใจเป็นพิเศษ ได้รับคำยินยอม มีอิสระในความคิด เพราะวัยรุ่นกล้าพูดกล้าแสดงออกมากกว่าความเป็นจริง โดยที่คนอื่นไม่รู้ว่าเป็นใคร ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของวัยรุ่นที่เข้ามาแสดงพฤติกรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแห่งนี้ เพราะว่าวัยรุ่นหญิงเป็นวัยที่มีความต้องการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม วัยรุ่นหญิงจึงพยายามจะสร้างบุคลิกภาพ หรือความเป็นตัวตนของตนเองมากขึ้นมา และพยายามปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคมในหมู่วัยรุ่น ซึ่งรวมถึงความสามารถ ลักษณะนิสัย ความสนใจ ค่านิยม ตลอดจนความรู้สึกความเข้าใจที่อยู่ในวัยรุ่นด้วยกันเอง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความไว้วางใจต่อผู้สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบ

ขั้นตอนการพัฒนาความไว้วางใจต่อผู้สนทนา

จากการศึกษาพัฒนาการของความไว้วางใจในระหว่างผู้สนทนาของวัยรุ่นหญิงจากกรณีศึกษาพบว่าวัยรุ่นหญิงมีพฤติกรรมในการสนทนาพอสรุปได้ดังนี้

1. การเลือกคู่

ขั้นตอนแรกสุดในกระบวนการสนทนานั้น เริ่มจากการที่ผู้สนทนาเลือกที่จะคุยกับใคร ในการศึกษาพบว่าการเลือกคู่สนทนาของวัยรุ่นหญิงนั้น มีจาก 3 สาเหตุได้แก่

1). จากการหาในอินเทอร์เน็ต กล่าวคือวัยรุ่นหญิงจะเข้าไปตามเวปบอร์ดที่เปิดให้บริการห้องสนทนา หรือใช้โปรแกรมสนทนา โดยเลือกโดยการสุ่มหรือหาจากวิธีการใดๆ อาทิ เช่น การหาจากรายชื่อ , จังหวัด , การศึกษา , เพศ , อายุ ฯลฯ

2). จากเพื่อนแนะนำ การสร้างเครือข่ายในวงสนทนาโดยกลุ่มวัยรุ่นสร้างขึ้นมาเพื่อการรวมตัวเป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

3). เป็นฝ่ายถูกหาจากคู่สนทนา เมื่อตนเข้าสู่โลกของการสนทนาในอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่วนใหญ่ฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายถูกหักทาก่อน การสนทนาจึงเกิดขึ้น

จากทั้ง 3 สาเหตุในการได้มาซึ่งคู่สนทนา ล้วนแล้วแต่เป็นการเริ่มต้นของกระบวนการสนทนา และเป็นขั้นตอนแรกสุดของการพัฒนาการของความไว้วางใจ ซึ่งโดยส่วนมาก ทั้ง 2 ฝ่ายมักจะไม่ได้เกิดความไว้วางใจเลยในขั้นตอนนี้ ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ในการสนทนา และเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และการสนทนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะก่อให้เกิดความไว้วางใจในตัวคู่สนทนาในลำดับต่อไป

2. การเริ่มต้นสนทนา

หลังจากการเลือกคู่ที่ตนคิดว่าจะสนทนาแล้ว วัยรุ่นหญิงจะเริ่มต้นการสนทนา ทั้งนี้จะอาศัยการพูดคุย ได้ตอบ แลกเปลี่ยนทัศนคติ ข้อมูล เรียนรู้นิสัยใจคอ ในขั้นตอนนี้จะมีการประเมินคู่สนทนา โดยดูความจริงใจในการตอบคำถาม และสังเกตพฤติกรรมและนิสัยใจคอกู่สนทนาจากการสนทนา ถาม-ตอบ ในคำถามต่าง ๆ ซึ่งจะวัดได้ว่าคู่สนทนามีความจริงใจมากน้อยแค่ไหน หรือโกหก หลอกลวงอย่างไร จุดนี้คู่สนทนาจะประเมินและตัดสินใจว่าจะพัฒนาความสัมพันธ์ในการสนทนาหรือไม่ เช่น ถ้าพูดคุยกันแล้วไม่ถูกคอ การได้ตอบคำถามไม่ราบรื่น ขั้นตอนการสนทนาอาจยุติในขั้นตอนนี้

3. การสร้างความสัมพันธ์

เมื่อการเริ่มต้นสนทนาเป็นไปตามที่ตนคาดหวังหรือพึงพอใจในระดับหนึ่งคือพิสูจน์ถึงความจริงใจ ไม่โกหกหลอกลวง ความไว้วางใจจะถูกพัฒนาขึ้นและยอมรับความสัมพันธ์นั้น ถึงขณะนี้คู่สนทนาจะมีการพบปะและพูดคุยกันสักระยะมากขึ้นอยู่กับการเปิดเผยตนเอง และตรงจากนี้ความไว้วางใจจะเกิดขึ้นต่อเนื่อง ลักษณะความรู้สึกละอายระหว่างตนกับคู่สนทนาได้รับความร่วมมือสูง จะพัฒนาไปจนสามารถพูดคุยปัญหาส่วนตัว หรือคำปรึกษาต่างๆ ที่ตนกล้าพอที่จะขอคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนทางออกในการตอบปัญหานั้นได้ วัยรุ่นหญิงจะเกิดความรู้สึกว่าคู่สนทนาของตนสามารถพึ่งพาได้ น่าเชื่อถือ และรู้สึกว่าคุณๆ นั้นห่วงใยตน ก็จะเกิดการยอมรับในคู่สนทนา ในทำนองเดียวกันถ้าคู่สนทนาไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ก็อาจยุติความสัมพันธ์นั้นได้เช่นกัน

4. การไว้วางใจคู่สนทนา

จากการศึกษาพบว่าวัยรุ่นหญิงจะเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับคู่สนทนาไประยะหนึ่ง ซึ่งนานพอที่ตนจะเกิดความไว้วางใจ กล่าวคือเมื่อพัฒนาการของความไว้วางใจพัฒนามาเป็นลำดับ

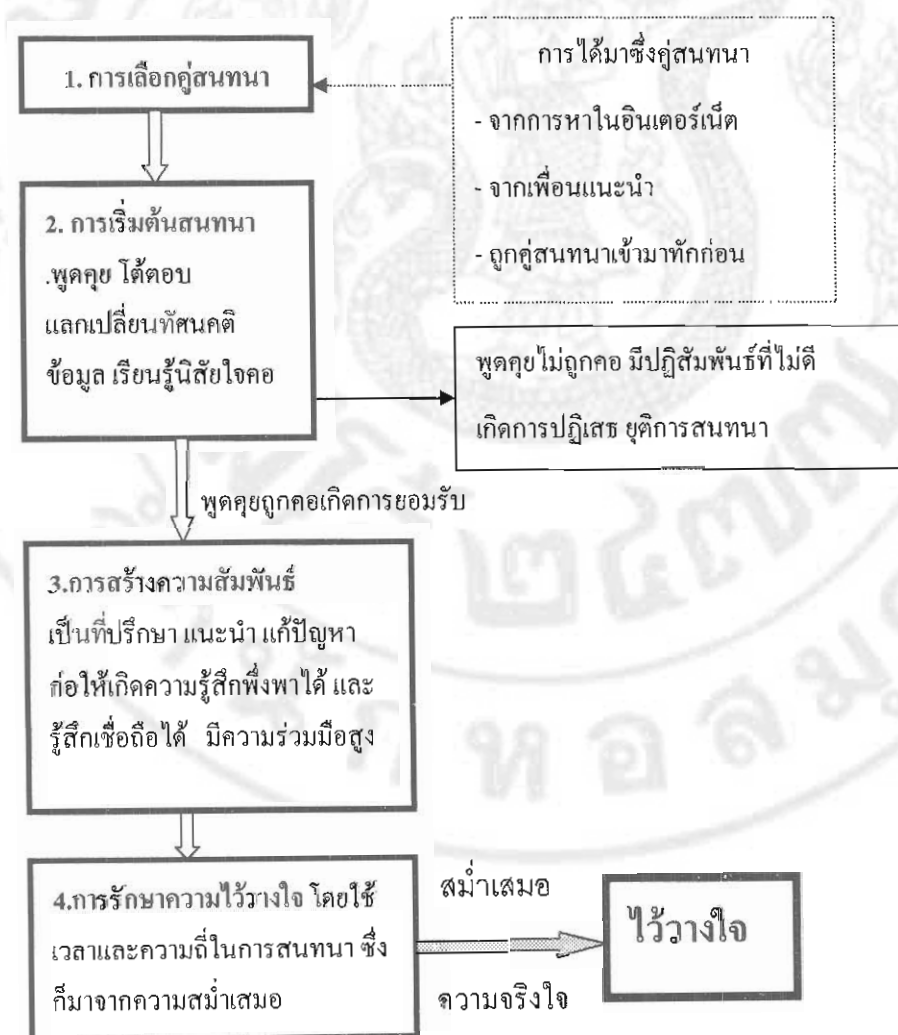
ขั้น ความจริงใจในการสนทนาจะตกย้ำให้วัยรุ่นหญิงรู้สึกไว้วางใจและเชื่อ ซึ่งในการสนทนานั้นจะต้องมีความสม่ำเสมอ การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง เป็นการรักษาความไว้วางใจจนกระทั่งเสริมสร้างและพัฒนาความไว้วางใจในกลุ่มสนทนานั้นๆ เกิดการนัดพบในที่สุด

จากการศึกษาพออธิบายได้ว่า วัยรุ่นหญิงสร้างความสัมพันธ์กับคู่สนทนาของตนโดยการเปิดเผยตนเอง เริ่มจากการสร้างให้ตนเองน่าสนใจ พูดคุยกันในด้านดี ๆ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกในด้านบวก แม้ในความเป็นจริงจะไม่ตรงกับตนเองก็ตาม เช่น ชื่อเล่น การเปิดเผยชื่อเล่นซึ่งมักจะเป็นชื่อปลอมเป็นชื่อที่ตนคิดขึ้นมาเพื่อให้แทนตนและใช้เพียงเพื่อพูดคุยในโลกอินเทอร์เน็ตเท่านั้น แต่ถือเป็นชื่อแทนตน ในความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนานั้น หลังจากมีความสัมพันธ์ที่สร้างความคุ้นเคยกันทวีขึ้น มีการพูดคุย มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น เริ่มมีการให้เบอร์โทรให้ที่อยู่ บอกข้อมูลส่วนตัวมากขึ้น หรือส่งภาพถ่ายให้กันและกัน ระยะนี้ถือเป็นจุดหนึ่งที่มีการตัดสินใจหรือการประเมินคู่สนทนาของตน กล่าวคือถ้าตนได้รับเบอร์โทรจากคู่สนทนา แล้วเมื่อกดโทรไปหาเบอร์นั้นคู่สนทนารับสายในทันที ก็พิสูจน์ในระดับแรกได้ว่าบุคคลนั้นไม่ได้โกหก ในช่วงระยะเวลาแห่งความสัมพันธ์นี้จะเกิดความเชื่อมั่นเชื่อใจจากความซื่อสัตย์ของคู่สนทนาของตน จนนำไปสู่การยอมรับ หรือรูปถ่ายที่ส่งมานั้นถึงแม้จะเป็นรูปจริงหรือไม่ แต่ในระยะนี้ถือว่ารูปหรือภาพนั้นเป็นสิ่งแทนตนเช่นกัน คู่สนทนาแต่ละฝ่ายจะประเมินจากความรู้สึก หรือเจตคติส่วนบุคคล ตัดสินว่าพึงพอใจที่จะคบหาและยอมรับความสัมพันธ์นั้นต่อไปหรือไม่ โดยมากคู่สนทนามักจะนำภาพที่จะทำให้อีกฝ่ายประทับใจมาแลกเปลี่ยนกันในระยะนี้ โดยเพียงแต่ต้องการให้อีกฝ่ายเกิดความพึงพอใจ เมื่อทั้งสองฝ่ายเกิดการยอมรับก็จะนำไปสู่การก่อให้เกิดความไว้วางใจคู่สนทนาของตนเพิ่มมากขึ้นในทำนองเดียวกัน

เมื่อความสัมพันธ์ของคู่สนทนาพัฒนาเป็นลำดับขั้นในระดับหนึ่ง ระยะเวลา และความถี่ในการได้พูดคุยหรือสนทนากันมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี เวลาคู่สนทนาเข้ามาสนทนากัน มีการทักทาย ได้ตอบ เมื่อมีปฏิกิริยาตอบสนองในทันที เช่น ถามนับตอบนับก็จะสร้างความพอใจให้อีกฝ่าย ทำให้เกิดการยอมรับและพัฒนาความไว้วางใจเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันถ้าปฏิบัติตรงกันข้าม กล่าวคือ ถามไปแล้ว ตอบช้า หรือตอบบ้างไม่ตอบบ้าง ก็อาจจะทำให้ตนเองรู้สึกไม่ดีหรืออาจถึงขั้นไม่ยอมรับ หรือหยุดความสัมพันธ์นั้นไปก็เป็นได้ ความเชื่อมั่นเชื่อใจจึงมีบทบาทในการพัฒนาความไว้วางใจในขั้นตอนที่ต้องการสร้างความคุ้นเคยระหว่างคู่สนทนา การพูดคุยที่ถูกกลอสสามารถปรึกษา แก้ปัญหา ช่วยเหลือ หรือตัดสินใจในสิ่งใดๆ ที่คู่สนทนาต้องการคำตอบหรือความช่วยเหลือได้ ก็จะพัฒนาความไว้วางใจไปอีกขั้นหนึ่ง เพราะถ้าคู่สนทนาให้คำแนะนำหรือให้คำตอบที่ตนต้องการก็จะเสริมสร้างความสัมพันธ์ ทำให้รู้สึกพึงพาได้ ทั้งนี้ความสม่ำเสมอเป็นเงื่อนไขด้านเวลาที่ทำให้ความสัมพันธ์ของคู่สนทนาสร้างความไว้วางใจยิ่งขึ้น ความจริงใจเป็น

องค์ประกอบอีกประการเมื่อนำมารวมกับความสม่ำเสมอจะเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่การยอมรับ และไว้วางใจคู่สนทนา จนกระทั่งถึงการตัดสินใจนัดพบกัน

ดังนั้นพัฒนาการของความไว้วางใจคู่สนทนาของวัยรุ่นหญิงเกิดมาจากลักษณะหรือพฤติกรรมกรรมการสนทนา การเปิดเผยตัวเอง โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญในการก่อให้เกิดความไว้วางใจคู่สนทนาคือความสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการสนทนาและความถี่ในการพูดคุยเพราะสร้างความต่อเนื่องและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี อันเป็นผลที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวคู่สนทนามากน้อยต่างกัน ดังนั้นคู่สนทนาที่พูดคุยกันในโลกของอินเทอร์เน็ตมักจะมีแบบแผนหรือโครงสร้างทางการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการไว้วางใจต่อกันและกัน แตกต่างกันในแต่ละกรณี ซึ่งเกี่ยวข้องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล และวุฒิภาวะทางจิตของแต่ละคน แต่จากการศึกษา และผลที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้ อาจจะพอสรุปพัฒนาการในการก่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างบุคคลในการสนทนาได้ดังแบบจำลองด้านล่างนี้

ภาพ 11 แสดงแบบจำลองพัฒนาการของความไว้วางใจคู่สนทนา

สรุปได้ว่า พัฒนาการของความไว้วางใจ เกิดขึ้นจากความสม่ำเสมอในการพูดคุย หรือการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคู่สนทนา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจริงใจในการพูดคุย และความสม่ำเสมอ ตลอดจนความเชื่อมั่นในตัวคู่สนทนา ความคาดหวังส่วนใหญ่จากการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือ ได้เพื่อนใหม่ อาจเป็นเพราะเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างค่านิยม ลักษณะนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เพราะเหตุว่าธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความผูกพันและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ การเลือกคบเพื่อนมีอิทธิพลต่อการครองตนของวัยรุ่น หากคบเพื่อนที่ดี ก็จะชักนำให้มีประสบการณ์ในทางที่สร้างสรรค์และพัฒนา ในทางตรงข้าม หากวัยรุ่นคนใดเลือกคบเพื่อนไม่ดี และไม่พร้อมเป็นตัวของตัวเอง ย่อมมีแนวโน้มสูงที่จะพบกับความล้มเหลวในการครองตนในสังคม พร้อมกับนั้นอาจถูกชักจูงให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพได้ จึงเลือกเข้ามาใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับการศึกษา ของ สุวรรณ มาศเมฆ อังโน ชรีย์พร ภูมา (2543: 10) ไว้ว่า การใช้สื่อนี้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย ด้วยเหตุผลตามหลักการที่ว่า พฤติกรรมมนุษย์ล้วนแล้วแต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างตั้งใจ เพราะก่อนที่มนุษย์จะลงมือทำสิ่งใด จะต้องมีการวาดภาพไว้ในใจก่อนแล้วว่านี้คือสิ่งที่ตนจะต้องการทำ โดยเฉพาะสถานการณ์ของการใช้สื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมายและผู้รับสารสามารถอธิบายทางเลือกของเขาได้

โดยสาเหตุที่คาดหวังส่วนใหญ่จากการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือ เห็นคนอื่นทำแล้วได้เพื่อน อาจเป็นเพราะความสนใจเรื่อง สมบัติส่วนตัวที่จะนำตนไปสู่ความสำเร็จด้านการงาน ซึ่งวัยรุ่นจะต่างไปจากวัยเด็ก เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและบทบาททางสังคม ความสนใจจะเปลี่ยนไปตามเพศ สติปัญญา สภาพแวดล้อม โอกาสในการเรียนรู้ ความสนใจของกลุ่มเพื่อน ซึ่งธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีลักษณะที่ต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนรุ่นเดียวกันมากกว่าบุคคลในวัยอื่น กลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทช่วยให้วัยรุ่นมีมโนภาพเกี่ยวกับตน (self-concept) ได้ดีขึ้น การรวมกลุ่มในวัยรุ่นมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่มที่ดีจะช่วยให้มีโอกาสได้พัฒนาทักษะทางสังคม ในทางตรงข้ามเมื่อวัยรุ่นอยู่ในกลุ่มที่ไม่ดีจะส่งผลให้วัยรุ่นมีปัญหาในการปรับตัว เป็นที่ยอมรับว่า อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนหรือคู่รักเป็นปัจจัยทางด้านสังคมที่นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาของวัยรุ่น และอิทธิพลนี้จะมีผลไม่เฉพาะต่อค่านิยมของวัยรุ่นเท่านั้น หากแต่ยังมีผลต่อการโน้มน้าว ชักจูงใจเกิดพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การสูบบุหรี่ การมีเพศสัมพันธ์รวมทั้งการตั้งครร์ ดังนั้นจึงทำให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้ ถ้าได้รับการชักจูงหรือชักนำจากกลุ่มเพื่อนหรือคู่รัก โดยทั่วไปชายหญิงจะเริ่มคบกันตั้งแต่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรง

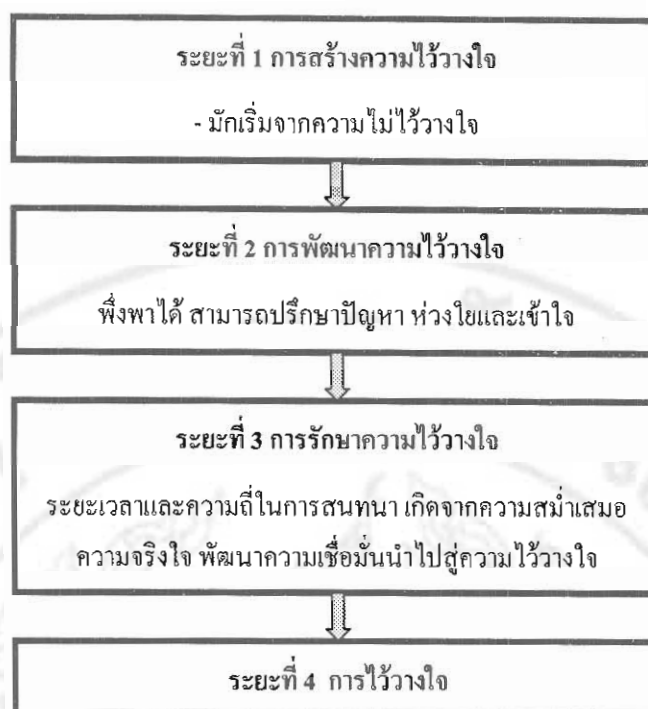
ข้ามและต้องการมิตรภาพ ความรัก และความเป็นอิสระจากบิดามารดา ทำให้วัยรุ่นเริ่มมองหาเพศตรงข้ามที่ถูกต้องเพื่อสนองความสนใจอันจะนำไปสู่ความรักเพศตรงข้ามและการแต่งงานในอนาคต จึงเลือกเข้ามาใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2541: 314-315) ที่ได้พัฒนามาจากแนวทาง use & gratifications อย่างลุ่มลึกมากขึ้น โดยอาศัยแนวคิดที่ว่าบรรดาวิธีการวิจัยที่สังกัดแนวทาง use & gratifications นั้น ได้มุ่งความสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจ (motivation) ของบุคคลในการใช้สื่อ แรงจูงใจในการเลือกใช้สื่อ นั้นเกิดมาจากการคาดการณ์เอาไว้ล่วงหน้าก่อนแล้วว่า สื่อแต่ละประเภทจะให้รางวัลหรือผลทางบวกแก่ตนในลักษณะใดบ้าง และผลที่เกิดตามมาจากการใช้หรือเปิดรับสื่อ นั้นจะมีลักษณะเป็นผลทางจิตใจที่ทำให้กำหนดคุณค่า หรือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อ (media gratifications) และสอดคล้องกับผลการศึกษการรับรู้ความชอบระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามแนวไฟโร (FIRO) ของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยงานต่าง ๆ ในโรงพยาบาลวชิรพยาบาล ว่าการได้รับความพอใจจากการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เขาสามารถพูดคุยเกี่ยวกับความรู้สึก ความลับ และความคิดภายในตัวเขา และชอบที่จะมีคนที่เขาสามารถไว้วางใจได้หนึ่งหรือสองคนหรือมากกว่านั้น

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ

ขั้นตอนพัฒนาการของความไว้วางใจคู่สนทนา

จากผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาความไว้วางใจคู่สนทนาในระยะแรกเริ่มจากการไม่ไว้วางใจ ซึ่งต้องอาศัยการสนทนาหรือพูดคุยกัน ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์ มีการสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการโต้ตอบก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระหว่างคู่สนทนาซึ่งคู่สนทนาจะเกิดความรู้สึกมีความมั่นใจว่าไม่ถูกลวงหลอกขึ้นอยู่กับการพูดคุยของคู่สนทนาซึ่งนำไปสู่การยอมรับ หรือปฏิเสธ โดยยึดถือความซื่อตรงในการโต้ตอบระหว่างกันเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ไปอีกขั้นคือการพึงพาได้ เมื่อต้องการข้อเสนอแนะ ตลอดจนความช่วยเหลือ หรือการตัดสินใจใดๆ และจะทำให้เชื่อว่าคู่สนทนาของตนมีความห่วงใยและเข้าใจตน เมื่อผลได้เป็นไปตรงกับความรู้สึกหรือเป็นที่พอใจก็จะเกิดความรู้สึกดี ยอมรับเป็นไปตามที่ตนคาดหวัง ก็จะพัฒนาความไว้วางใจขึ้นไปอีก ก็จะประเมินว่าคนๆ นั้นน่าไว้วางใจ ทั้งนี้ขึ้นกับปัจจัยด้านเวลาและความถี่ในการมีปฏิสัมพันธ์ คือ ความสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญ และใช้ความจริงใจเป็นสิ่งที่ย้ำถึงความเชื่อมั่นและเชื่อใจในคู่สนทนาที่จะนำมาสู่การไว้วางใจในนัดพบต่อไป

ภาพ 12 ระยะของการพัฒนาความไว้วางใจคู่สนทนา

จากผลการวิจัยในตาราง 13 พบว่า หลักการประเมินความไว้วางใจต่อคู่สนทนาของผู้ให้ข้อมูลจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือ ให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือสูง คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือ รู้สึกมีความมั่นใจว่าไม่ถูกหลอกลวง คิดเป็นร้อยละ 20.0 และผลจากความคาดหวังทำให้เกิดความพึงพอใจและได้ฟังพา คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

อาจสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ยึดหลักการประเมินความไว้วางใจต่อคู่สนทนาจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือ คู่สนทนาให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือสูง อาจเป็นเพราะอยู่ในวัยเดียวกัน สามารถส่งเสริมบทบาทที่ช่วยให้มีมโนภาพเกี่ยวกับตน (self-concept) ได้ดีขึ้น ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในคู่สนทนาโดยไม่มีข้อสงสัย ซึ่งไม่ขึ้นกับพฤติกรรมในอดีตของบุคคลนั้นจึงเลือกเข้ามาใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับความไว้วางใจ หรือความไว้วางใจ (trust) ในการสื่อสารทุกสถานการณ์ trust คือ การที่บุคคลหนึ่งคาดหวัง (expects) หรือทำนาย (predicts) ว่า อีกบุคคลหนึ่งจะทำ (act) สิ่งใดในเชิงบวก (positive way) ถ้าบุคคลดังกล่าวกระทำดังคาด การไว้วางใจก็เกิดขึ้น ความคล้ายคลึงของประเด็นที่เปิดเผยระหว่าง

คู่สนทนาและความคล้ายคลึงของระดับการเปิดเผยตนเองของคู่สนทนามีผลกระทบในทางบวกต่อความดึงดูดระหว่างบุคคล นั่นคือ หากคู่สนทนาเปิดเผยตนเองซึ่งกันและกันในเรื่องคล้ายกันหรือมีความลึกซึ้งของเรื่องที่เปิดเผยอยู่ในระดับเดียวกันจะทำให้คู่สนทนามีความรู้สึกชอบพอกันมากกว่าคู่สนทนาที่ไม่ได้เปิดเผยในเรื่องที่คล้ายคลึงกันหรือมีระดับการเปิดเผยตนเองต่างกัน

ส่วน Wood อ้างในวิริญญา ชาญวิชัย (2543: 9) ได้ศึกษาหลักการประเมินความไว้วางใจ ว่าเริ่มจากการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นส่วนตัวแต่ไม่ลึกซึ้งจนเกินไป และก่อนที่จะเปิดเผยไปมากกว่านั้นก็ให้สังเกตการตอบสนองของฝ่ายตรงข้ามว่าเขาตอบสนองต่อการเปิดเผยของเราอย่างไร และอาจจะต้องดูด้วยว่าข้อมูลส่วนตัวของเขาที่เขาเปิดเผยตอบกลับมานั้นเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยตนเองกับการเปิดเผยกลับ (reciprocity) ของคู่สนทนาโดยใช้การเขียนข้อความที่แสดงการเปิดเผยตนเองได้ตอบกัน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบของการเปิดเผยตนเองในการทดลองนั้นมีความแตกต่างกันระหว่างเพื่อนกับคนแปลกหน้า คือ คู่คนแปลกหน้าใช้ข้อความที่ได้รับในตอนแรกมาควบคุมการตอบสนองของเขา แต่คู่เพื่อนจะรักษาระดับการเปิดเผยตนเองไว้ที่ระดับต่ำถึงปานกลาง ไม่ว่าข้อความที่ได้รับในตอนแรกจะเปิดเผยต่ำหรือสูง

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของการประเมินความไว้วางใจต่อคู่สนทนา

การประเมินความไว้วางใจต่อคู่สนทนา	จำนวน	ร้อยละ
ให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือสูง	6	30.0
รู้สึกมีความมั่นใจว่าไม่ถูกหลอกลวง	4	20.0
ได้พึ่งพา	3	15.0
ผลจากความคาดหวังทำให้เกิดความพึงพอใจ	3	15.0
เชื่อว่าคู่สนทนามีความห่วงใยและความเข้าใจ	2	10.0
สังเกตปฏิกิริยาที่มีต่อข้อมูล/ความเห็น/ความรู้สึก	2	10.0
รวม	20	100.0

ระดับความจริงใจในการสนทนาต่อคู่สนทนา

จากผลการวิจัยในตาราง 14 พบว่า ความจริงใจของผู้ให้ข้อมูลจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อคู่สนทนามีอยู่ในระดับมากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคืออยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35.0 และระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

Dindia และ Allen อ้างในวิริยญา ชาญวิชัย(2543: 14–15) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศในการเปิดเผยตนเอง พบว่าผู้หญิงจะมีการเปิดเผยตนเองมากกว่าผู้ชาย ผู้หญิงมักจะเปิดเผยตนเองกับผู้ที่เป้นเพศเดียวกันมากกว่าต่างเพศและมากกว่าการเปิดเผยตนเองของผู้ชายด้วยกันเอง โดยเมื่อมีคู่สนทนาเป็นคนแปลกหน้าแล้วผู้หญิงจะเปิดเผยตนเองมากกว่าผู้ชายในวิธีการสังเกตเป็นการวัด แต่ถ้าใช้วิธีการรายงานตนในการวัดนั้นผู้ชายรายงานตนว่าเปิดเผยตนเองพอ ๆ กับผู้หญิง

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของระดับความจริงใจในการสนทนาต่อคู่สนทนา

ระดับความจริงใจในการสนทนาต่อคู่สนทนา	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	8	40.0
มาก	7	35.0
ปานกลาง	4	20.0
น้อย	1	5.0
ไม่มี	-	-
รวม	20	100.0

ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากผลการวิจัยในตาราง 15 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาของผู้ให้ข้อมูลจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อคู่สนทนา คือ ความสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมาคือความจริงใจ คิดเป็นร้อยละ 75.0 และจริงแท้ไม่หลอกลวงและซื่อตรง คิดเป็นร้อยละ 70.0 เท่ากัน ตามลำดับ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาส่วนใหญ่เกิดจากความสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 80.0 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความไว้วางใจคู่สนทนาของผู้หญิงและผู้ชายในองค์กรไทย ของสุกัญญา ชลิดาพงศ์ (2540: 6) พบว่าความไว้วางใจคู่สนทนาเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึก ความคิด ทัศนคติ ความเชื่อและประสบการณ์ต่าง ๆ โดยวิธีการสื่อสารเชิงวัจนภาษาไปยังคู่สื่อสาร เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์และพัฒนาความสัมพันธ์ทางการสื่อสาร

จากผลการศึกษาได้สอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความไว้วางใจคู่สนทนากับความชอบพอของ Collins และ Miller อ้างใน วิริยญา หาญวิชัย(2543: 30-32) พบว่า คนที่ความไว้วางใจคู่สนทนาแบบเจาะลึกนั้นมีแนวโน้มที่จะเป็นที่ชอบพอของผู้อื่นมากกว่าคนที่เปิดเผยแบบผิวเผิน

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนา ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	จำนวน (n = 20)	ร้อยละ
ความสม่ำเสมอ	18	80.0
ความจริงใจ	15	75.0
จริงแท้ไม่หลอกลวง	14	70.0
ซื่อตรง	14	70.0
ความเชื่อ	12	60.0
พึ่งพาได้	10	50.0
มีความเมตตา	10	50.0
ธรรมชาติ/คุณภาพการสื่อสาร	8	40.0
ระดับอำนาจ	7	35.0
มีมาตรฐานสูง	7	35.0
มีความสง่างาม	7	35.0
มีระเบียบวินัย	7	35.0
ความยุติธรรม	5	25.0
ยึดมั่นสิ่งดีงาม	3	15.0

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สาเหตุที่ให้ความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากผลการวิจัยในตาราง 16 พบว่า สาเหตุที่ให้ความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้ให้ข้อมูลจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อคู่สนทนา คือ เกิดความชอบพอที่พัฒนาไปสู่ความผูกพัน คิดเป็นร้อยละ 95.0

รองลงมาคือความต้องการอยากจะรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 85.0 และเกิดความไว้วางใจ คิดเป็นร้อยละ 50.0 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Smith และ Mackie (1995) อ้างในวิริยญา ชาญวิชัย(2543: 10) กล่าวว่า การที่คู่สนทนาให้ความไว้วางใจกับคู่สนทนาถือเป็นการแลกเปลี่ยนรางวัลซึ่งกันและกันทำให้คู่สนทนามีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนจากคู่สนทนาด้วย โดยสรุปแล้วการให้ความไว้วางใจคู่สนทนาจะมีประโยชน์มากมายต่อผู้ที่ให้ความไว้วางใจหากคู่สนทนายุติกาละเอียดและเหมาะสมในการให้ความไว้วางใจ

ส่วนการศึกษาของ Wood อ้างในวิริยญา ชาญวิชัย (2543: 9) พบว่าการเปิดเผยตนเองนั้นมีประโยชน์มากมายเช่น ช่วยเพิ่มความไว้วางใจ ช่วยเพิ่มความใกล้ชิด ช่วยส่งเสริมความนับถือตน (self-esteem) ช่วยเพิ่มความปลอดภัย ช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามของตน เป็นต้น แต่หากการเปิดเผยนั้นเป็นการเปิดที่ไม่เหมาะสมก็อาจจะเกิดความเสี่ยงได้ เช่น ถูกผู้อื่นปฏิเสธ ถูกผู้อื่นดูถูก ถูกผู้อื่นทำลายความเชื่อมั่นของเรา การทำให้ความเสี่ยงเหล่านั้นลดลงก็สามารถที่จะทำได้โดยเปิดเผยตนเองอย่างช้าๆ ไม่รีบร้อนจนเกินไปและต้องเป็นการเปิดเผยตนเองที่เกิดในบรรยากาศที่มีความไว้วางใจเกิดขึ้นมาบ้างแล้ว โดยเริ่มจากการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นส่วนตัว แต่ไม่ลึกซึ้งจนเกินไป และก่อนที่จะเปิดเผยไปมากกว่านั้นก็ให้สังเกตการตอบสนองของฝ่ายตรงข้ามว่าเขาตอบสนองต่อการเปิดเผยของเราอย่างไร และอาจจะต้องดูด้วยว่าข้อมูลส่วนตัวของเขาที่เขาเปิดเผยตอบกลับมานั้นเป็นอย่างไร

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของสาเหตุที่ให้ความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สาเหตุที่ให้ความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
ความชอบพอที่พัฒนาไปสู่ความผูกพัน	19	95.0
ต้องการอยากจะรู้จัก	17	85.0
ไว้วางใจ	10	50.0

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

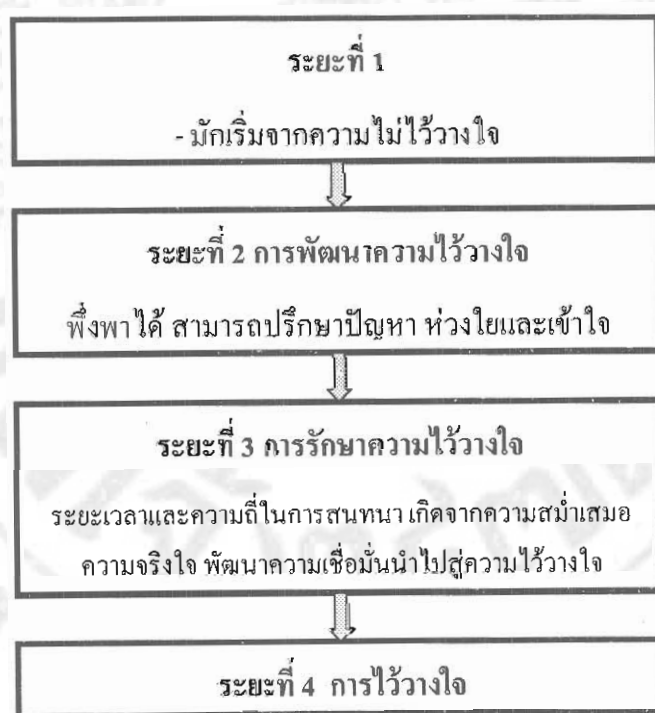
การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ ตลอดจนศึกษาความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ และปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงมูลเหตุของความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งใช้จึงใช้เทคนิคของการพิจารณาเลือกสรรกลุ่มตัวอย่างที่กลายมาเป็น key informant จากการพิจารณาจากการตรวจสอบจากเอกสาร รายชื่อของการสังกัดในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่ทำงานทุกหน่วยเป้าหมาย เพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะศึกษาให้เป็นหมวดหมู่ก่อน แล้วจึงกำหนดแบ่งตามระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต หลังจากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างจากการสังกัดในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่ทำงานมารวมกันตามหน่วยที่ได้แบ่งไว้ แล้วทำการจับฉลากทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีสิทธิที่จะถูกเลือกเป็น key informant เท่า ๆ กัน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบซึ่งแต่ละคนอาจมีความเหมือนหรือความแตกต่างกันก็ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าหากจะระบุตัวบุคคลที่จะเป็น key informant ของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการนัดพบของสังกัดในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่ทำงานที่แตกต่างกันจะทำให้ผู้วิจัยเข้าถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกันได้

จากนั้นทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) วัยรุ่นหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 21 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2525 – 2529) จำนวน 20 คน ใช้แบบสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทบทวนและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสร้างข้อสรุปให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขณะเดียวกันได้นำข้อสรุปเป็นแนวทางข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่มีความสนใจศึกษาโดยเฉพาะผู้ที่สนใจสนทนาการสื่อสารทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการควบคุม ดูแลเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ระยะของพัฒนาความไว้วางใจคู่สนทนามีองค์ประกอบของความไว้วางใจที่สำคัญที่มีผลต่อการยอมรับหรือปฏิเสธคู่สนทนา เริ่มจากความรู้สึกว่าตนไม่ถูกหลอกลวงซึ่งขึ้นอยู่กับการพูดคุยของคู่สนทนา โดยยึดถือความซื่อตรงในการโต้ตอบระหว่างกันเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ไปอีกขั้นคือการพึ่งพาได้ เมื่อต้องการข้อเสนอแนะ ตลอดจนความช่วยเหลือ หรือการตัดสินใจใดๆ ซึ่งเมื่อผลที่ตามมาตรงกับความรู้สึกหรือเป็นที่พอใจก็จะเกิดความรู้สึกดี ยอมรับเป็นไปตามที่ตนคาดหวัง ก็จะพัฒนาความไว้วางใจขึ้นไปอีก และจะทำให้เชื่อว่าคู่สนทนาของตนมีความห่วงใยและเข้าใจตน ก็จะประเมินว่าคนๆนี้น่าไว้วางใจ ทั้งนี้ขึ้นกับปัจจัยด้านเวลาและวุฒิในการมีปฏิสัมพันธ์ คือ ความสม่ำเสมอและความจริงใจเป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาความไว้วางใจคู่สนทนาได้ดังนี้

ภาพ 13 แบบจำลองพัฒนาการของความไว้วางใจ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาของวัยรุ่นหญิง มีสาเหตุจากปัจจัยหลายประการที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบ

เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบของแต่ละคนมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน แต่ไม่เหมือนกัน

ตอน 1 ข้อมูลทั่วไปของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่

วัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาและกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 65.0 รองลงมาร้อยละ 20.0 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท และมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับใช้เป็นประจำอย่างเดียว ร้อยละ 50.0 จึงเห็นได้ว่าอายุเฉลี่ย (18.75 ปี) นั้นอยู่ในเกณฑ์ของผู้ที่กำลังศึกษาอยู่และเป็นนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นส่วนใหญ่

ตอน 2 พฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ

พฤติกรรมการสนทนาของวัยรุ่นหญิงผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของกันและกัน นอกจากนี้แล้ววัยรุ่นหญิงจะต้องสร้างความน่าสนใจในตนเองแก่คู่สนทนา เช่น ใช้ชื่อที่ดูแปลก น่าสนใจ เป็นที่ดึงดูดของเพศตรงข้าม และการเติมแต่งสัญลักษณ์ให้กับชื่อ เพื่อเพิ่มความน่ารัก ความโก้เก๋ ให้กับชื่อของตนเอง วัยรุ่นหญิงจึงนิยมตั้งชื่อของตนเองให้เพศตรงข้ามมองว่าเป็นผู้หญิงที่สุด เช่น เลดี้ จอย เจน อ้อย หมี วิเวียน เป็นต้น เพราะการเข้าไปสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยกับเพศตรงข้ามเป็นหลัก ดังนั้นชื่อจึงมีส่วนสำคัญมากสำหรับการติดต่อภายในเครือข่าย

วัตถุประสงค์ของวัยรุ่นหญิงในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตคือ การแสวงหาเพศตรงข้าม และให้เพศตรงข้ามสนใจ เพราะฉะนั้นวัยรุ่นหญิงจึงต้องสรรหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ตัวเองเด่นน่าประทับใจ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่ตรงกับบุคลิกที่เป็นจริง แต่วัยรุ่นหญิงก็มีความพอใจที่จะสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะว่าสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหนึ่งที่ย่อยต่อการพูดคุยและปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพหรือนำเรื่องที่ไม่สามารถพูดคุยได้ในชีวิตประจำวันมาสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างอิสระเสรีโดยไม่ถูกจำกัดความคิด คำพูด หรือการกระทำต่างๆ เหมือนที่อยู่บ้านหรือในโรงเรียน วัยรุ่นหญิงที่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการหาเพื่อนและคนรู้ใจในลักษณะของการคบกันแบบวัยรุ่นหนุ่มสาวไม่มีอะไรกันเกินขอบเขต แต่บางคนต้องการหาแฟนหรือคู่รักและมักคิดเลยไปถึงการคบกันแบบเปิดเผย

ตอน 3 ความไว้วางใจต่อคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ

วัยรุ่นหญิงนั้นจะพัฒนาความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์กับคู่สนทนาของตนโดยการเปิดเผยข้อมูลสร้างให้ตนเองน่าสนใจ พูดยกย่องในด้านดี ๆ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกในด้านบวกในระยะนี้ปัจจัยที่มีผลในการกำหนดความไว้วางใจคือองค์ประกอบด้านจริงแท้ไม่หลอกลวง เมื่อความสัมพันธ์ที่สร้างความคุ้นเคยกันมากขึ้น มีการพูดยกย่อง มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น ในช่วงระยะเวลาแห่งความสัมพันธ์นี้จะเกิดความเชื่อมั่นเชื่อใจจากความซื่อสัตย์ของคู่สนทนาของตน จนนำไปสู่การยอมรับความสัมพันธ์หรือการพูดยกย่องสนิทมากขึ้นสามารถขอความคิดเห็นหรือคำปรึกษาจากคู่สนทนาของตนซึ่งจะก่อให้เกิดการพึ่งพาได้และความเมตตาห่วงใยในการช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะในเรื่องหนึ่งๆ คู่สนทนาแต่ละฝ่ายจะประเมินจากความรู้สึก หรือเจตคติส่วนบุคคล ตัดสินว่าพึงพอใจที่จะคบหาและยอมรับความสัมพันธ์นั้น เมื่อทั้งสองฝ่ายเกิดการยอมรับก็จะนำไปสู่การก่อให้เกิดความไว้วางใจคู่สนทนาของตนเพิ่มมากขึ้นในทำนองเดียวกัน

เมื่อความสัมพันธ์ของคู่สนทนาพัฒนาเป็นลำดับขั้นในระดับหนึ่ง ระยะเวลา และความถี่ จะสร้างความเชื่อมั่นเชื่อใจเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาความไว้วางใจไปอีกขั้นหนึ่ง ทั้งนี้ความสม่ำเสมอเป็นเงื่อนไขด้านเวลา ที่ทำให้ความสัมพันธ์ของคู่สนทนาสร้างความไว้วางใจยิ่งขึ้น ความจริงใจเป็นองค์ประกอบอีกประการเมื่อนำมารวมกับความสม่ำเสมอจะเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่การยอมรับ และไว้วางใจคู่สนทนา จนกระทั่งถึงการตัดสินใจนัดพบกัน

หลักการประเมินความไว้วางใจต่อคู่สนทนาของวัยรุ่นหญิงในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือ การที่ฝ่ายตรงกันข้ามให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือสูง รองลงมาคือ รู้สึกมีความมั่นใจว่าไม่ถูกหลอกลวง และได้พึ่งพา ซึ่งอาจเป็นเพราะอยู่ในวัยเดียวกัน สามารถส่งเสริมบทบาทที่ช่วยให้มีมโนภาพเกี่ยวกับตน (self-concept) ได้ดีขึ้น ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในคู่สนทนาโดยไม่มีข้อสงสัย ซึ่งไม่ขึ้นกับพฤติกรรมในอดีตของบุคคลนั้นจึงเลือกเข้ามาสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

โดยวิธีการใช้ภาษาของวัยรุ่นหญิง จะสื่อสารกันด้วยตัวอักษรเป็นหลัก ภาษาที่วัยรุ่นใช้แสดงตนโดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น จุดสำคัญอยู่ตรงที่การแสดงออกถึงตัวตนทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ผ่านตัวอักษรไปหาคู่สนทนาของตนได้รับรู้ วัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในการพูดคุยมานาน การใช้สัญลักษณ์ก็จะมีลูกเล่นและการเรียนรู้มากกว่าวัยรุ่นที่กำลังเริ่มเล่นสำหรับการใช้ภาษาตลอดจนสัญลักษณ์ดังกล่าววัยรุ่นจะนิยมใช้เพื่อเรียกร้องความสนใจจากเพศตรงข้ามเพื่อใช้เป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ของวัยรุ่น การแสดงตัวของวัยรุ่นโดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตช่วยให้วัยรุ่นเกิด

ความรู้สึกเป็นส่วนตัววัยรุ่นสามารถจินตนาการไปตามความคิดของตนจากภาษาสัญลักษณ์ หรือข้อความที่ฝ่ายตรงข้ามได้ตอบกลับมาเพื่อให้ความเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของวัยรุ่นในขณะนั้น

ในส่วนของรูปแบบและวิธีการของการใช้ภาษาผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นเป็นผลมาจากการเรียนรู้ทางสังคมของวัยรุ่นซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ โดยเริ่มจากการสังเกต การมีส่วนร่วมในการเล่นอินเทอร์เน็ตกับกลุ่มเพื่อน การเลียนแบบ การทดลองใช้ แต่วัยรุ่นมีวิธีการเรียนรู้ถึงรูปแบบวิธีการของการใช้ภาษาสัญลักษณ์จากกลุ่มเพื่อนมากกว่าวิธีอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนสนิทที่เล่นอินเทอร์เน็ตด้วยกัน หรือเพื่อนที่สนทนาพูดคุยกันภายในสื่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้สื่อต่าง ๆ มีผลต่อการเรียนรู้ เช่น การใช้ภาษาที่ใช้พูดคุยกันภายในอินเทอร์เน็ตนำมาใช้ในการโฆษณาสินค้า ซึ่งวัยรุ่นได้นำมาปรับใช้เป็นวิธีการใช้ภาษาสัญลักษณ์เพื่อการแสดงออกถึงความเป็นตัวตน โดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต วัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความหมาย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ให้ฝ่ายตรงข้ามหรือเพศตรงข้ามได้เข้าใจการใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวมักมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ตอน 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการนัดพบ

ในการพัฒนาความไว้วางใจคู่สนทนาในระยะแรก การสนทนาหรือพูดคุยกัน ต้องมีปฏิสัมพันธ์ มีการสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการโต้ตอบก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระหว่างคู่สนทนาซึ่งคู่สนทนาจะเกิดความรู้สึกมีความมั่นใจว่าไม่ถูกหลอกลวง ขึ้นอยู่กับการพูดคุยของคู่สนทนาซึ่งนำไปสู่การยอมรับ หรือปฏิเสธ โดยยึดถือความซื่อตรงในการโต้ตอบระหว่างกันเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ไปอีกขั้นคือการฟังพาได้ เมื่อต้องการข้อเสนอแนะ ตลอดจนความช่วยเหลือหรือการตัดสินใจใดๆ ซึ่งเมื่อผลที่ตามมาตรงกับความรู้สึก หรือเป็นที่พอใจก็จะเกิดความรู้สึกดียอมรับเป็นไปตามที่ตนคาดหวัง ก็จะพัฒนาความไว้วางใจขึ้นไปอีก และจะทำให้เชื่อว่าคู่สนทนาของตนมีความห่วงใยและเข้าใจตน ก็จะประเมินว่าคนนี้น่าไว้วางใจ ทั้งนี้ขึ้นกับปัจจัยด้านเวลาและความถี่ในการมีปฏิสัมพันธ์ คือ ความสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญ และใช้ความจริงใจเป็นสิ่งที่เข้าถึงความเชื่อมั่นและเชื่อใจในคู่สนทนาที่จะนำมาสู่การไว้วางใจในนัดพบต่อไป

หลักการประเมินความไว้วางใจต่อคู่สนทนาของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คือ ให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือสูงโดยมีความจริงใจในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อคู่สนทนาของตนมีอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่อคู่สนทนา คือ ความสม่ำเสมอ ความจริงใจ เป็นเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจไว้วางใจในคู่สนทนา พัฒนาการของความไว้วางใจคู่สนทนา เริ่มต้น

จากการที่คู่สนทนามีปฏิบัติที่ดี มีการสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการสนทนาก่อให้เกิดความมั่นใจและเชื่อมั่น เมื่อการสนทนาพัฒนาไประดับหนึ่งจะเกิดความรู้สึกที่เชื่อว่า คู่สนทนาของตนสามารถฟังพาได้ ความชอบพอที่พัฒนาไปสู่ความผูกพัน ในท้ายที่สุดความสม่ำเสมอและจริงใจระหว่างคู่สนทนาจะก่อให้เกิดความไว้วางใจในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่าผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตควรระมัดระวังในเรื่องของการเปิดเผยตนเอง เพราะจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันวัยรุ่นหญิงใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการสนทนาเพื่อหาเพื่อนใหม่เพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาในเรื่องความไว้วางใจ และศึกษาบุคคลที่ได้รู้จักผ่านสื่อ โดยใช้ผลที่ได้จากการวิจัยนี้เป็นข้อมูลในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศหญิงที่มีอายุ 17 – 21 ปี พบว่า การตัดสินใจที่เปิดเผยตนเองต่อคู่สนทนานั้นเกิดจากความชอบพอ แล้วนำไปสู่ความผูกพัน ซึ่งอาจเกินเลยไปถึงขั้นการมีเพศสัมพันธ์ได้

2. จากการวิจัยพบว่า พ่อแม่ผู้ปกครอง ควรใช้เวลา ความรัก การเอาใจใส่ พุดคุยให้คำปรึกษากับวัยรุ่น ทำความเข้าใจกับลูกที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น แนะนำถึงวิธีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การใช้งานอินเทอร์เน็ตในทางที่สร้างสรรค์ มีประโยชน์ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการนัดพบกับคนแปลกหน้า การคบเพื่อนต่างเพศ ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองจึงควรสอดส่องดูแลพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น ให้ใช้งานอย่างมีประโยชน์

3. จากการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรปลูกฝังให้วัยรุ่น เห็นว่า อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่ มีประโยชน์ด้านการศึกษา และควรส่งเสริมให้ทั้งครูและพ่อแม่ผู้ปกครองได้ใช้มากขึ้น โดยจัดหา ระบบคอมพิวเตอร์เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพิ่มเนื้อหาหลักสูตร ตลอดจนการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ และทางสถานศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้ทำกิจกรรมที่วัยรุ่นต้องการ หรือ สนใจและจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กวัยรุ่นได้ เพื่อจะได้ใช้พลังสร้างสรรค์ ความคิดความถนัดตามสิ่งที่ตนสนใจ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น เพื่อที่กลุ่มวัยรุ่นจะไม่ใช้เวลาที่เหลือไปอยู่ตามแหล่งศูนย์การค้า และแหล่งที่มีการมั่วสุม

4. จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ควรมีส่วนช่วยในการสอดส่องดูแลการใช้งานของลูกค้า โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เช่น ควรติดป้ายเวลาในการใช้งานภายในร้านให้ชัดเจน ชุมนักศึกษาห้ามเข้า ควรติดป้ายแนะนำเว็บไซต์ที่มีประโยชน์สำหรับเด็กวัยรุ่น เป็นต้น ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ตควรช่วยกันดูแลการใช้งานตลอดจนจัดรายการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กวัยรุ่นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่บ้านและสถานศึกษาเพื่อไม่ให้สถานที่ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต กลายเป็นแหล่งมั่วสุมแห่งใหม่ของกลุ่มวัยรุ่น

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

1. ข้อดี คือ การสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ผู้สนทนาและคู่สนทนาสามารถผ่อนคลายความเครียด แก้ไขปัญหาหรือปรับทุกข์แก่เหงา รวมถึงทำให้รู้จักเพื่อนใหม่เพิ่มขึ้นในกรณีที่คู่สนทนาเป็นชาวต่างชาติสามารถฝึกสามารถเขียนหรือพูดได้
2. ข้อเสีย คือ การสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นการสนทนากับบุคคลที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนจึงมีความเสี่ยงที่จะเป็นเครื่องมือให้พวกมิจฉาชีพหลอกลวงได้ง่ายขึ้น รวมถึงการสนทนานั้นอาจเป็นการเสแสร้งแกล้งทำ ไม่จริงใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในการเก็บข้อมูลควรวิจัยเจาะลึกลงไปในการสัมภาษณ์ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในด้านการใช้ภาษา และสัญลักษณ์ในการสื่อสาร ตลอดจนจำนวนที่ใช้เพื่อให้เห็นถึงความคิดเห็น และมุมมองของคู่สนทนาซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน

2. ข้อเสนอแนะตัวแปรและเรื่องที่ควรวิจัย

ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่เจาะจง หรือมีบทบาทในกระบวนการพัฒนาความไว้วางใจ เช่น ความสม่ำเสมอ หรือ ความจริงใจในการไว้วางใจคู่สนทนา เพื่อที่จะทราบถึงสาระที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ.2541. **การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอันฟินิตี้เพรส จำกัด.
- คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา . 2539. **พฤติกรรมมนุษย์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชรัยพร ภูมา. 2543. **อินเทอร์เน็ตกับวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- จรรินทร์ ไชยวัฒน์. 2543. **สื่อไร้พรหมแดนกับวิกฤตวัฒนธรรมสังคมไทย**. สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นท์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง: 126-138.
- ชื่นชีวิต.2543. “ข้อมูลเรื่องเพศในเน็ต ดัดอันดับหนึ่งคนชอบค้นหา”. **ไทยรัฐ (พฤศจิกายน)**: 7.
- ณรงค์ เสียงประชา. 2538. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล. 2544. **อินเทอร์เน็ตกับวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ไทยพาเร็น. 2544. “บทความด้านมีดของอินเทอร์เน็ต”. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.thaiparents.net/>.
- ธนวรรธน์ ศุลาธร.2540. “อินเทอร์เน็ตฟิเวอร์! แฟชั่นคนชั้นกลาง”. **คู่แข่งรายปักษ์**.ฉบับที่ 226 (มกราคม): 53 – 57.
- นันทกานต์ วงศ์ปัญญา. 2542. **ความเชื่อมั่นระหว่างบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: คณิงการพิมพ์.
- ประยูรศรี มณีสร. 2533. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปวีณา สายสูง. 2541. **พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. 2545. **ระเบียบการวิจัยการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2539. **เจตคติและพฤติกรรม**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์. 2543 . **การแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางเพศของวัยรุ่นไทยที่นำเสนอผ่านทางอินเทอร์เน็ต. (รายงานการวิจัย)**. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ โล่ห์เลขา. 2538. **การรับส่งจดหมายทางอิเล็กทรอนิกส์**. กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์.
- พัชนี เขจรธยา, เมตตา กฤตวิทย์ และกิริณันท์ อนวัชสิริวงศ์, 2534. **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : ชมรมวิจัยและพัฒนานิเทศศาสตร์.

- พัทธา สายหู. 2538. **กลไกของสังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 8) กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิรุมา พันธุ์ทวี ศรีดา ตันทะอธิพานิช และสุจินดา สุขุม. 2544. **ทำอะไรได้บ้างกับปัญหาภาพลามกและการล่อลวงบนอินเทอร์เน็ต**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค จำกัด.
- ไพรัช ชัยพงษ์. 2540. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ปิ่น ภู่วรรณ. 2537. “สถาปัตยกรรมเครือข่ายอินเทอร์เน็ต”. **ไมโครคอมพิวเตอร์** 104 (ธันวาคม) : 206-216.
- เรวดี คงสุภากุล. 2539. **การใช้อินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัชญา ชาญวิชย์. 2543. **อินเทอร์เน็ตกับวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. 2545. **เอกสารประกอบการบรรยายวิชาทฤษฎีการสื่อสารประยุกต์**. เชียงใหม่. สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศิวเมธ มเหศวร. 2543. **ท่องอินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยและได้ประโยชน์**. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ศรีศักดิ์ จามรมาร และ กนกวรรณ ว่องวานิช. 2544. “ปัญหาอินเทอร์เน็ตเช็กส์จะป้องกันเด็กหรือผู้ใหญ่ดี”. ในรายงานผลการสำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย (Internet Use Profile of Thailand) ประจำปี 2545. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ 2545. **รายงานผลการสำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย (Internet Use Profile of Thailand) ประจำปี 2545**. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค จำกัด.
- สมนึก ศิริโต และคณะ. 2537. **จิตวิทยากับพัฒนาการวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่. 2544. **รายงานสรุปสถิติจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2544**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่: สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่.
- สุกานดา ดีโพธิ์กลาง. 2540. **อินเทอร์เน็ตกับวัยรุ่นยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุชา จันทร์อม. 2535. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. 2539. **พฤติกรรมของวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุรางค์ จันทวานิช. 2542. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อรพิน จิรวัดศิริ. 2541. การใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาปริญญาโท ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐ และเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร . กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำไพศรี โสประทุม. 2539. พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูล ข่าวสาร และปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับการสื่อสารเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร.กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อินเทอร์เน็ตแมน.2543. “ภัยที่ซ่อนเร้นบนเน็ต ที่คุณต้องระวัง”. **Computer today**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 112. (ธันวาคม): 129-132.
- เอ็มเว็บ. 2544. “เกี่ยวกับโลกอินเทอร์เน็ต”. [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา <http://www.m-web.com/>.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

สหชาติ บัวเที่ยง

ผู้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จำนวน 2 คน

ผู้ถูกสัมภาษณ์

กลุ่มบุคคลที่เป็นวัยรุ่นหญิงที่มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 21 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2525 – 2529) ต้องเป็นบุคคลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสนทนาพูดคุยและมีประสบการณ์ในการนัดพบคู่สนทนาของตนที่รู้จักกันผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดเชียงใหม่

แนวคำถามในการสัมภาษณ์จะแบ่งเป็น 4 ส่วน

1. แนวคำถามเพื่อศึกษาข้อมูลตัวบุคคล
2. แนวคำถามเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1
(พฤติกรรมการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ)
3. แนวคำถามเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2
(ความไว้วางใจต่อคู่สนทนาในการเปิดเผยตนเองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ)
4. แนวคำถามเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3
(ปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ)

แบบสัมภาษณ์

“ปัจจัยที่มีผลปัจจัยที่มีผลต่อความไว้วางใจคู่สนทนาผ่านระบบเครือข่าย
อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นหญิงในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในการนัดพบ”

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามที่ผู้ตอบตอบคำถามหรือเขียนคำตอบลงใน
แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1.อายุ _____ ปี

2.ระดับการศึกษา _____ ชั้นปีที่ _____ สาย/สาขา _____ สถาบัน _____

3.อาชีพ _____

4.ค่าใช้จ่ายหรือรายได้ส่วนตัวต่อเดือน _____ บาท

5.ท่านมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อใช้อินเทอร์เน็ตมากน้อยอย่างไร

6. ลักษณะทางจิตวิทยา สังคม ครอบครัว ที่อยู่อาศัย และกลุ่มอิทธิพลของท่านคือ (ให้ผู้สัมภาษณ์
เล่าหรืออธิบายให้ฟัง)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสนทนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตมานานเท่าใด

2. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย _____ วันต่อสัปดาห์

3. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย _____ ครั้งต่อวัน

4. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย _____ ชั่วโมงต่อครั้ง

5. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตวันใดบ่อยที่สุด

6. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตช่วงเวลาใดบ่อยที่สุด

7. โดยปกติสถานที่ที่ท่านใช้อินเทอร์เน็ตคือที่ใดบ่อยที่สุด

8. ท่านมีวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่ออะไร

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนา

1. ท่านคิดว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลในการตัดสินใจใช้อินเทอร์เน็ตในการสนทนาของท่านคือ

2. ทำไมท่านจึงคิดว่าปัจจัยดังกล่าวข้างต้นถึงมีอิทธิพลมากที่สุด จงอธิบาย

3. ท่านคาดหวังอะไรจากการใช้อินเตอร์เน็ตในการสนทนา

4. เพราะเหตุใดท่านจึงคาดหวังจากการใช้อินเตอร์เน็ตในสนทนาเช่นนั้น

5. ท่านยึดหลักหรือมีข้อสังเกตอย่างไรในการประเมินคู่สนทนาว่าเป็นคนที่น่าไว้วางใจ เพราะเหตุใดท่านจึงคิดเช่นนั้น

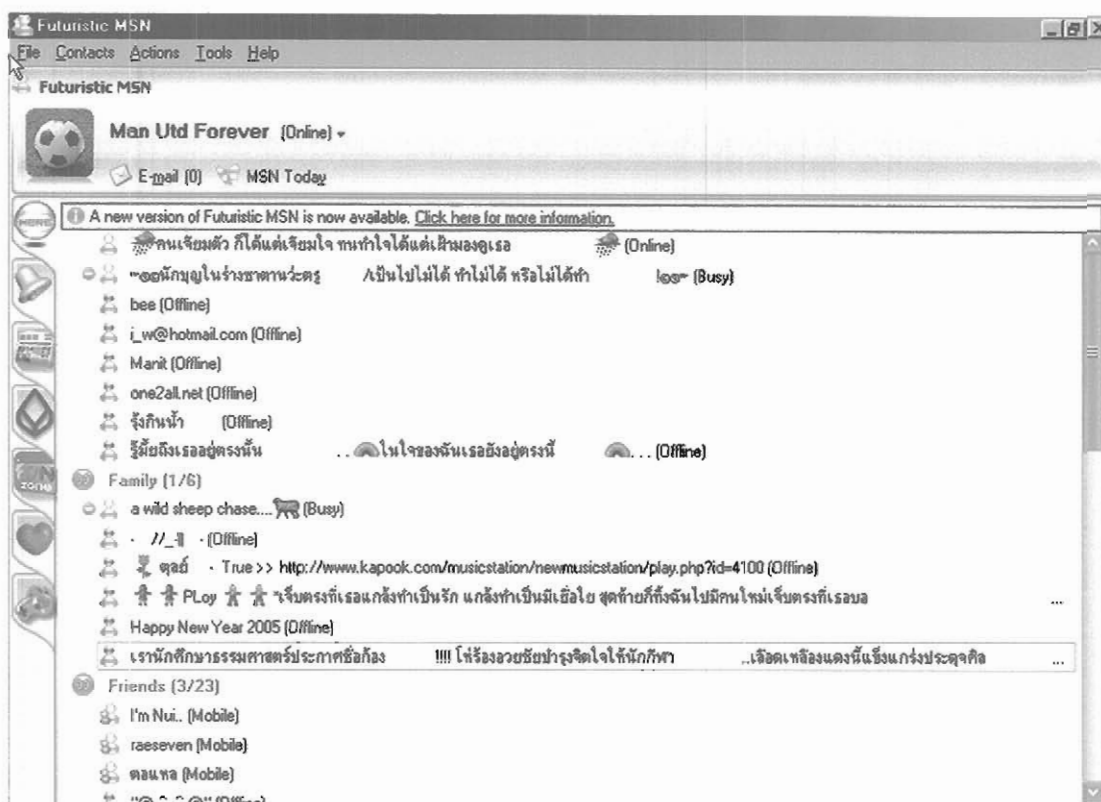
6. ท่านคิดว่าตัวท่านเองมีความจริงใจในการสนทนากับคู่สนทนามากน้อยเพียงไร จงอธิบาย

7. สาเหตุที่ท่านตัดสินใจเลือกเปิดเผยตนเองต่อคู่สนทนามากน้อยต่างกัน มาจากปัจจัยใด เพราะเหตุใด จงอธิบาย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างภาพประกอบเกี่ยวกับการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

หน้าต่างโปรแกรม MSN

สัญลักษณ์ที่ใช้ในโปรแกรม MSN

Pinned Emoticons (40/40)

การสนทนาผ่านโปรแกรม Pirch

P Pirch - [ในห้องคนเหงา ห้องนี้มีสุดหล่อกับสาวสวยเบญจอุทัยเลย เข้าๆาก]						
ไอลาซึ ห้องสนทนา เครื่องมือ ตั้งค่า หน้าต่าง ช่วยเหลือ ทักทาย ทำตามยอดฮิต จำลา (ห้องยอดฮิต) (ห้องยอดฮิต รลร) (ห้องต่างประเทศ) เลิกเล่น						
ชื่อ	เพศ	อายุ	อาชีพ	เมือง	ประเทศ	เวลา

Guest48561 [-@=Dsc0q-714.86.142.8.revip.asianet.co.th] has joined #ห้องคนเหงา

<OO-IIWS> สวัสดีค่ะคุณ Guest48561 มีเพื่อนคุยหรือยังคะ

<Guest48561> สวัสดีครับ

<OO-IIWS> สวัสดีค่ะ.. คุณ Guest48561

<Guest48561> ครับ

<Guest48561> อยากรู้จักครับ

<Guest48561> ชื่อต้นครับ

<Guest48561> เพิ่งเข้ามาครั้งแรก..ไม่ค่อยรู้เรื่องเลย

หน้าต่างโปรแกรม ICQ

รายชื่อในกลุ่มสนทนาผ่านโปรแกรม ICQ

ห้องสนทนาจากเว็บ pantip.com

LIVECHAT : มิตรภาพ ความจริงใจ ...

ห้องจ๊ะจ๋า๑ | ห้องจ๊ะจ๋า๒

ห้องจ๊ะจ๋า๓ | ห้องจ๊ะจ๋า๔

ห้องจ๊ะจ๋า๖ | ห้องจ๊ะจ๋า๗

English Room

ห้อง Chat ภูมิภาค

เหนือ | กลาง

อีสาน | ใต้

เว็บบอร์ดที่ใช้สนทนาในอินเทอร์เน็ต

 Blog Ranking		
	Welcome back 27 ม.ค. 2548	--'๑'-N@ 2uSH-'๑'-
	ขอโทษครับ...ผมอยากชั่ว (ไว้คู่สาว) 22 ต.ค. 2547	☐☐Man.Utd.☐☐
	วิธีรับชายหนุ่มอย่างแนบเนียน 24 พ.ค. 2547	<<@So Cool@>>
	~ ความรักที่เสียสละ.....น่าประทับใจ ~ 13 พ.ค. 2547	●คาหวัน●
	กะท้อบฮัฟและน้ำ.. 01 มี.ค. 2548	กะท้อบ
	-- All My Life -- 09 มี.ค. 2548	--'๑'-N@ 2uSH-'๑'-
	นางฟ้าของผม 06 พ.ย. 2547	_ices!!
	[Fic Yaoi] A Midsummer Night Dream 10 ม.ค. 2548	แร็ค ชินแมค มอนโกเมอ
	เรา"เป็นได้"มากกว่าที่เคยเป็น 10 พ.ค. 2547	~..บัว_ค๊ะ..~

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล

นายสหชาติ บัวเที่ยง

วันเดือนปีเกิด

29 ตุลาคม 2519

ภูมิลำเนา

เชียงใหม่

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2536 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย

จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2540 ปริญญาตรี สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2540 – 2541

พนักงานกราฟฟิคดีไซน์

บริษัทดีแอนด์ดีมีลติไลน์มีเดีย กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2542 - 31 ธ.ค. 47

เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ กองกำกับการ

โรงเรียนตำรวจภูธร 5 จังหวัดลำปาง

1 ม.ค.48 – ปัจจุบัน

เจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบายและแผน และ

ประชาสัมพันธ์ กองบังคับการอำนวยการ

กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5

จังหวัดเชียงใหม่